2

FERENCES KONV
ESZTERGOM

Andria

Comedie

Andria

Andria qd poetet iuvenes q sponte sequntur
Servi quo pacto pellicant dominos

Eunucus

Eunuco verum quid sit thema nomine et inde
Astruit fraudes que fuerint iuvenis

Eutontumenon

Eutontumenon iuvenes que fert renovatum
Ex gressu nati gaudia q3 reditu

Adelphe

Adelphe patruus filio suspsisse nepotem
Alter tum demea rus voluisse patrem

Ethyra

Dimunta loco pprium nomine contraxit hethira
Est tibi sat notum cetera inde vide

Phormio

Phormio consilii quid det phedrie parasitus
Antipho sobrine captus amore sue

Ephitaphiu Terentii

Natus in excelsis tectis carthaginis alte
Romanis ducibus bellica preda fui
Descripsi mores hominum iuvenumq senumq
Qualiter et servi decipiant dnos
Quid meretrix quid leno dolis confingat avarus
Hec quicumq leget sic puto cautus erit

Vocantis ad verbum — Heus, Eho, Ehodum, Olo
Admirantis — Pol, Edepol, Castor, Hercle
Hortantis — Eia, Age, Eya, Euge
Temporis — Antehac, posthac, quoad
Ion — Ostz, Ypion, Cnopia
Blandientis — Amabo, Sodes
P no quo — minime, haud, nullus, minime
Exclamantis n. tonentes — Vatu, proch
Dolentis — hem, heu
Admirantis — Hui, phi, pape
Irridentis pr indignantes hoc ardentis — vach, ditat
Ridentis — ha he he
Flentis — oh heu, ah dii

Terentius genere extitit Afer devicta Kartagine cum alijs multis ciuibus in seruitute puer redactus Rome litteras postea litteras didicit. Visis autem egregijs eius uirtutibus ingenio quam non vulgari: libertati donatus est. Hic Terentius qui currum Scipionis pileatus sequebatur non est. Hic namque Culleo cognominatus est. Ille autem Afer quia de Kartagine afer natus. Hic Romanus de pretoria familia et iam senex ior Ille Kartagiensis puer fuit. Hic de seruitute eductus. Ille seruituti deditus et post liber factus est. Cum dum populum ad Theatrum concurrere videbat placere putans fabulas quasdam edidit atque eas recitandas prebuit Caliopio nobili Romano. Sed multo aliter quam sperabat euenit. Non cessabant n. similj detrahere. Quorum vocibus agitatus Athenas fertur perrexisse ut grecorum studia penitus scrutaretur. Ibi dum aliquantum temporis consumeret in Italia reducem proponens Comedias atque aliarum rerum sarcinulis nam impositas recte profisatur in terris ut timore ueniat qua posset in ytaliam via. Audito autem naufragio atque rerum suarum perditione in ciuitate quadam e dolore ut aiunt mortuus est

Andria ... yhs

Salue

Incipit publii terencii Andria affri acta ludis megalensibus lucio postumio albino · l · cornelio edilibus curulibus egere · l · ambivius turpio · l · attilius prenestinus · Greca menandri · Acta secunda · modulavit flaccus claudi tibijs duabus dextris · M · valerio · G · munnio fannio consulibus

Terencii affri poete comici liber incipit

ARGUMENTUM

Sororem falso creditam meretricule genere Andrie Glicerium viciat pamphilus · Gravidaque facta · dat fidem uxorem sibi fore hanc · Nam aliam pater ei desponderat · Gnatam chremetis atque ut amorem comperit · Simulat futuras nuptias · cupiens suus quid haberet animi filius cognoscere · Davi suasu non repugnat pamphilus · Sed ex Glicerio natum ut vidit puerulum chremes · recusat nuptias · generum abdicat · Mox Glicerium filiam insperato agnitam hanc pamphilo dat · aliam Charino coniugem

prologus in Andriam

Prohemium

Poeta cum primum animum appulit · Id sibi negocii credidit solum dari populo ut placerent quas fecisset fabulas · Verum evenire multo aliter intelligit · Nam in prologis scribundis operam abutitur · Non qui argumentum narret · sed qui malivoli veteris poete maledictis respondeat · Nunc quam rem vitio dent quaeso animum advortite · Menander fecit Andriam et perinthiam ·

qui vtramuis recte norit. ambas nouerit. no ita dissili sut argumento.
s; tn dissili sut oron facte ac stilo. Que couenere in Andriam
ex perinthia fatetur trastulisse. atq; vsum p suis. Id isti vitupe//
rant factu. atq; in eo disputat contaiari non decere fabulas.
faciunt ne intelligendo ut nichil intelligat. Qui cu hunc accusant.
Neuium plautu Ennium. accusat. quos hic nr auctores habet.
Quoru emulari exoptat negligenciā potius. qz istoru obscurā dili//
genciā. dehinc ut quiescat porro moneo. et desinat maledicere.
malefcta ne noscant sua. Fauete. Adeste equo aio. et rem cog
noscite. Vt pnoscatis ecquid spei sit reliquu. Post hac. quas
faciet de integro comedias. Spectande. an exigende sint vobis pius.

SIMO ⁊ Sosia :- Maia

primus Actus

Vos. istec intro auferte. abite. Sosia adesdu.
paucis te volo. So dictu puta. Nempe ut cu//
rentur recte hec. Si Immo aliud. So Quid
est qd tibi mea ars efficere hoc possit amplius.
Si Nichil istac opus est arte ad rem quā paro.
sed hijs quas sp intellexi sitas. fide et taciturnitate. So Ex
pecto quid velis. Si Ego postq te emi a puulo. ut semp tibi//
apud me iusta et clemens fuerit seruitus scis. feci ex seruo ut
esses libertus michi. pptera qz seruiebas liberaliter. quod habui su
mu preciu psolui tibi. So In memoria habeo Si haud muto factu.
So Gaudeo si tibi quid feci aut facio quod placeat Symo. et
id gratum fuisse aduersum te habeo gratiam. Sed hoc mi molestū
est. Nam istec commemoracio quasi exprobracio est i memoris benficij.
Quin tu vno vbo dic quid est qd me velis Si Ita faciā. Hoc pmū
ut in hac re pdico tibi. quas credis esse has no sut vere nuptie
So Cur simulas igit Si Rem omnē a pncipio audies. eo pacto

et nati vitam et consilium meum cognosces, et quid facere in hac re
te velim. Nam is postquam excessit ex ephebis sosia, liberius vivendi
fuit potestas. Nam antea qui scire posses aut ingenium
noscere dum etas metus magister prohibebat. SO. Ita est. SI. Quod
plerique omnes faciunt adolescentuli, ut animum ad aliquod studium ad-
iungant, aut equos alere aut canes ad venandum aut ad phi-
losophos, horum ille nichil egregie preter cetera studebat, et tamen
omnia hec mediocriter. Gaudebam. SO. Non iniuria. Nam id ar-
bitror apprime in vita esse utile, ut ne quid nimis. SI. Sic vita
erat. Facile omnes perferre ac pati, cum quibus erat cumque una, his
sese dedere, eorum obsequi studiis, adversus nemini, numquam preponens
se illis. Ita ut facillime sine invidia laudem invenias et ami-
cos pares. SO. Sapienter vitam instituit. Namque hoc tempore ob-
sequium amicos, veritas odium parit. SI. Interea mulier quedam
abhinc triennium ex Andro commigravit huc vicinie, inopia
et cognatorum negligentia coacta, egregia forma atque etate in-
tegra. SO. Hei vereor ne quid Andria apportet mali. SI. Pri-
mum hec pudice vitam parce et duriter agebat, lana ac tela
victum queritans. Sed postquam amans accessit pretium pollicens unus, et
item alter, ita ut ingenium est omnium hominum a labore proclive ad
libidinem, accepit conditionem, dehinc questum occepit. Qui tum illam
amabant, forte ut fit filium perduxere illuc secum ut una
esset meum. Egomet continuo mecum: certe captus est, habet. Obser-
vabam mane illorum servulos venientes aut abeuntes, rogita-
bam: heus puer dic sodes, quis heri Crisidem habuit. Nam
Andrie illi id erat nomen. SO. Teneo. SI. Phedrum aut Cli-
niam dicebant aut Niceratum. Nam hi tres tum simul amabant.
Eho quid Pamphilus? Quid? Simbolum dedit, cenavit. Gau-
debam. Item alio die querebam, comperiebam nichil ad Pamphilum
quicquam attinere. Enimvero spectatum satis putabam et magnum exem-

studebat

Andros insula e

ad vivendum

Conuenire. Nam qui cum ingenijs conflictatur eiusmodi neque commo
uetur animus in ea re tamen scias posse habere iam ipsum sue vite modum.
Cum id mihi placebat tum uno ore omnes omnia bona dicere
et laudare fortunas meas qui natum haberem tali ingenio preditum. Quid
verbis opus est hac fama impulsus Chremes vltro ad me venit
Vnicam gnatam suam cum dote summa filio vxorem ut daret. placuit.
despondi. hic nuptijs dictus est dies SO Quid igitur obstat cur
non vere fiant SI Audies. fere in diebus paucis quibus hec
acta sunt Chrisis vicina hec moritur SO O factum bene beasti
metui a Chriside SI Ibi tum filius meus cum illis qui amabant
Chrisidem vna aderat frequens. curabat vna funus. tristis
interim. nonnumquam collacrimabat. placuit tum id mihi. sic co
gitabam hic parve consuetudinis causa huius mortem tam fert
familiariter quid si ipse amasset. quid hic mihi faciet patri. hec
ego putabam esse omnia humani ingenij mansuetique animi officia.
Quid multis moror. Ego met quoque eius causa in funus prodeo
nichil suspicans etiam mali SO Hem quid est SI Scies effertur
funus. imus. Interea inter mulieres que ibi aderant forte
vnam aspicio adolescentulam forma SO Bona fortasse SI Et
vultu Sosia adeo modesto adeo venusto ut nichil supra. que tum
lamentari mihi preter ceteras visa est. et quia erat forma
inter ceteras honesta ac liberali accedo ad pedissequas. que sit rogo
sororem esse aiunt Chrisidis. percussit illico animum. At at hoc illud
est. hinc ille lacrime. hinc illa est misericordia SO Quam
timeo quorsum euadas SI Funus interim procedit. sequimur.
ad sepulcrum venimus. in ignem imposita est. fletur. Interea hec
soror quam dixi ad flammam accessit imprudencius satis cum periclo.
Ibi tum exanimatus Pamphilus bene dissimulatum amorem et celatum in
dicat. Accurrit. mediam mulierem complectitur. Mea Glicerium
quid agis. cur te is perditum. Tum illa ut consuetum facile amorem

hem ex paciencia est

Attat ex paucis est

fleo a fleo ... lacrime ...

terreret. deiecit se in eum flens quam familiariter. SO Quid ais? SI
Redeo inde iratus atque aegre ferens. nec satis ad obiurgandum causae. Di-
ceret: quid feci? quid commerui aut peccavi pater? Quae sese in igne
inicere voluit. prohibui. servavi. honesta oratio est. SO Recte putas.
Nam si obiurges illum qui vitae auxilium tulit, quid facias illi qui
dederit damnum aut malum? SI Venit Chremes postridie ad
me clamitans indignum facinus comperisse Pamphilum pro uxore
habere hanc peregrinam. Ego illud sedulo negare factum. Ille instat
factum. Denique ita tum discedo ab illo ut qui se filiam neget daturum.
SO Non tu ibi gnatum? SI Ne haec quidem satis vehemens causa
ad obiurgandum. SO Qui? cedo. SI Tute ipse his rebus finem
praescripsisti pater. prope est cum alieno more vivendum est mihi. Sine
me nunc meo vivere interea modo. SO Quis igitur relictus est
obiurgandi locus? SI Si propter amorem uxorem nolit ducere. ea primum
ab illo animadvertenda iniuria est. et nunc id operam do. ut per falsas
nuptias vera obiurgandi causa sit si deneget. simul sceleratus
Davus si quid consilii habet ut consumat nunc cum nihil obsint doli.
quem ego credo manibus pedibusque obnixe omnia facturum magis
id adeo mihi ut incommodet quam ut obsequatur gnato. SO Quapropter?
SI Rogas? Mala mens. malus animus. quem quidem ego si sensero.
sed quid opus est verbis? sin eveniat quod volo in Pamphilo ut nil
sit morae. restat Chremes qui mi exorandus est. et spero confore.
Nunc tuum est officium has bene ut assimules nuptias. perterrefacias
Davum. observes filium. quid agat quid cum illo consilii captet. SO
Sat est. curabo. Eamus iam nunc intro. SI I prae. sequar.

2a Scena

Simo Senex. Davus Servus

SI Non dubium est quin uxorem nolit filius. Ita Davum
modo timere sensi. ubi nuptias futuras esse audivit.

sed ipse exit foras. DA. Mirabar hoc si sic abiret. et heri semper
lenitas verebar quorsum evaderet. Qui postquam audierat non datum
iri filio uxorem suo, numquam cuiquam nostrum verbum fecit, neque illud aegre
tulit. SI. At nunc faciet, neque ut opinor sine tuo magno malo.
DA. Id voluit nos sic nec opinantes duci falso gaudio sperantes
iam amoto metu interea oscitantes opprimi ne esset spatium cogi-
tandi ad disturbandas nuptias. astute. SI. Carnifex quae loquitur.
DA. Herus est neque provideram. SI. Dave. DA. Hem quid est. SI.
Eho dum ad me. DA. Quid hic volt. SI. Quid ais. DA. Qua de re.
SI. Rogas. Meum gnatum rumor est amare. DA. Id populus curat
scilicet. SI. Hoccine agis, an non. DA. Ego vero istuc. SI. Sed
nunc ea me exquirere iniqui patris est. nam quod antehac fecit nihil
ad me attinet. dum tempus ad eam rem tulit sivi, animum ut expleret suum.
Nunc hic dies aliam vitam affert. alios mores postulat. dehinc postulo
sive aequum est te oro, ut redeat iam in viam. DA. Hoc quid
sit nescio. SI. Omnes qui amant graviter sibi uxorem ferunt. DA.
Ita aiunt. SI. Tum si quis magistrum ad eam rem cepit improbum. ipsum
animum aegrotum ad deteriorem partem plerumque applicat. DA. Non hercle
intelligo. SI. Non? hem. DA. Non. Davus sum non Edippus. SI. Nempe
ergo aperte vis quae restant me loqui. DA. Sane quidem. SI. Si se-
sero hodie quicquam in his te nuptiis fallaciae conari quo minus
fiant. aut velle in ea re ostendi quam sis callidus. verberibus caesum
te in pistrinum Dave dedam usque ad necem. Ea lege atque omine ut
si te inde exemerim ego pro te molam. Quid hoc? intellextin. An
nondum etiam nec hoc quidem. DA. Immo callide. Ita aperte ipsam
rem locutus, nihil circumitione usus es. SI. Ubivis facilius passus
sim quam in hac re me deludier. DA. Bona verba quaeso. SI. Irrides?
nihil me fallis. sed dico tibi, ne temere facias, neque hoc tu dicas

hem admireantis

adverbium vocandi

Edippus divinator qui solvebat problemata Sphingis ...

in pistrinum

3a Scena

tibi nos praedictum. Cave. **Da** Enimvero Dave nihil loci est segnitiae neque
socordiae. Quantum intellexi modo senis sententiam de nuptiis: quae si non
astu providentur, me aut herum pessum dabunt. Nec quid agam certum est.
Pamphilumne adiutem an auscultem seni. Si illum relinquo, eius
vitae timeo. Sin opitulor, huius minas: cui verba dare difficile est.
Primum iam de amore hoc comperit: me infensus servat ne quam
faciam in nuptiis fallaciam. Si senserit, perii: aut si lubitum fuerit,
causam ceperit quo iure, quaque iniuria praecipitem me in pistrinum dabit.
Ad hec mala hoc mihi accedit etiam. Hec Andria, sive ista uxor,
sive amica est, gravida e Pamphilo est. Audireque eorum est operae
pretium audaciam. Nam inceptio est amentium, haud amantium. Quidquid
peperisset decreverunt tollere. Et fingunt quandam inter se nunc
fallaciam: civem Atticam esse hanc. Fuit olim quidam senex mercator.
Navem is fregit apud Andrum insulam: is obiit mortem. Ibi tum
hanc eiectam Chrysidis patrem recepisse orbam parvam. Fabule. Mihi quidem
hercle non fit verisimile: atque ipsis commentum placet. Sed Mysis ab ea
egreditur. At ego hinc me ad forum ut conveniam Pamphilum,
ne de hac re pater imprudentem opprimat.

Scena 4ta

MYSIS

Audivi Archilis iam dudum: Lesbiam adduci iubes. Sane
pol illa temulenta est mulier et temeraria, nec satis digna
cui committas primo partu mulierem. Tamen eam adducam. Importunitatem
spectate aniculae: quia compotrix eius est. Di date fa-
cultatem obsecro huic pariundi: atque illi in aliis potius peccandi locum.
Sed quidnam Pamphilum exanimatum video. Quid siet vereor.
Opperiar ut sciam nunc quidnam haec tristitie haec turba afferat.

Pan
Scena quinta

Pamphilus. Misis.

Hocine est humanum factum aut inceptum? Hocine est officium
patris? **My** Quid illud est? **Pam** Proh deum fidem atque hominum.

quid est, si hoc non contumelia est. uxorem decreuerat dare se se mi hodie.
nonne oportuit prescisse me ante. nonne prius communicatum oportuit. **Mi** Mi-
seram me. quod verbum audio. **Pam** Quid Chremes qui denegaue-
rat se commissurum mihi natam suam uxorem. Id mutauit quoniam me
immutatum videt. ita ne obstinate operam dat ut me misere a Glice-
rio abstrahat. quod si fit pereo funditus. Adeon hominem esse inue-
nustum aut infelicem quemquam ut ego sum. proh deum atque hominum fidem.
Nullon ego Chremetis pacto affinitatem effugere potero. quot modis
contemptus spretus. facta transacta omnia. hem. repudiatus repetor.
quam obrem. nisi id est quod suspicor. aliquid monstri alunt. ea quoniam
nemini obtrudi potest. itur ad me. **Mi** Oratio hec me miseram exanima-
uit metu. **Pam** Nam quid ego dicam nunc de patre. Aha tantam
ne rem tam negligenter agere. Preteriens modo mi aput forum. uxor
tibi ducenda est est pamphile hodie inquit. para. Abi domum. id
mihi visum est dicere. abi cito ac suspende te. Obstupui. censen
me verbum potuisse proloqui. aut ullam causam ineptam saltem falsam
iniquam. Obmutui. Quod si ego rescissem id prius quid facerem. si
quis me nunc roget. aliquid facerem ut hoc ne facerem. Sed nunc
quid primum exequar. Tot me impediunt cure que meum animum diuorse
trahunt. Amor. misericordia huius nuptiarum sollicitudo. Tum
patris pudor. qui me tam leni animo passus est. usque adhuc que
meo cumque animo libitum est facere. ei ne ego ut aduerser. Hei mihi incertum
est quid agam. **Mi** Misera timeo incertum hoc quorsum accidat. Sed nunc
peropus est aut hunc cum ipsa aut aliquid de illa me aduersum hunc loqui.
Dum in dubio est animus. paulo momento huc vel illuc impellitur. **Pam** Quis
hic loquitur. Misis salue. **Mi** O salue pamphile. **Pam** Quid
agit. **Mi** Rogas. laborat e dolore atque ex hoc misera sollicita
est. diem quia olim in hunc sunt constitute nuptie. tum autem hoc timet
ne deseras se. **Pam** hem. Ego ne istuc conari queam. Egon

Exclamacio pronuncianda est cum vocis moderacione et gestu

Themesis ... meo ... animo libitum ...

Pamphilus a pam ... amor ... amor

Censen ...

Solum ... sollicitudo ...

propter me illam decipi miseram sinam, que mihi suum animum atque omnem vitam
credidit, quam ego animo egregie caram pro uxore habuerim, bene
et pudice eius doctum atque eductum sinam coactum egestate ingenium
immutarier? non faciam. Mi Haud vereor si in te solo sit situm, *quamuis a nostro sit ignauus*
sed vim ut queas ferre. Pam Adeon me ignavum putas,
adeon porro ingratum aut inhumanum aut ferum, ut neque
me consuetudo neque amor neque pudor commoveat, neque commo-
neat ut servem fidem? Mi Unum hoc scio: hanc meritam
ut memor esses sui. Pam Memor essem? O Misis Misis, etiam
nunc mihi scripta illa sunt dicta in animo Crisidis de Glicerio. Iam
ferme moriens me vocat. Accessi. vos semote. nos soli. In-
cipit: Mi Pamphile, huius formam atque etatem vides, nec clam
te est quam illi nunc utreque res inutiles et ad pudicitiam et ad
rem tutandam sient. Quod ego te per hanc dextram oro et inge-
nium tuum, per tuam fidem perque huius solitudinem te obtestor, ne
abs te hanc segreges neu deseras. si te in germani fratris dilexi
loco, sive te hec solum semper fecit maximi, seu tibi morige-
ra fuit in rebus omnibus, te isti virum do, amicum, tutorem, patrem.
Bona nostra hec tibi permitto et tue mando fidei. Hanc mihi
in manum dat; mors continuo ipsam occupat. Accepi. Acceptam servabo.
Mi Ita spero quidem. Pam Sed cur tu abis ab illa? Mis
Obstetricem accerso. Pam Propera. atque audin? verbum unum cave
de nuptiis, ne ad morbum hoc etiam. Mi Teneo

Ca.

Secundus Actus

Scena 6ta

Carinus Birria pamphilus

Quid ais birria? daturne hodie illa pamphilo
nuptum? Bi Sic est. Ca Qui scis? Bi Apud
forum modo e Davo audivi. Ca Ve misero michi. ut animus in spe
atque in timore usque antehac attentus fuit, ita postquam adempta
spes est, lassus cura confectus stupet. Bir Queso edepol

Charine. quoniam non potest id fieri quod vis. id velis quod possit. CA Nihil volo
aliud nisi philomenam. BI Ha quanto satius est. te id dare operam
qui istum amorem ex animo amoveas tuo. quam id loqui quo magis
libido frustra incendatur tua. CA facile omnes cum valemus. recta
consilia egrotis damus. Tu si hic sis. aliter sentias. BI Age age
ut libet CA Sed pamphilum video. omnia experiri certum est prius
quam pereo BI Quid hic agit CA Ipsum hunc orabo. huic sup-
plicabo. amorem huic narrabo meum. Credo impetrabo. ut aliquot
saltem nuptiis protrahat dies. Interea fiet aliquid spero BI
Id aliquid nihil est. CA Quid tibi videtur. adeon ad eum BI Quid ni
Si nihil impetres. ut te arbitretur sibi paratum mechum si illam
duxerit CA Abi hinc in malam rem cum suspicione istac scelus
PAM Carinum video. Salve. CA O salve pamphile. ad te
venio spem. salutem. auxilium. consilium expetens PAM Neque
pol consilii locum habeo. neque auxilii copiam. sed istuc quidnam est.
CA hodie uxorem ducis PAM Aiunt CA O pamphile si id facis.
hodie postremum me vides. PAM Quid ita. CA hei mihi. ve-
reor dicere huic. dic quaeso birria BI Ego dicam PAM Quid est
BI Sponsam hic tuam amat PAM Ne iste haud mecum sentit.
Heodum dic mihi. Numquid nam amplius tibi cum illa fuit carine. CA
Aha pamphile nihil PAM Quam vellem CA Nunc te per ami-
citiam et per amorem obsecro principio ut ne ducas PAM Dabo
equidem operam CA Sed si id non potes. aut tibi si nuptiae hee
sunt cordi. PAM Cordi. CA Saltem aliquot dies profer. dum
proficiscor aliquo ne videam PAM Audi nunc iam. Ego Carine
ne utiquam officium liberi esse hominis puto cum is nihil promereat
postulare id gratie apponi sibi. Nuptias effugere ego istas malo
quam tu adipiscier CA Reddidisti animum PAM Nunc si quid potes
aut tu. aut hic birria facite. fingite. invenite. efficite qui

det tibi. Ego id agam michi qui ne det. Da Sat habeo Pam
Dauum optime video cuius consilio fretus sum Ca At tu hercle haud
quidquam michi. nisi ea que nichil opus sunt scire. fugin hinc Bi
Ego vero ac lubens

Actus Secundus

Dauus. Pamphilus. Carinus.

Dauus Dii boni, boni quid porto. sed vbi inveniam pamphilum
Ut metum in quo nunc est adimam. atque expleam gaudio Ca
letus est. nescio quid. Pam Nichil est. Non dum presensit hec mala.
Da Que ego nunc credo si iam audierit sibi paratas nuptias.
Ca Audin tu illum Da Toto me oppido exanimatum querere. sed vbi queram
quo nunc primum intendam. Ca Cessas loqui. Da Abeo Pam
Daue ades resiste Da Quis homo est qui me. O pamphile te ipsum
quero. Euge Carine. Ambos oportune vos volo Pam Daue
perii Da Quin tu hoc audi Pam Interii Da Quid timeas scio.
Ca Mea quidem hercle in dubio vita est Da Et quid tu. scio.
Pam Nuptie mihi Da Et id scio Pam hodie Da Obtundis, tamen etsi
intelligo. Pam Pamphile timens ne ducas tu illam. tu autem ut ducas Ca
Rem tenes. Pam Istuc ipsum Da Atque istuc ipsum nichil periculi
est me vide. Pam Obsecro te quam primum hoc me libera miserum
metu. Da Hem libero. Uxorem tibi iam non dat chremes Pam
Qui scis. Da Scio. Tuus pater modo me apprehendit. Ait tibi uxorem
se se dare hodie. Item alia multa que non est narrandi locus.
Continuo ad te properans percurro ad forum ut dicam tibi hec. Ubi te non inuenio, ascendo ibi in quendam excelsum locum
Circumspicio nusquam. forte ibi huius video birriam. Rogo. Negat vidisse se. mihi
molestum. quid agam cogito. Redeunti interea michi ex ipsa re,
incidit suspicio. Hem paululum obsonii. ipsus tristis de improuiso

Pamphilus et carinus videntes dauum abire leto dauo eos non vidente clam colloquuntur eorum dauo pamphilus et Carinus vsque huc daue ades et cetera

de re summa que hic sequitur ...

nuptie non coherent PA Quorsum nam istuc DA Ego me continuo ad chremem cum illo advenio solitudo ante hostium iam id gaudeo CA Recte dicis PA Perge DA Maneo Interea intro
ire nemine video exire neminem matronam nullam in edibus
nichil ornati nichil tumulti accessi intro aspexi PA Scio
magnum signum DA Num videntur convenire hec nuptiis PA Non
opinor daue DA Opinor narras non recte accipis certa res est
Etiam puerum inde abiens conveni Chremetis olera et pisciculos
minutos ferre obulo in cena seni CA Liberatus sum hodie daue
tua opera DA At nullus quidem CA Quid ita nempe huic
prorsus illam non dat DA Ridiculum caput Quasi necesse sit
si huic non dat te illam uxorem ducere Nisi vides nisi senis
amicos oras ambis CA Bene mones ibo et si hercle sepe
iam me spes hec frustrata est vale PA Quid igitur o
daue sibi volt pater cur simulat DA Ego dicam tibi Si
id succenseat nunc quia non det tibi uxorem Chremes ipsus sibi
esse videatur iniurius neque id iniuria prius quam tuum animum
ut sese habeat ad nuptias perspexerit Sed si tu negaris ducere ibi omnem
culpam in te transferet tum ille turbe fient PA Quiduis
patiar DA pater est panphile difficile est tum hec sola est
mulier dictum ac factum inveniat aliquam causam quam ob rem
eiciat oppido PA Eiciat DA Cito PA Cedo igitur quid faciam
daue DA dic te ducturum PA hem DA Quid est PA Ego
ne dicam DA Cur non PA Numquam faciam DA Ne nega PA
Swadere noli DA Ex ea re quid fiet vide PA Ut ab illa exclu
dar hac concludar DA ff ducas volo hodie uxorem Tu ducam inquies
Cedo quid iurgabit tecum hic reddes omnia que nunc sunt certa
ei consilia incerta ut sient sine omni periclo Nam hoc
haud dubium est quin et chremes tibi non det gnatam nec
tu ea causa minueris hec que facis ne is sua mutet
sentenciam Patri dic velle te ut cum velit tibi iure irasci

ff no ita est nempe hoc sic esse dicturum patrem

non queat. Nam quod tu speras propulsabo facile. vxorem tibi
his moribus dabit nemo. Inueniet inopem potius quam te
corrumpi sinat. Sed si te equo animo ferre acceperit. negli-
gentem feceris. Aliam otius querit. interea aliquid acciderit
boni. Pa. Itan credis. Da. haud dubium id quidem est. Pa.
Vide quo me inducas. Da. Quin taces. Pa. dicam. puerum
autem ne resciscat michi esse ex illa cautio est. nam polli-
citus sum suscepturum. Da. O facinus audax. Pa. hanc fidem
sibi me obsecrauit qui se sciret non desertum iri ut darem
Da. Curabitur. Sed pater adest. caue te esse tristem sentiat.

Simo Dauus Pamphilus — Alia scena

Scena 2a

Reuiso quid agant. aut quid captent consilii. Da.
hic nunc non dubitat quin te ducturum neget. Venit
meditatus alicunde ex solo loco. orationem sperat inuenisse
se qua differat te. proin tu fac apud te ut sies. Pa. modo
ut possim Daue. Da. Crede hoc inquam. michi Pamphile nunquam
hodie tecum commutaturum patrem unum esse verbum si te dices
ducere.

Birria Simo Pamphilus Dauus

Scena 2a

Herus me relictis rebus iussit Pamphilum hodie
obseruare ut quid ageret de nuptiis scirem. id propterea
nunc hunc uenientem sequor. Ipsum presto uideo. adeo cum Da-
uo hoc agam. Si. vtrumque adesse uideo. Da. hem serua.
Si. Pamphile. Da. probe. Quasi de inprouiso respice ad eum.
Pa. hehem pater. Da. probe. Si. hodie uxorem ducas ut
dixi uolo. Bi. nunc nostre timeo parti quid hic respondeat.
Pa. Neque istic neque alibi ~~tibi~~ erit usquam in
me mora. Bi. hem. Da. Obmutuit. Bi. quid dixit. Si. facis
ut te decet cum istuc quod postulo impetro cum gratia. Da.
Sum verus. Bi. herus quantum audio uxore excidit. Si. I
nunc iam intro ne in mora cum opus sit sies. Pa. Eo.
Bi. Nullam ne in re esse homini cuiquam fidem. verum illud prouerbium

est quod vulgo dici solet, omnes sibi malle melius esse quam
alteri. Ego illam vidi virginem forma bona memini videre
quo aequior sum Pamphilo si se illam in somnis quam illum amplecti
maluit. Renuntiabo ut pro hoc malo mihi det malum. Scena 3ta

Simo Davus

Hic nunc me credit aliquam sibi fallaciam portare et
ea me hic restitisse gratia. SI. Quid Davus narrat
DA. Aeque quicquam nunc quidem. SI. Nihil ne? hem. DA. Praeter
spem evenit nihil prorsus. SI. Atqui expectabam quidem.
DA. Praeter spem evenit sentio. Hoc habet male virum. SI. Potin
es mihi verum dicere. DA. Nihil facilius. SI. Num illi molestae
quippiam haec sunt nuptiae propter huiusce hospitae consuetudinem
DA. Nihil hercle aut si adeo bidui aut tridui est haec sol-
licitudo nosti deinde desinet. etenim ipse secum eam rem recta
reputavit via. SI. Laudo. DA. Dum licitum est ei dumque aetas
tulit amavit tum id clam cavit ne umquam infamiae ea res
sibi esset, ut virum fortem decet. Nunc uxore opus est animum ad
uxorem appulit. SI. ~~Quid est da~~ Subtristis visus est esse ali-
quantulum mihi. DA. Nihil propter hanc rem sed est quod succenset tibi
SI. Quidnam est. DA. Puerile est. SI. Quid est. DA. Nihil
SI. Quin dic quid est. DA. Ait nimium parce facere sumptum
SI. Mene. DA. Te. Vix inquit drachmis est obsonatus decem
non filio videtur uxorem dare. Quem inquit vocabo ad cenam
meorum aequalium potissimum nunc. et quod dicendum hic siet
tu quoque perparce nimium non laudo. SI. Tace. DA. Commovi. SI.
Ego istaec recte ut fiant videro. Quidnam hoc est rei. Quid
hic vult veterator sibi. nam si mali est quicquam hem
illic est huic rei caput. Lesbia Archillis Davus Simo Glycerium

Ita pol quidem res est ut dixisti Lesbia: fidelem haud
ferme mulieri invenias virum. SI. Ab Andria est ancilla Scena quinta

Hec quid narrat. DA. Ita est. MI. Sed hic pamphilus. SI. Quid dicit.
MI. Firmauit fidem. SI. Hem. DA. Vtinam aut hic surdus aut hec muta
facta sit. MI. Nam quod peperisset iussit tolli. SI. O Iupiter quid ego audio.
Actum est siquidem hec vera predicat. LES. Bonum ingenium narras adolescen-
tis. MI. Optimum. sed sequere me intro, ne in mora illi sies. tu opus sit.
LES. Sequor. DA. Quod remedium nunc huic malo inveniam. SI. Quid
hoc. Adeon est demens ex peregrina. Iam scio. ah. Vix tandem
sensi stolidus. DA. Quid hic se sensisse ayt. SI. Hec primum affertur iam
michi ab hoc fallacia. hanc simulat parere quo Chremetem abster-
reant. GLI. Iuno lucina fer opem serua me obsecro. SI. Hui tam cito.
Ridiculum. postquam ante hostium me audiuit stare appropat. non sat com-
mode diuisa sunt temporibus tibi daue hec. DA. Michin. SI. Num immemores
discipuli. DA. Ego quid narres nescio. SI. Hiccine me si imparatum in veris
nuptiis adortus esset quos michi ludos redderet. Nunc huius periclo
fit. ego in portu nauigo.

Lesbia Simo Dauus.

Sexta scena

LE. Adhuc archilis que assolent queque oportet signa esse ad salu-
tem. huic omnia esse video. Nunc primum fac istec ut lauet. post deinde
quod iussi ei dari bibere et quantum imperaui date. mox ego huc reuertar.
Per ecastor scitus puer natus est pamphilo. deos oro ut sit superstes. quan-
doquidem ipsus est ingenio bono. cumque huic veritus est optime ado-
lescenti facere iniuriam. SI. Vel hoc quis non credat qui te norit abs te esse
ortum. DA. Quidnam id est. SI. Non imperabat coram quid facto opus esset
puerpere. Sed postquam est egressa. illis que sunt intus clamat de via. O da-
ue. Itan contempnor abs te. aut ita ne tandem ydoneus tibi videor esse
quem tam aperte fallere incipias dolis. Saltem accurate ut metui
videar. certe si resciuerim. DA. Certe hercle nunc ipsus se fallit. haud
ego. SI. Edixin tibi. Interminatus sum ne faceres. Num veritus

quid credulus. Credon tibi hoc nunc hanc peperisse e pamphilo. Da. Teneo
quid erret. et quid agam habeo. Si. Quid taces. Da. Quid credas.
Quasi non renuntiata tibi sint hec sic fore. Si. Michin quisquam. Da.
Eho. an tute intellexti hoc assimulari. Si. Irrideor. Da. Renuntiatum
est. Nam qui istec tibi incidit suspicio. Si. Qui. quia te noram. Da.
Quasi tu dicas factum consilio meo. Si. Certe enim scio. Da. Non satis
me pernosti etiam qualis sim Simo. Si. Egone te. Da. Sed si quid
tibi narrare occepi continuo dari tibi verba censes. Si. Falso. Da. Itaque hercle
nichil iam mutire audeo. Si. Hoc ego scio unum. neminem pe
perisse hic. Da. Intellexti. Sed nichilo secius deferent puerum huc
ante hostium. id ego nunc iam tibi here renuntio futurum ut sis sciens ne
tu hoc posterius dicas davi factum consilio aut dolis. prorsus a me
opinionem tuam esse ego amotam volo. Si. Unde id scis. Da. Audivi et
credo. Multa concurrunt simul qui coniecturam hanc facio nunc. Iam primo
hec se e pamphilo gravidam dixit esse. inventum est falsum. Nunc postquam
videt nuptias domi apparari missa est ancilla illico obstetricem ac
cersitum ad eam. et puerum ut afferret simul. Hoc nisi fit pue
rum ut tu videas. nichil moventur nuptie. Si. Quid ais. Cum in
tellexeras id consilium capere cur non dixisti extemplo pamphilo. Da.
Quis igitur eum abstraxit ab illa nisi ego. Nam omnes nos quidem scimus quam
misere hanc amavit. Nunc sibi uxorem expetit. Postremo id mi
da negotii. tu tamen has nuptias perge facere ita ut facis. et id spero
adiuturos deos. Si. Immo abi intro et ibi me opperire et quod parato
opus est para. Non impulit me hec nunc ut crederem omnino. atque
haut scio an que dixit sint vera omnia. sed parvipendo. Illud
michi multo maximum est quod ipse pollicitus est michi gnatus. Nunc
Chremem conveniam. orabo nato uxorem. si impetro. quid alias

Sed ut abstraheret a glicerio

malim fieri quam hodie has nuptias. Nam gnatum quod pollicitus est
haud dubium est michi id si nolit. Tum eum mitto possim convenire atque
adeo ipso tempore eccum ipsum obviam.

In hoc 3o actu agitur de veris nuptiis

Tertius actus

Simo Cremes

SI. Iubeo chremetem. CRE. O teipsum querebam. SI. Et ego te. CRE. Op-
tato advenis. Aliquot me adierunt ex te auditum qui aiebant ho-
die filiam meam nubere tuo nato, id viso. Tun an illi insaniant.
SI. Ausculta paucis, et quid ego te velim et quid tu queris scies. CRE.
Ausculto loquere quid velis. SI. Per ego te deos oro ut nostram amici-
tiam chremes que incepta a parvis cum etate accrevit simul. Per
unicam gnatam tuam et gnatum meum, cuius tibi potestas summa servandi datur.
Ut me adiuves in hac re atque ut nuptie fuerant future fiant. CRE. Ah
ne me obsecra. quasi hoc te orando impetrare a me oporteat. Alium
censes esse nunc me atque olim cum dabam. Si in re est utrique
ut fiant, accersi iube. Sed si ex ea re plus mali est quam commodi utrique
id te oro in commune ut consulas, quasi illa tua sit. Pamphilique ego sim
pater. SI. Immo ita volo itaque postulo ut fiat chreme. neque postulem
abs te nisi ipsa res moneat. CRE. Quid est. SI. Ire sunt inter glicerium
et gnatum. CRE. Audio. SI. Ita magne ut sperem posse avelli. CRE. Fa-
bule. SI. Profecto sic est. CRE. Sic hercle ut dicam tibi. Amantium
ire amoris integratio est. SI. Hem id te oro ut ante eamus dum tempus
datur dumque eius libido occlusa est contumeliis. prius quam harum scelera et
lacrime confecte dolis reducant animum egrotum ad misericordiam.
Uxorem demus. Spero consuetudine et coniugio liberali devinctum chre-
me. dein facile ex illis sese emersurum malis. CRE. Tibi ita hoc videtur.
At ego non posse arbitror neque illum hanc perpetuo habere neque me perpeti

Simo Qui scis ergo istuc nisi periclum feceris. Cre. At istuc periclum in
filia fieri grave est. Si. Nempe incommoditas denique huc omnis redit. Si
eveniat (quod dii prohibeant) discessio. At si corrigetur, quot commodita
tes vide: principio amico filium restitueris, tibi generum firmum et
filie invenies virum. Cre. Quid istic? si ita istuc animum induxti esse
utile, nolo tibi ullum commodum in me claudier. Si. Merito te semper
feci maximi Chreme. Cre. Sed quid ais? Si. Quid. Cre. Qui scis
eos nunc discordare inter se. Si. Ipsus michi Davus qui est in
timus eorum consiliis dixit. Et is michi persuadet nuptias quantum
queam ut maturem. Num censes faceret filium nisi sciret hec eadem
velle. Tute adeo iam eius audies verba. Heus evocate huc Da
vum. Atque eccum video ipsum foras exire. alia scena

Scena 2a

Davus Simo Cremes

Ad te ibam. Si. Quidnam est. Da. Cur uxor non accer
situr. Iam advesperascit. Si. Audin tu illud. Ego dudum non nichil
veritus sum Dave ne faceres idem quod vulgus servorum solet dolis
dolis ut me deluderes propterea quod amat filius. Da. Egon istuc facerem.
Simo Credidi. Id quod adeo metuens vos celavi quod nunc dicam. Da. Quid
Simo Scies. Nam propemodum habeo iam tibi fidem. Da. Tandem cog
nosti qui siem. Si. Non fuerant nuptie future. Da. Quid non. Si.
Sed ea gratia simulavi vos ut pertemptarem. Da. Quid ais. Si. Sic
res est. Da. Vide numquam quivi ego istuc intelligere. Vah consilium cal
lidum. Si. Hoc audi ut hinc te introire iussi, opportune hic fit mi
obviam. Da. Hem numnam periimus. Si. Narro huic que dudum nar
rasti mihi. Da. Quidnam audio. Si. Gnatam ut det oro vixque
exoro. Da. Occidi. Si. Hem quid dixti. Da. Optime inquam factum

Si. Nunc propter hunc nulla est mora. Chre. Domum modo ibo ut apparetur dic atque huc
renuntia. Si. Nunc te oro Dave quoniam solus mi effecisti has nuptias. Da. Ego
vero solus. Si. Corrigere mi gnatum porro enitere. Da. Faciam hercle sedulo.
Si. Potes nunc dum animus irritatus est. Da. Quiescas. Si. Age igitur ubi nunc est
ipsus. Da. Mirum ni domi est. Si. Ibo ad eum atque eadem hec que tibi dixi dicam
itidem illi. Da. Nullus sum. quid cause est quin hinc in pistrinum recta profi-
ciscar via. Nichil est preci loci relictum. iam perturbavi omnia. Herum fefelli.
in nuptias conieci herilem filium. feci hodie ut fierent insperante hoc
atque invito pamphilo. Hem astucias. quod si quiessem, nichil evenisset
mali. Sed eccum ipsum video. occidi. Utinam michi esset aliquid hic
quo me precipitem darem

Pamphilus Davus

Scena 3a

Ubi illic est scelus qui me perdidit. Da. Perii. Pa. Atque hoc con-
fiteor iure mi obtigisse quandoquidem tam iners tam nullius consilii sum servo
fortunas meas me commisisse futili. ego precium ob stulticiam fero. sed inultum
id numquam auferet. Da. Post hoc incolumem sat scio fore me. nunc si de-
vito hoc malum. Pa. Nam quid ego nunc dicam patri. Negabon velle me
modo qui sum pollicitus ducere. qua fiducia id audeam facere. Nec quid de
me nunc faciam scio. Da. Nec quid de me. atque id ago sedulo. dicam
aliquid me iam inventurum ut huic malo aliquam producam moram. Pa.
hoe. Da. Visus sum. Pa. Ehodum bone vir quid ais. Viden me tuis
consiliis miserum impeditum esse. Da. At iam expediam. Pa. Expedies. Da.
Certe pamphile. Pa. Nempe ut modo. Da. Immo melius spero. Pa. Oh tibi
ut credam furcifer. Tu rem impeditam et perditam restituas. Hem
quo fretus sim qui me hodie ex tranquillissima re coniecisti in nuptias
An non dixi hoc esse futurum. Da. Dixti. Pa. Quid meritus. Da. Crucem.
Sed sine paululum ad me redeam. iam aliquid dispiciam. Pa. Hei michi cum non

habeo spacium ut de te sumam supplicium ut uolo. Nam hoc tempus precauere
monet mihi me, haud te ulcisci sinit

Carinus Pamphilus Dauus Stenag[...]

Hocine est credibile aut memorabile tanta uecordia innata cui-
quam ut siet. ut malis gaudeat atque ex incommodis alterius sua ut
comparet commoda. Ah id ne est uerum. Immo id est genus hominum
pessimum In denegando modo quis pudor paululum adest. post ubi
tempus est promissa iam perfici. tum coacti necessario se aperiunt. et timent
et tamen res cogit eos denegare. Ibi tum eorum impudentissima oratio
est. Quis tu es. Quis mihi es. Cur meam tibi. heus proximus
sum egomet mihi. Attamen ubi fides est. Si roges nichil pudet. hic
ubi opus est non uerentur. Illic ubi nichil opus est ibi uerentur. Sed
quid agam. Adeam ne ad eum. ut cum eo iniuriam hanc expostulem.
Ingeram mala multa. Atque si aliquis dicat nichil promoueris. multum
molestus certe ei fuero. atque animo morem gessero. Pa. Carine et me et
te nisi quid dii respiciunt imprudens perdidi. Ca. Ita ne imprudens.
tandem inuenta est causa. soluisti fidem. Pa. Quid tandem. Ca.
Etiam nunc me seducere istis dictis postulas. Pa. Quid istuc est. Ca. postquam
me amare dixi complacita est tibi. heu me miserum qui tuum animum
ex animo spectaui meo. Pa. falsus es. Ca. Nonne tibi satis esse hoc uisum
solidum est gaudium. nisi me lactasses amantem. et falsa spe produceres.
habeas. Pa. habeam. Ah nescis quantis in malis uerser miser.
quantasque hic suis consiliis confecit mihi sollicitudines meus carnifex.
Ca. Quid istuc tam mirum est de te si exemplum capit. Pa. haud istuc
dicas. si cognoris uel me uel amorem meum. Ca. Scio cum patre alter-
casti dudum. et is nunc propterea tibi succenset. nec te quiuit hodie

cogere ut illam ducerem Pa. Immo etiam quo tu minus scis erumpnas
meas. Hec nupcie non apparabantur michi. nec postulabat nunc
quisquam vxorem dare Ca. Scio. tu coactus tua voluntate es Pa. Mane.
nondum scis Ca. Scio equidem illam ducturum esse te Pa. Cur me enecas.
hoc audi. Nunquam destitit instare ut dicerem me ducturum patri suadere
orare usque adeo donec perpulit Ca. Quis homo istuc Pa. Dauus
Ca. Dauus. Pa. Dauus interturbat. Ca. Quamobrem. Pa. Nescio
nisi michi deos satis scio fuisse iratos. qui ei auscultauerim Ca.
factum hoc est daue. Da. factum Ca. hem quid ais. Oh scelus At tibi
dij dignum factis exitium duint. Eho dic michi. si omnes hunc coniectum
in nuptias inimici uellent. quid nisi hoc consilium daret. Da. deceptus
sum at non defatigatus Ca. Scio Da. hac si non successit. alia aggrediar
via. nisi id putas. quia primo processit parum. non posse iam ad sa-
lutem conuerti hoc malum Pa. Immo etiam. Nam satis credo si adui-
gilaueris. ex unis geminas conficies nuptias Da. Ego tibi pamphi-
le ex seruitio hoc debeo conarj manibus pedibus. noctes et dies
capitis periculum adire dum prosim tibi. Tuum est si quid preter spem
euenit michi ignoscere. parum succedit quod ago. at facio sedulo
uel melius tute aliud reperi. me missum face Pa. Cupio. restitue
quem a me accepisti locum Da. faciam Pa. At iam opus est Da. hem
sed mane concrepuit a glicerio hostium Pa. Nichil ad te Da. Quero.
Pa. hem nuncine demum. Da. At iam tibi hoc inuentum dabo.

Mysis pamphilus dauus Carinus Quartus actus

Iam ubi ubi erit inuentum tibi curabo et mecum adductum
tuum pamphilum. Tu modo anime mi noli te macerare Pa. Mysis
My. Quid est. hem pamphile optime michi te offers Pa. Quid est
My. Orare iussit si se ames hera iam ut ad sese uenias. videre

ayt te tupe Pa. Vah perii. hoc malum integrascit. Sicine me atque
illam opera tua nunc miseros sollicitarier. nam idcirco accersor nuptias
quod in apparari sensit Ca. Quibus quidem quam facile potuerat
quiesci si hic quiesset Da. Age si hic non insanit satis sua sponte
instiga My. Atque edepol ea res est propterea quod misera nunc in merore est
Pa. Misis per omnis tibi adiuro deos numquam eam me deserturum
non si capiundos michi sciam esse inimicos omnes homines. hanc mi expe-
tivi. contigit. conveniunt mores. valeant qui inter nos discidium volunt
hanc nisi mors michi adimet nemo Ca. Resipisco Pa. Non Apollinis
magis verum atque hoc responsum est. si poterit fieri ut ne pater per me
stetisse credat quo minus hee fierent nuptie. volo. sed si id non
poterit. id faciam in proclive quod est. per me stetisse ut credat. quis
videor. Ca. Miser eque atque ego Da. Consilium quero Ca. fortis es Pa.
Scio quid conere Da. hoc ego tibi profecto effectum reddam Pa. Iam
hoc opus est Da. Quin iam habeo Ca. Quid est. Da. Huic tibi non
habeo ne erres Ca. Sat habeo Pa. Quid facies. cedo Da. Dies
hic mi ut satis sit vereor ad agendum ne vacuum esse me nunc ad
narrandum credas. proinde hinc vos amolimini nam mi impedimento
estis Pa. Ego hanc visam. Da. Quid tu. quo hinc te agis. Ca. Verum
vis dicam. Da. Immo etiam narrationis michi incipit initium Ca. Quid
me fiet Dave. Da. Eho tu impudens non sat habes quod tibi die-
culam addo quantum huic promoveo nuptias. Ca. Dave attamen Da.
Quid ergo. Ca. Ut ducam Da. Ridiculum Ca. Huc face ad me ut ve-
nias si quid poteris Da. Quid veniam. Nichil habeo Ca. Attamen si
quid. Da. Age age veniam Ca. Si quid domi ero. Da. Tu Misis
dum exeo parumper opperire me hic My. Quapropter. Da. Ita facto opus
est My. Matura Da. Iam inquam hic adero

Scena 3a

Misis · Davus

Nichil ne esse proprium cuiquam · Di vestram fidem · Summum bonum esse putabam hunc pamphilum amicum · amatorem virum in quovis loco paratum · Verum ex eo miseria quem nunc capit laborem · facile hic plus mali est quam illic boni · Sed davus exit · Mi homo quid istuc obsecro est · quo portas puerum · **Da** Misis nunc opus est tua mihi ad hanc rem exprompta ~~mercia~~ malitia atque astutia **Mi** quidnam incepturus · **Da** Accipe hunc a me ocius · atque ante nostram ianuam appone **Mi** obsecro humine · **Da** Ex ara hinc sume verbenas tibi atque eas substerne **Mi** Quamobrem id tute non facis · **Da** Quia si forte opus sit ad herum iusiurandum mihi non apposuisse ut liquido possim **Mi** intelligo · Nova nunc religio in te istec nunc incessit cedo · **Da** · Move ocius te ut quid agam porro intelligas · proh Iuppiter **Mi** Quid est · **Da** Sponse pater intervenit · Repudio quod consilium primum intenderam **Mi** Nescio quid narres **Da** Ego quoque hinc ab dextera me venire me assimulabo · tu ut subservias orationi ut cumque opus sit verbis vide **Mi** Ego quid agas nichil intelligo · sed si quid est quod mea opera opus sit vobis · aut tu plus vides · manebo · ne quod vestrum moret commodum

Scena 3a

Cremes · Misis · Davus

Revertor postquam que opus fuere ad nuptias paravi ut iubeam accersi · Sed quid hoc · puer hercle est · mulier tun apposuisti hunc · **Mi** ubi illic est **Cre** Non mihi respondes · **Mi** Nusquam est · ve misere michi · reliquit me homo · et abiit **Da** Di vestram fidem quid turbe est aput forum · quid illic hominum litigat · tum annona cara est

quid dicam aliud nescio. My. Lux tu obsecro hic me sola. Da. hem
q̄ hec est fabula. Eho misis puer hic unde ē. quis ve huc at-
tulit. Mis. Satin sanus es qui me id rogites. Da. Quē ego igitur
rogitem. q hic nemi͂ alium videm. Ca. Miror unde sit. Da.
Dictura es quod rogo. Mi. Hau. Da. Concede ad dexteram. Mi. de-
liras nō tu te ipē. Da. verbū si michi ullū p̄terea q̄ q̄ te ro-
go faxis caue. Mi. maledicas. Da. Unde est. dic clare. Mis.
A vobis. Da. hahahe. mirū vero impudenter mulier si faciat
meretrix. Cre. Ab andria ē ancilla hec quantū intelligo.
Da. Adeon uobis uidemur ydonei esse in quibus sic illudatis.
Cre. Veni in tempore. Da. Propera adeo puerū tollere hinc ab
Janua. Mane. Caue quoq̄ ex isto excessis loco. Mi. di te
eradicent. Ita me miseram territas. Da. Tibi dico an non.
Mi. Quid ais. Da. At etiā rogas. Cedo cuiū puerū hic apposui-
sti. dic michi. Mi. Tu nescis. Da. Mitte id quod scio. dic quod
rogo. Mi. vestri. Da. Cuius vestri. Mi. pamphili. Da. hem qd pam-
phili. Mi. Eho an nō ē. Cre. Recte semp ego fugi has nuptias.
Da. O facinus animaduertendū. Mi. Quid clamitas. Da. Quē ne ego
vidi heri ad uos afferri uesperi. Mi. O hominē audacē. Da. verū
vidi cantharam suffarcinatā. Mi. Dis pol habeo gratiā cū in
pariundo aliquot affuere libere. Da. Ne illa illum haud nouit
cuius causa incipit hec. Chremes si positū puerū an̄ edes
viderit suā gnatā nō dabit. tanto hercle magis dabit. Cre.

Non hercle faciet. Da. Nunc adeo ut tu sis sciens. nisi puerum tollis. iam
iam ego hunc in mediam viam provolvam. teque ibidem pervolvam in luto
Mi. Tu pol homo non es sobrius. Da. Fallacia alia aliam trudit. Iam
susurrari audio. Civem atticam esse hanc. Cre. Hem. Da. Coactus
legibus eam uxorem ducet. Mi. Eho obsecro an non est civis
Iocularium in malum insciens pene incidi. Da. Quis hic loquitur. O No
Chreme per tempus advenis ausculta. Cre. Audivi omnia. Da. An hec omnia
Cre. Audivi inquam a principio. Da. Audistin obsecro. Hem scelera. hanc
iam oportet hinc cruciatum abripi. hic est ille. non te credas Davum
ludere. Mi. Me miseram. nichil pol falsi dixi mi senex. Cre. Novi omnem
rem. Est Simo intus. Da. Est. Mi. Ne me attingas scelestе. si pol
Gliccrio non omnia hec. Da. Eho inepta nescis quid sit actum. Mi.
Quid sciam. Da. Hic socer est. Alio pacto non poterat fieri ut sciret
hec que volumus. Mi. Prediceres. Da. Paululum interesse censes ex
animo omnia ut fert natura facias an de industria

Quintus Actus

Crito Misis Davus

In hac habitasse platea dictum est Chrisidem que sese inho
neste optavit parare hic divitias potius quam in patria ho
neste pauper vivere. Eius morte ea ad me lege redierunt bona. Sed Cri
quos percontеr video. Salvete. Mi. Obsecro quem video. Est ne hic
Crito sobrinus Crisidis. Is est. Cri. O Misis salve. Mi. Salvus
sis Crito. Cri. Itan Crisis. Mi. Hem. nos quidem pol miseras perdidit
Cri. Quid vos. quo pacto hic. satin recte. Mi. Nos ne. Sic ut
quimus aiunt quando ut volumus non licet. Cri. Quid Gliccrium. Iam hic
suos parentes repperit. Mi. Utinam. Cri. An nondum etiam. haud auspicato

huc me appuli. Nam pol si id scissem numquam huc detulissem pedem.
Semper enim dicta est esse atque habita est soror. Que illius fuere
possidet. Nunc me hospitem lites sequi quam id mihi sit facile atque utile
aliorum exempla commonent. Simul arbitror iam aliquem esse amicum et
defensorem eius. Nam fere grandiuscula iam profecta est illinc. (ex Andro) Clamitent
Sicofantam hereditatem persequi mendicum. tum ipsam despo-
liare non libet. Mi. O optime hospes pol Crito morem antiquum ob-
tines. Cri. Duc me ad eam quando huc veni ut videam. Mi. Maxime.
Da. Sequar hos. nolo me in tempore hoc videat senex.

hic et [?] sicofanta dicitur ille
qui vult sequi lites et
[?] pauperes

Cremes Simo

Scena 2a

Satis iam satis Simo spectata erga te amicicia est mea. satis pe-
ricli incepi adire. orandi iam finem face. dum studeo obsequi tibi pene
illusi vitam filie. Si. Immo enim nunc quam maxime abs te oro atque postulo
Chremes ut beneficium verbis initum nunc re comprobes. Cre. Vide quam
iniquus sis pre studio dum id efficias quod cupis. neque modum beni-
gnitatis. neque quid me ores cogitas. Nam si cogites. remittas me iam
onerare iniuriis. Si. Quibus. Cre. At rogitas. Perpulisti me ut homini
adolescentulo in alio occupato amore abhorrenti ab re uxoria fi-
liam darem in seditionem atque incertas nuptias. eius labore atque
eius dolore gnato ut medicarer tuo. Impetrasti. Incepi. dum res
tulit. nunc non fert. feras. Illam hinc civem esse aiunt. puer
est natus. nos missos face. Si. Per ego te deos oro ut ne illis
animum inducas credere. quibus id maxime utile est illum esse quam deter-
rimum. Nuptiarum gratia hec sunt ficta atque incepta omnia. Ubi ea
causa quamobrem hec faciunt erit adempta hiis desinent. Cre.

Ecras. cum davo ego met vidi obiurgantem ancillam. Si. Scio. Cre. At vero voltu cum ibi me adesse neuter tum presenserat. Si. Credo. Et id facturas davus dudum predixerat et nescio quid tibi sum oblitus hodie ac volui dicere. Davus. ~~Dromo.~~ Cremes. Simo. Dromo

Scena 3a

Animo nunc iam ociosso esse impero. Cre. Hem en davum tibi. Si. Unde egreditur. Da. Meo presidio atque hospitis. Si. Quid illud mali est. Da. Ego commodiorem hominem adventum tempus non vidi. Si. Scelus quemnam hic laudat. Da. Omnis res est iam in vado. (loco tuto) Si. Cesso alloqui. Da. Herus est quid agam. Si. Salve bone vir. Da. Ehem simo o noster Chremes omnia apparata iam sunt intus. Cre. Curasti probe. Da. Ubi voles accerse. Si. Bene sane. Id enim vero hinc nunc abest. Etiam tu hoc responde. Quid istic tibi negotii. Da. Michin. Si. Ita. Da. Michine. Si. Tibi ergo. Da. Modo introii. Si. Quasi ego quam dudum rogem. Da. Cum tuo gnato una. Si. An ne est intus pamphilus. Est. Crucior miser. Eho non tu dixti inimicicias inter eos esse carnifex. Da. Sunt. Si. Cur igitur hic est. Cre. Quid illum censes. Cum illa litigat. Da. Immo vero o Chremes indignum iam facinus faxo (fari) ex me audies. Nescio quis senex modo venit ellum confidens catus cum faciem videas videtur esse quantivis precii. Tristis severitas inest in vultu atque in verbis fides. Si. Quid nam apportas. Da. Nichil equidem nisi quod illum audivi dicere. Si. Quid ayt tandem. Da. Glicerium se scire civem esse atticam. Si. Hem dromo dromo. Da. Quid est. Si. Dromo. Da. Audi. Si. Verbum si addideris dromo. Da. Audi obsecro. Dro. Quid vis. Si. Sublimem intro rape hunc quantum potes. Dro. Quem. Si. Davum. Dro. Quam ob rem. Si. Quia lubet. Rape inquam. Da. Quid feci. Si. Rape. Da. Si quicquam invenies me mentitum

occidito. Si Nichil audio ego te iam commotum reddam. Da Tamen et si hoc
verum est. Si Tamen tu iam ad suadendum cum vinctum. Atque audin
quadrupedem constringito. Age nunc iam ego pol si vivo hodie
tibi ostendam herum quid sit pericli fallere. et illi patrem. Cre. Ah ne
sevi tantopere. Si Creme pietatem gnati nonne te miseret mei
tantum laborem capere ob talem filium. Age pamphile. Exi pamphile et
quid te pudet Pamphilus · Simo · Cremes Scena 3ta

Quis me vult. perii pater est. Si Quid ais nequissime omnium. Cre Ah
rem potius ipsam dic ac mitte male loqui Si Quasi quicquam in
hunc iam gravius dici possit. Ais tandem. Civis glicerium est.
Pa Ita predicant Si Ita predicant. O ingentem confidenciam. num co
gitat quid dicat. num facti pudet. Vide num eius color pudoris signum
usquam indicat. Adeon impudenti animo esse ut preter civium
morem atque legem et sui voluntatem patris tamen hanc habere studeat cum
summo probro Pa Me miserum Si Hem. modo ne id demum sensisti pam
phile. Olim istuc. Olim cum tu ita induxisti animum quod cuperes aliquo
pacto efficiundum tibi. eodem die istuc verbum vere in te accidit. Sed
quid ego. Cur me excrucio. Cur me macero. Cur meam
senectutem huius sollicito amencia. An ut pro huius peccatis ego supp
plicium sufferam. Immo habeat. valeat. vivat cum illa Pa Mi pater
Si Quid mi pater. quasi tu huius indigeas patris. domus uxor
liberi inventi invito patre. adducti qui illam hinc civem dicant.
Viceris Pa Pater licet ne pauca. Si Quid dices mihi. Cre At tamen
Simo audi. Si Ego audiam. Quid ego audiam Chreme. Cre At tandem
dicat sine. Si Age dicat sino Pa Ego me amare hanc fateor
si id peccare est. fateor id quoque. tibi pater me dedo quidvis oneris

impore in inopia . vis me uxorem ducere . hanc vis mitti . ut
potero feram . hoc modo te obsecro ut te ne credas a me allegatum hunc
senem . Sine me expurgem atque illum huc coram adducam **SI.** Adducas .
PA. Sine mi pater . **CRE.** Equum postulat . da veniam **PA.** Sine te exorem **SIMO**
Sine . quod vis cupio . dum ne ab hoc me falli comperiar . Chreme **CRE.** Pro peccato
magno paululum supplicii satis est patri .

Scena quinta

Crito Cre. Pamphi. Simo Pamphilus

Mitte orare . una harum quevis causa me ut faciam monet .
Vel tu vel quod verum est vel quod ipsi cupio glicerio **CRE.** Andrium ego
Critonem video . Certe is est **CRI.** Salvus sis o Chreme **CRE.** Quid
tu Athenas insolens . **CRI.** Evenit . sed hiccine est Simo **CRE.** Hic **SI.**
Men queris . Eho tu glicerium hinc civem esse ais **CRI.** Tu negas .
SI. Ita ne huc paratus advenis . **CRI.** Qua de re . **SI.** Rogas . tu
ne impune hec facias . tu ne hic homines adolescentulos imperi
tos rerum eductos libere in fraudem illicis . sollicitando et pollicitan
do eorum animos lactas . **CRI.** Sanus es ne . **SI.** Ac meretricios amores
nuptiis conglutinas . **PA.** Perii . metuo ut substet hospes **CRE.** Si
Simo hunc noris satis . non ita arbitrere . Bonus est hic vir **SI.**
Hic vir sit bonus . Ita ne attemperate venit hodie in ipsis nup
tiis . ut veniret antehac nunquam . Est vero huic credendum Chremes .
PA. Ni metuam patrem . habeo pro illa re quod illum moneam probe . **SI.**
Sicophanta **CRI.** Hem . **CRE.** Sic Crito est iste . mitte **CRI.** Videat
qui siet . Si mihi perget que vult dicere . ea que non vult audiet

h ista
Ego istec moveo haut q̄uo · nō tu tuū malū equo aīo feres · Pa
athenis
ego que dicā vera aut fl͞a audieris · iā sciēs · Atticus quidā
olim fracta naue aput andrū eiectus est · Et istec pua virgo vna
paup̄ a...
Dum ille egens forte applicat primū ad Chrisidis prēm se
interrumpendo
Si fabulā inceptat Cre Sine Cri Ita ne vero obturbat · Cre
v. unde
perge Cri Tu is michi cognatus fuit · qui eū recepit · Ibi ego
atticus i. audivi sz dic
audivi ex illo sese Atticū esse · Is ibi mortuus est Cre Eius nō
Cri Nomē tam cito tibi phania Cre hem perii Cri Verū
hercle opinor fuisse phaniā · hoc certo scio Ramusium aiebat
se esse Cre O Jupiter Cri Eadem hec creme m multi alii
actu ego
andro tum audivere Cre Vtinā id sit quod spero · Eho dic michi
sz filiā
Quid eam tū · suam nō esse aiebat · Cri Non Cre Cuiam igitur
ai
Cri fratris filiam Cre Certe mea est Cri Quid ais Si Quid
quo
tu ais Pa Arrige aures pamphile Si Quid credis Cre
phania
Phania ille frater meus fuit Si Noram et scio Cre Is bellum
hinc fugiens meq̄ in Asiam persequens proficiscitur · Tum illam
phania proficiscitur d
relinquere hic veritus est · post illa nūc primū audio qd̄ illo sit
factū Pa Vix sum aput me · Ita commotus est metu animus spe
di
gaudio · mirando hoc tanto tā repentino Si Ne istā multis
pam
modis tuā inveniri gaudeo Pa Credo pr̄ Cre At mi vnus
scrupulus restat etiā qui me male habz Pa Dignus es cū
tua religione · odiū nodū in scirpo queris Cri Quid istuc est

fuit hec dicte huic aliud

Ch. Nomen non convenit. Cri. Aliud parue. Ch. Quod, Crito? numquid
meministi? Cri. Id quero. Pa. Ego ne huius memoriam patiar mee
voluptati obstare, cum ego possim in hac re medicari mihi? non
patiar. Heus Chremes, quod queris Passibula est. Ch. Ipsa est.
Cri. Ea est. Pam. Ex ipsa milies audivi. Si. Omnes nos gaudere
hoc, Chremes, te credo credere. Ch. Ita me dii bene ament, credo.
Pa. Quid restat, pater? Si. Iam dudum res reduxit me in gratiam.
Pa. O lepidum patrem. De uxore ita ut possedi nichil mutat Chre-
mes. Ch. Causa optima est, nisi quid pater aliud ait. Pa. Nempe.
Si. Id scilicet. Ch. Dos, Pamphile, est decem talenta. Pamp.
Accipio. Ch. Propero ad filiam. Eho mecum, Crito. Nam illam credo
me haud nosse. Si. Cur non illam transferri iubes? Pa. Recte ad-
mones. Davo dedam istuc iam negotii. Si. Non potest. Pa. Qui non potest?
Si. Quia habet aliud magis ex sese atque maius. Pa. Quidnam?
Si. Vinctus est. Pam. Haud recte vinctus est. Si. Haud. Ita
iussi. Pam. Iube solvi, obsecro. Si. Age fiat. Pam. At matura.
Si. Eo intro. Pam. O faustum et felicem hunc diem.

Scena sexta
Ca

Carinus. Pamphilus. Davus.

Proviso quid agat Pamphilus. atque eccum. Pam. Aliquis
forsitan me putet non putare hoc verum. Sic mihi nunc sic esse
hoc verum lubet. Ego vitam deorum propterea sempiternam esse
arbitror, quod voluptates eorum proprie sunt. Nam mihi immortalitas

parta est si nulla egritudo huic gaudio intercesserit. Sed quem
ego nunc potissimum mihi exoptem cui hec narrem dari Ca Quid
illud gaudij est. Pam Dauum video. nemo est quem malim omni-
um. nam hunc scio solide solum gauisurum mea gaudia Da Ubi nam hic
est pamphilus pam Daue Da Quis homo est pa Ego sum Da O
Pamphile pam Nescis quid mi obtigerit Da Certe. sed quid michi
obtigerit scio pam Et quidem ego Da More hominum euenit ut quod
sim nactus mali prius rescisceres tu quam ego illud quod tibi eue-
nit boni pam Mea glicerium suos parentes repperit Da O factum bene
Ca Hem pam pater amicus summus nobis Da Quis pa Chre-
mes Da Narras bene pam Nec mora est ulla quin eam ux-
orem ducam Ca Num ille sompniat ea que uigilans uoluit pam
Tum de puero daue Da Ah desine. solus est quem diligant dij
Ca Saluus sum si hec vera sunt. Adibo et colloquar. Pam
Quis homo est. O Carine in tempore ipso aduenis Ca Bene factum
pam Hem audistin Ca Omnia. age. me in tuis secundis rebus re-
spice. Tuus est nunc chremes nunc facturum que voles. scio omnia
esse pam Memini atque adeo longum est nos illum expectare dum
exeat. Sequere hac me intus apud Glicerium nunc est. Tu
Daue abi domum. propere arcesse hinc qui auferat eam. Quid
stas. Quid cessas Da Eo Caliopius Ne expectetis dum exeat
huc. intus despondebitur. Intus transigetur. si quid est quod restat
Vos valete et plaudite Caliopius
Terensini

Eunuchus

Publii Terentii Andria finit. Incipit Eunuchus. Acta ludis Megalensibus L. Postumio L. Albino / Cornelio Merulo aedilibus curulibus. Egere Ambivius Turbio L. Atilius Prenestinus. Greca Menandri. Acta facta. Modulavit Flaccus Claudi tibiis duabus dextris. M. Valerio Gaio Fannio consulibus.

Prologus

Si quisquam est qui placere se studeat bonis quam plurimis et minime multos ledere: in his poeta hic nomen profitetur suum. Tum si quis est qui dictum in se inclementius existimavit esse, sic existimet sciat responsum non dictum esse, quia lesit prior, qui bene vertendo et eas describendo male ex grecis bonis latinas fecit non bonas. Idem Menandri Phasma nunc nuper dedit. Atque in Thesauro scripsit causam dicere prius unde petitur aurum quare sit suum quam illum qui petit unde is sit thesaurus sibi aut unde in patrium monumentum pervenerit. Dehinc ne frustretur ipse se aut sic cogitet: defunctus iam sum, nichil est quod dicat michi, is ne erret moneo et desinat lacessere. Habeo alia multa nunc que condonabuntur, que proferentur post si perget ledere, ita ut facere instituit. Quam nunc acturi sumus Menandri Eunuchum, postquam ediles emerunt, perfecit sibi ut inspiciundi esset copia.

ingratiis cum ibi adesset. exorsa est agi. Exclamat furem non poe
tam fabulam dedisse et nichil dedisse verborum tamen. Colacem esse Nevii
et Plauti veterem fabulam. parasiti personam inde ablatam et mili
tis. si id est peccatum. peccatum imprudentia est poete non qui fur
tum facere studuerit. id ita esse vos iam iudicare poteritis. Colax
non Menandri est in ea est parasitus colax. Et miles gloriosus
eas se non negat personas transtulisse in eunuchum suam ex greca
sed eas fabulas factas prius latinas scisse se id vero pernegat
Quod si personis isdem uti aliis non licet. qui mage licet currentes
servos scribere. bonas matronas facere. meretrices malas. pa
rasitum edacem. gloriosum militem. puerum supponi. falli per servum
senem. amare. odisse. suspicari. Denique nullum est iam dictum
quod non dictum sit prius. Quare equum est vos cognoscere atque igno
scere que veteres factitarunt si faciunt novi. date operam et cum
silentio animadvertite ut pernoscatis quid sibi eunuchus velit

ARGUMENTUM

Sororem falso dictatam Thaydis. id ipsum ignorans
miles advexit Thraso ipsique donat. Erat hec civis attica. Eidem
eunuchum quem emerat tradi iubet Thaydis amator Phedria
Thrasoni oratus biduum concedere. Ephebus frater Phedrie puellu
lam cum deperiret dono missam Thaydi. ornatu eunuchi induitur
Introiit. vitiavit virginem. Suadet Parmeno. Sed atticus civis in[illegible]
venis repertus frater collocat vitiatam ephebo.

Argumentum In Eunuchum primum

Meretrix adolescentem cuius mutuo amore tenebatur exclusit. Ei quoque revocato exclusionis causas reddit.
Eius frater minor natu virginem quam miles meretrici dono miserat amare cepit. Deductusque
in domo meretricis pro eunucho vitiat. Re itaque cognita cum illusam se meretrix doleret
ab eodem adolescente placata. Interventu quoque fratris eius cognita civem Atheniensem duxit
uxorem. miles quoque in parte meretricii amoris receptus illuditur.

[illegible]

Eunuchus incipit

Phedria adolescens — Parmeno servus

Phedria

Quid igitur faciam. Non eam. Ne nunc quidem cum ultro
accersor. an potius ita me comparem non perpeti
meretricum contumelias. Exclusit. revocat. redeam.
non si me obsecret. Par Siquidem hercle possis nihil prius ne-
que fortius. Verum si incipies neque perficies naviter. atque ubi pati
non poteris cum nemo expetet infecta pace ultro ad eam venies
indicans te amare et ferre non posse. actum est. ilicet. peristi.
eludet ubi te victum senserit. Phedr Proin tu dum tempus est etiam
atque etiam cogita. Par Here. que res in se neque consilium neque mo-
dum ullum. eam consilio regere non potes. In amore hec omnia in-
sunt vitia. Iniurie. suspiciones. Inimicitie. Inducie. Bellum. pax rur-
sum. Incerta hec si postules ratione certa facere. nihilo plus
agas quam si des operam ut cum ratione insanias. Et quod nunc tu
te iratus cogitas. ego ne illam que illum que me. sine modo mori
me malim. sentiet qui vir siem. Hec verba una mehercle
falsa lacrimula quam oculos terendo misere vix vi expresserit
restinguet. et ultro accusabis. et dabis ei ultro supplicium
Phe. O indignum facinus. Nunc ego illam scelestam esse. et me
miserum sentio. Et tedet. et amore ardeo. et prudens et sciens
vivus vidensque pereo. nec quid agam scio Par Quid agas.
Nisi ut te redimas captum quam queas minimo. si nequeas paululo
At quanti potes. et ne te affligas Phe Ita ne suades Parmeno

[Margin, left: at restinguet]

[illegible marginal glosses]

Si sapis, neque preter quas ipse amor molestias habet, addas, et illas
quas habet recte feras. Sed ecca ipsa egreditur nostri fundi calamitas
nam quod nos capere oportet hec intercipit Scena 2a

Thays . Phedria . Parmeno

Tha Miseram me. Vereor ne illud gravius Phedria tulerit
neve aliorsum atque ego feci acceperit quod heri intromissus non est. Phe
Totus Parmeno tremo horreoque postquam aspexi hanc. Par Bono animo
es accede ad ignem hunc. Iam calesces plus satis. Tha Quis hic
loquitur. Ehem. Tun hic eras mi Phedria. Quid hic stabas.
Cur non recta introibas. Par Ceterum de exclusione verbum nullum
Thay Quid taces. Phe Sane quia vero hee mihi patent semper fores
aut quia sum apud te primus. Tha Missa hec face. Phe Quid
missa. O Thays Thays utinam esset mihi pars equa amoris
tecum ac pariter fieret ut aut hoc tibi doleret itidem ut mihi
dolet aut ego istuc abs te factum nihili penderem. Thay Ne crucia
te obsecro anime mi Phedria non pol quo quemquam plus amem
aut plus diligam eo feci. Sed ita erat res faciundum fuit. Par Credo
ut fit misera pre amore exclusisti hunc foras. Tha Sicine ais Par-
meno. Age. Sed huc qua gratia te arcessi iussi ausculta. Phe
Fiat. Tha Dic mihi hoc primum potin est hic tacere. Par Ego ne. optime.
Verum heus tu hac lege tibi meam astringo fidem que vera
audivi taceo et contineo optime. Sin falsum aut vanum aut fictum

Eunuchus

Ita continuo palam est, plenus rimarum sum. hac atque illac perfluo. proinde
tu taceri si vis vera dicam. Tha Samia mihi mater fuit. ea habi
tabat Rhodi. Par Potest taceri hoc. Tha Tum ibi matri parvu
lam puellam dono quidam mercator dedit ex Attica hinc abreptam.
Phe Civemne. Tha Arbitror. certum non scimus. matris nomen et patris
dicebat ipsa. patriam et signa cetera quod sciebat neque per etatem etiam
potuerat. Mercator hoc addebat e predonibus unde emerat se
i. ex illa villa
audivisse abreptam e Sunio. Mater ubi accepit cepit studiose
omnia docere educare. Ita ut si esset filia. Sororem plerique credebant
esse meam. Ego cum illo quo cum uno tum habebam rem hospite
abii huc. qui mihi reliquit hec que habeo omnia. Par Utrumque hoc
falsum est. effluet. Tha Qui istuc. Par Rogas. quia neque tu
Phedria
uno eras contenta neque solus dedit. Nam hic quoque bonam mag
namque partem ad te attulit. Tha Ita est. sed sine me pervenire
quo volo. Interea miles qui me amare occeperat in Cariam
est profectus. Interea loci te cognovi. tu te scis post illa quam
intimum habeam te et mea consilia ut tibi credam omnia. Phe
Ne hoc quidem tacebit Parmeno. Par Oho dubium ne tibi est id.
Tha Hoc agite amabo. Mater mea illic mortua est nuper.
eius frater aliquantum ad rem est avidior. Is ubi hanc forma
videt honesta virginem et fidibus scire. pretium sperans illico producit. fidis dicitur corda [illegible]
vendit. forte fortuna affuit. hic meus amicus emit eam.

dono mi dedit. Hic prudens haec rere ignarusque omnium. Is venit
postquam sensit me tecum quoque rem habere, fingit causas ne det sedulo.
Ait si fidem habeat se iri prepositum tibi apud me, ac non id
metuat ne ubi acceperim sese relinquam, velle se illam mi dare.
Verum id vereri. Sed ego quantum suspicor, ad virginem animum adiecit.
Phe Etiamne amplius? Tha Nichil. nam quesivi. Nunc ego eam mi
Phedria. Multe sunt cause quamobrem cupiam abducere. Primum
quod soror est dicta. preterea ut suis restituam ac reddam. Sola sum,
habeo hic neminem, neque amicum neque cognatum, quamobrem Phedria
cupio aliquos parare amicos beneficio meo. Id amabo. adiuta
me quo id fiat facilius. Sine illum priores partes hosce aliquot
dies apud me habere. Nichil michi respondes? Phe Pessima. egon
quicquam tu istis factis tibi respondeam? Par Eu me laudo. tandem
perdoluit. vir es. Phe Haut ego nesciebam quorsum tu ires.
Parvula hinc est abrepta. eduxit mater pro sua. soror est dicta.
cupio abducere ut reddam suis. Nempe omnia hec nunc verba huc
redeunt. Ego domo excludor, ille recipitur. qua gratia nisi
si illum plus amas quam me, et istam nunc times que advecta est,
ne illum talem precipiat tibi. Tha Ego ne id timeo? Phe Quid
te ergo aliud sollicitat? Cedo. Num solus ille dona dat?
Dic nunc ubi meam benignitatem sensisti intercludier. Nonne
ubi michi dixti cupere te ex ethiopia ancillulam, relictis omnibus

rebus quesivi? porro eunuchum dixti velle te, quia sole utuntur his
regine. repperi. heri minas viginti pro ambobus dedi. tamen contemptus
abs te hec habui in memoria. ob hec facta abs te spernor. **Thays**
Quid istuc Phedria. quamquam illam cupio abducere atque hac re ar
bitror id fieri posse maxime. verumtamen potius quam te inimicum ha
beam. faciam uti iusseris. **Phe** Utinam istud verbum ex animo ac ve
re diceres. potius quam te inimicum habeam. si istud crederem sincere
dici: quidvis possem perpeti. **Par** labascit victus uno
verbo quam cito. **Tha** Egon non ex animo dictum misera quam ioco. Rem
voluisti a me tandem quin perfeceris. Ego impetrare nequeo hoc abs te
biduum ~~...~~ ne fiant isti viginti dies **Tha** profecto
non plus biduum aut **Phe** Aut nichil moror **Tha** Non fiet
hoc modo. sine te exorem **Phe** Scilicet faciundum est quod vis
Tha Merito te amo **Phe** Bene facis. Rus ibo. ibi me hoc ma
cerabo biduum. Ita facere certum est. Mos gerendus est Thaydi. Tu Par
meno fac huc illi adducantur. **Par** Maxime **Phe** In hoc biduum thays
vale **Tha** Mi phedria et tu. numquid vis aliud **Phe** Ego
ne quid velim. Cum milite isto presens absens ut sies. dies noc
tesque ames me. me desideres. me somnies. me expectes. de me
cogites. me speres. me te oblectes. mecum tota sis. Meus fac
sis postremo animus quando ego sum tuus **Tha** Me miseram forsitan

+ Phe Siquidem biduum verum

(phedria) (meretrix)
hic in presentia habeat fidem atque ex aliarum ingenijs nunc me iu-
(id est pollice)
dicet. Ego pol que mihi sum conscia hoc certo scio/ neque me fin-
xisse falsi quicquam neque meo cordi esse quemquam cariorem hoc phedria.
(huius rei expectando a me) (pamphile) (virginis)
Et quicquid huius feci causa virginis feci. Nam me eius fratrem
spero propemodum iam repperisse adolescentem adeo nobilem Et is
hodie venturum constituit domum/ Concedam hinc intro/ atque ex-
pectabo dum veniat. — Tercia Scena

Phedria Parmeno

Phe — Fac ita ut iussi deducatur isti. Par Faciam Phe At
diligenter Par Fiet Phe At mature Par Fiet Phe Satin
hoc mandatum est tibi Par Ah rogitare quasi difficile sit. Utinam
tam aliquid invenire facile possis phedria quam hoc peribit Phe
Ego quoque una pereo quod mihi est carius. ne istuc tam iniquo
animo patiare Par Minime quin effectum dabo. Sed numquid aliud
(quoad)
imperas Phe Munus nostrum ornato verbis quod poteris. et istum
emulum quod poteris ab ea pellito Par Memini tam etsi nullus
moneas Phe Ego rus ibo atque ibi me manebo Par Censeo
Phe Sed heus tu/ Par Quid vis? Phe Censen me posse
obfirmare et perpeti ne redeam interea Par Tene. non her-
(impellent)
cle arbitror nam aut iam revertere aut mox noctu te adigent
(hy tha)
horsum insomnia Phe Opus faciam ut defatiger usque ingratiis

Eunuchus

ut dormiam Par Vigilabis lassus hoc plus facies Phe Oh nichil dicis parmeno / Eiicienda hercle hec est mollicies animi nimis indulgeo m(e) Tandem ego non caream illa si sit opus vel totum triduum Par Hui vniversum triduum · vide quid agas Phe Stat sen tencia Par Dij boni quid hoc est morbi · Adeon homines inmutarier ex amore ut non cognoscas eundem esse · hoc nemo fuit minus ineptus · magis severus quisquam nec magis continens // Sed quis hic est qui huc pergit · At · at hic quidem est parasitus (adulator) gnato militis · ducit secum vnam virginem dono huic · pape · fa cie honesta · Mirum ni ego me turpiter hodie hic dabo cum meo decrepito hoc eunucho · hec superat ipsam Thaydem

scilicet [illegible] hostilitate

Actus secundus

Gnato Parmeno

Gnato

O dij immortales · homini homo quid prestat · stulto intelligens quid interest · Hoc adeo ex hac re venit michi in mentem Conveni hodie adveniens quendam mei loci · hinc atque ~~honoris ordine~~ ordinis hominem haud impurum itidem patria qui abligurrierat (devoraverat) bona · Video sentum (aspectu) squalidum / egrum / pannis (vilibus) annisque (senio) obsitum (tectum involutum) · Quid istuc inquam ornati est · Quoniam miser quod habui perdidi · hem quo redactus sum · Omnes noti me atque amici deserunt · hic ego illum contempsi pre me · Quid homo inquit

ignavissime. Itan parasti te ut spes nulla reliqua in te sit tibi.
Simul consilium cum re amisisti. Viden me ex eodem ortum esse loco
qui color nitor, vestitus que habitudo est corporis. Omnia habeo
nec quicquam habeo. nichil cum est, nichil defit tamen. At ego infe
lix neque ridiculus esse neque plagas pati possum. quid tu hiis rebus
credis fieri. tota erras via. Olym fuit isti generi quondam quaestus
apud seculum prius. Hoc novum est aucupium ego adeo. hanc primus inveni viam. Est genus
hominum qui esse primos se omnium rerum volunt. nec sunt. hos consector.
hiisce ego non paro me ut rideant sed hiis arrideo ultro. et eorum
ingenia admiror simul. quicquid dicunt laudo. id rursum si negant
laudo id quoque. Negat quis nego. Ait aio. Postremo imperavi ego
met michi omnia assentari. Is questus nunc est multo uberrimus. Par.
Scitum hercle hominem. hic homines prorsus ex stultis insanos facit.
Gna. dum hec loquimur, interea loci ubi ad macellum advenimus
concurrunt michi leti obviam cupedenarii omnes. cetarii. lanii.
coci. fartores. piscatores. aucupes. Quibus et re salva
et perdita profueram et prosum sepe. Salutant. ad cenam vocant. ad
ventum gratulantur. Ille ubi miser famelicus videt me esse tanto
honore et tam facile victum querere. Ibi homo cepit obse
crare ut sibi liceret discere hoc de me. Sectari iussi si potis

usque si potis est, tamquam philosophorum habent disciplinae ex ipsis vocabula
parasiti, itidem ut gnatonici vocentur. Par Viden ocium et cibus
quid faciat alienus. Gna Sed ego cesso ad Thaydem hanc de
ducere et rogare ad cenam ut veniat. Sed parmenonem ante hostium
thaydis tristem video, rivalis servum. salva res est. nimirum
homines frigent. Nebulonem hunc certum est ludere Par Iste hoc
munere arbitratur suam thaydem esse. Gna plurima salute
parmenonem summum suum impertit gnato. Quid agitur Par Statur
Gna Video. Numquid nam quod nolis vides Par Te Gna Credo.
At numquid aliud Par Quid dum Gna Quia tristis es Par
Nichil quidem Gna Ne sis. sed quid videtur hoc tibi mancipium Par
Non malum hercle Gna Uro hominem Par Ut falsus es animo
Gna Quid hoc munus gratum thaydi arbitraris esse Par pro
hoc nunc dicis hinc eiectos esse nos. Omnium rerum heus vicis
situdo est Gna Sex ego te totos parmeno hos menses quietum
reddam ne sursum deorsum cursites neve ad lucem usque vigi
les. Et quid beo te Par Men papae Gna Sic soleo amicos
Par laudo Gna Detineo te fortasse tu profectus alio fueras
Par Nusquam Gna Tum tu igitur paululum da mi operae fac
ut admittar ad illam Par Age modo nunc tibi patent fores.

hoc quia istam ducas. GNA Num que euocatum huc fores
PAR Sine biduum hoc pretereat. qui mihi digitulo nunc fores
aperis fortunatus. ne tu istas faxo calcibus sepe insultabis frustra
GNA Etiam nunc hic stas parmeno? Eho numnam hic re-
lictus custos? ne quis forte internuncius clam a milite ad istam
cursitet PAR Facete dictum. mira vero militi que placeat
Sed video erilem filium minorem huc aduenire. miror quid
ex pireo abierit Nam ibi custos publice est nunc. non temere est.
et properans venit nescio quid circumspectat

Scena 2a

Cherea adolescens Parmeno seruus

CHE O Occidi. neque virgo usquam est. neque ego qui illam e conspectu
meo amisi. Ubi queram? ubi inuestigem? quem percontor?
Incertus in quam insistam viam sum Una hec spes est. Ubi ubi
est. diu celari non potest. O faciem pulcram. deleo omnes dehinc
ex animo mulieres Tedet cottidianarum harum formarum PAR Ecce
autem alterum. nescio quid de amore loquitur. O infortunatum senem
hic vero est. qui si occeperit amare ludum iocumque dices fuisse illud
alterum pre ut huius rabies que dabit. CHE Ut illum dii deeque
senem omnes perdant qui me hodie remoratus est meque adeo qui
restiterim tum autem qui non illud flocci fecerim. sed eccum parmenonem.

Intelligendum quod inter duos fratres ... [illegible]

Floccus ... [illegible]

Salue. Par Quid tu es tristis. Quid ve alacris. Vnde is
Che Egon nescio hercle neque vnde eam. neque quorsum eam
Ita prorsus sum oblitus mei Par Qui queso che Amo par
Hem che Nunc parmeno tu ostendes qui vir sies. Scis te
sepe michi pollicitum esse Cherea aliquid inuenias modo quod ames
In ea re vtilitatem faciam ut cognoscas meam tu in cellulam
ad te patris penum omne congerebam clanculum Par Age in
epte Che Hoc hercle factum est. fac sis nunc ut promissa appareant
Par Si adeo digna res est. ubi tu neruos intendas tuos che
Haud similis virgo est virginum nostrarum quas matres student de-
missis humeris esse vincto pectore ut graciles sient. Si qua
est habitior paulo pugilem esse aiunt. deducunt cibum tamen
et si bona est natura reddunt curatura iunceas. Itaque ergo amantur
Par Quid tua istec che Noua figura oris par pape che
Color verus corpus solidum et succi plenum par Anni Che Anni
sedecim par flos ipse che Hanc tu michi vel clam vel vi vel preca-
rio fac tradas mea nichil refert dum potiar modo par Quid
virgo cuia est che Nescio hercle par Vnde est che Tantundem
par Ubi habitat che Ne id quidem par Ubi vidisti che In via
par Qua racione amisisti che Id equidem adueniens mecum ipse

stomachabere modo, neque quemquam hominem esse arbitror tui magis bone

felicitatis^(ioco) adverse sentiunt. **Par** Quid hoc sceleris est **Che** Perii **Par**

Quid factum est **Che** Rogas. Patrem Capiatum atque equalem Archi~~medem~~

demidem nostin. **Par** Quid ni^(quare non) **Che** Is dum hanc sequor fit — *menidem*

mi obviam **Par** Incommode hercle **Che** Immo vero infeliciter. Nam incom-

moda alia sunt dicenda Parmeno. illum liquet mihi deierare^(l. valde iurare). his

mensibus sex vel septem prorsus non vidisse proximis. nisi nunc

cum minime vellem. minimeque opus fuit. Eho nonne hoc monstri simile

fuit. Quid ais **Par** Maxime **Che** Continuo accurrit ad — *archimenidem*

me quam longe quidem incurvus, tremulus, labiis demissis. gemens.

heus heus tibi dico Cherea inquit, restiti. Scin quid ego tibi volebam:

Dic. Cras est mihi iudicium: quid tum. ut diligenter

nunties patri tuo. advocatus mane mi esse ut meminerit. dum hec

loquitur abiit hora. Rogo numquid velit^(l. ne aliquid). recte inquit, abeo. Cum huc

respicio ad virginem. illa sese interea^(l. commode) commodum huc advorterat — *advorterat l. applicuerat*

in hanc nostram plateam^(loco scilicet) **Par** Mirum ni^(si non) hanc dicat modo huic^(scilicet thaidi) que

data est dono **Che** Huc cum advenio nulla erat **Par** Comites

secuti sunt scilicet virginem **Che** Verum parasitus cum ancilla **Par** Ipsa

est ilicet. desine. iam conclamatum^(conclamatum) est **Che** Alias res^(dicis) agis **Par** Istuc

quidem^(dico) ago **Che** Nostin que sit: dic michi aut vidisti **Parmeno**

vidi non scio quo abducta sit Che Eho parmeno nostin Par
Non Che Et scis ubi siet Par huc deducta est ad meretricem
Thaydem ei dono data est Che Quis is est tam potens cum
tanto munere hoc Par Miles thraso phedrie rivalis Che
Duras fratris partes predicas Par ymo enim si scias quod donum huic
contra comparet tum id magis dicas Che Quod nam quaeso hercle Par Eu-
nuchum Che Illum ne obsecro inhonestum hominem quem mercatus
est heri senem et mulierem Par Istunc ipsum Che homo quatietur
certe cum dono foras Sed istam Thaydem non scivi nobis vici-
nam Par Haud diu est Che Perii numquam ne etiam me illam vidisse
Eho dic michi est ne ut fertur forma Par Sane Che At nichil
ad nostram hanc Par Alia res est Che Obsecro hercle parmeno
fac ut potiar Par faciam sedulo ac dabo operam numquid me aliud
Che Quo nunc is Par Domum ut mancipia hec ita iussit frater
ducam ad Thaydem Che O fortunatum istum eunuchum qui quidem
In hanc detur domum Par Quid ita Che Rogitas summa forma
semper conservam domi videbit colloquetur aderit una in unis edi-
bus cibum nonnumquam capiet cum ea interdum propter dormiet Par Quid
si nunc tu te fortunatus fiat Che Quare parmeno responde
Par Capias tu illius vestem Che vestem quid tum postea

Par Pro illo te deducam Che Audio Par Te illum esse dicam

Che Intelligo Par Tu illius fruare commodis quibus tu illum

dicebas modo. cibum una capias. adsis tangas. ludas. propter

dormias. quandoquidem illarum neque te novit quisquam neque scit qui sies

praeterea forma et etas ipsa est facile ut pro eunucho probes Che

Dixti pulcre. Numquam vidi melius consilium dari. Age eamus intro

nunc iam orna me. abduc. duc quantum potes Par Quid agis.

Iocabar equidem Che Garris Par Perii quid ego egi miser.

quo trudis. perculeris iam tu me. tibi equidem dico mane Che Ea-

mus Par Pergin Che Non est profecto. sine Par Vide ne ni- Certum est

mium callidum hoc sit modo Che Non est profecto sine Par At enim

istec in me cudetur faba. Ah flagitium facimus Che An id

flagitium est si in domum meretriciam deducar. et illis crucibus

que nos nostramque adolescentiam habent despicatam et que nos

semper omnibus cruciant modis. nunc referam gratiam. Atque

eas itidem fallam ut ab hiis fallimur. An potius hec patri

equum est fieri ut a me ludatur dolis. quod qui rescierint. culpent

et illud factum merito omnes putent. Par Quid istic. si certum

est facere facias. verum ne post conferas culpam in me Che

Non faciam Par Iubes ne Che Iubeo cogo atque impero

Par Fugit defugiat autem sequere perge. Di vortant bene

Scena 3a

Thrasō / Gnato / Parmeno /

Tra. Magnas vero gratias agere Thays mihi Gna Ingentes Tra Ayn tu leta est. G. Non tam ipso quidem dono quam abs te datum esse. Id vero serio triumphat Par huc provisum ut ubi tempus siet istos deducam. sed eccum militem Tra Est istuc datum profecto ut grata mihi sint que facio omnia. G. Adverti hercle animum Tra Vel rex semper maximas mihi agebat quidquid feceram. aliis non item. G. labore alieno magnam ꝑtam gloriam verbis sepe in se transmovet qui habet salem qui in te est Tra Habes Gna Rex te ergo in oculis Tra Scilicet G. Gestare Tra Verum credere omnem exercitum et consilia Gna Mirum Tra Tum sicubi eum satietas hominum aut negotii si quando odium ceperat requiescere ubi volebat quasi nostin / Gna Scio quasi ubi illam exspueret miseriam ex animo. Traso Tenes. tum me conviuam solum abducebat sibi Gna Hui regem elegantem narras / Tra ymo sic homo est ꝑpaucorum hominum Par ymo nullorum arbitror si tecum vivit Tra Invidere omnes mihi mordere clanculum. ego flocci pendere illi invidere misere. verum unus tamen impense elephantis quem indicis ꝓfecerat. Is ubi molestus magis est. quaeso inquit Strato /

hac scena describit mores trasonis ...

Si multi essent trassones multi clamitarent grationes

... applausione

es ne ferox es qua habes imperium in beluas Gna Pulcre hercle
dictum et sapienter. Pape iugularas hominem. quid ille Tra
Mutus illico Gna Quid ni esset. Par Dy vestram fidem hominem
perditum miserumque et illum sacrilegum Tra Quid illud gnato quo
pacto rhodium tetigerim in convivio. numquam tibi dixi G. Numquam sed
narra obsecro plus miliens iam audivi Tra Una in convivio
erat hic quem dico rhodius adolescentulus. forte habui scortum.
cepit ad id ludere et me irridere. Quid ais homo inquam im-
pudens. lepus tute es. et pulpamentum queris G. hahahe.
Tra Quid est Gna facete. laute. lepide. nichil supra. Tuum ne
obsecro te hoc dictum erat. vetus credidi Tra Audieras Gna
Sepe et fertur imprimis Tra Meum est. dolet dictum imprudenti
adolescenti et libero Par At te dy perdant Gna Quid ille
queso. Tra perditus. risu omnes qui aderant emoriri denique
metuebant omnes Gna Non iniuria Tra Sed heus tu purgon
me de istac thaydi quod eam me amare suspicata est G. Nichil
minus immo auge suspicionem magis Tra Cur Gna Rogas. Semper
si quando illa mentionem phedrie facit aut si laudat te ut male urat
Tra Sentio Gna Id ut ne fiat hec res sola remedio est.
Ubi nominabit phedriam. tu pamphilam continuo. Si quando illa dicet

intro mittamus Phedriam comessatum. Tu Pamphilam comessatum /
cantatum provocemus. Si laudabit hec illius formam: tu huius contra.
denique par pari referto quod eam mordeat. Tra Siquidem me ama
ret: tum istud prodesset gnato. Gna Cum illud quod tu das expectat
atque amat: iam dudum te amat. Iam dudum illi facile fit quod doleat /
metuat semper quem ipsa nunc capiet fructum: ne qui iratus alio
conferas. Tra Bene dixti. at non mi istud in mentem venerat.
Gna Ridiculum. non enim cogitaras. ceterum idem hoc tu te melius quanto
invenisses Traso

Scena quarta

Thays Traso Parmeno Gnato Phitias

Tha. Audire vocem visa sum modo militis. Atque eccum. Sal
ve mi Traso. Tra O Thays mea: meum suavium quid agitur.
et quid amas nos de fidicina istac. Par Quam venuste quod
dedit principium adveniens. Tha Plurimum merito tuo. Tra
Eamus ergo ad cenam. quid stas. Par hem alterum. ex homine
hunc natum dicas. Tha Ubi vis non moror Par Adibo atque
assimulabo quasi nunc exeam. Ituran Thais quopiam es. Tha hem
Parmeno bene pol fecisti. hodie itura Par Quo Tha Quid.
hunc non vides. Par Video. et me tedet. Ubi vis dona adsunt
tibi a Phedria Tra Quid stamus. cur non imus hinc Par

Quaeso hercle ut liceat pace quod fiat tua dare huic que volumus conve-
nire et colloqui. Tra. perpulcra credo dona haud nostris similia. Par.
Res indicabit. heus iubete istos foras exire quos iussi ocius. pro-
cede tu huc ex ethiopia est usque hec. Tra. hic sunt tres mine. Gna.
vix. Par. ubi tu es Dore. accede huc. en eunuchum tibi quam liberali
facie quam etate integra. Tha. ita me dii ament honestus. Par.
Quid tu ais gnato. numquid habes quod contempnas. quid tu autem
traso. tacent satis laudant. fac periclum in litteris. fac in palestra
in musicis. que liberum scire equum est adolescentem solertem dabo.
Tha. ego illum eunuchum si opus siet vel sobrius. Par. meo
atque hec qui misit non sibi postulat soli te vivere et sua causa
excludi ceteros. neque pugnas narrat. neque cicatrices suas
ostentat. neque tibi obstat quod quidam facit. verum ubi molestum
tibi non erit. ubi tu voles. ubi tempus erit. sat habet si tunc
recipitur. Tra. apparet hunc servum esse domini pauperis miserique.
Gna. nam hercle nemo posset sat scio qui haberet qui pararet
alium hunc perpeti. Par. tace tu. quem ego esse infra infimos
omnes puto homines. nam qui huic animum assentari induxeris
e flamma te cibum posse petere arbitror. Tra. iam ne imus

eunuchu ancilla
Tha hos prius introduci et q uolo simul imperabo. postea co
statim | expecta
tinuo exco Tra Ego hinc abeo. tu ista opperire Par Pro deum
sit | amicu | decedendo
vna ne tu tuam imperatorem pugna Tra Quid multa verba dicam.
i. dives | sz lepus in te es z pulpamentu quer
Dum filius es Gna hahahe Tra Quid rides Gna istuc quod
dixti modo. et illud de rhodio dictum in mentem venit. Sz thays
exit Tra Tibi. pertere ut sint domi parata Gna fiat Thays
ancilla thaid | addendum a casu mea
Diligenter phitias fac ut cures si Chremes huc forte advene
rit. ut ores primum ut maneat. si id non commodum est, ut re
deat. si id non poterit adducito ad me Phi Ita faciam Tha
Quid aliud volui dicere. Chem Curate istam diligenter
i. maneatis domi | aperte | sz ancille aliq
virgine. domi adsitis facite Tra Eamus tha vos me sequimini.

Scena quinta . Chre

Chremes phitias

p[ro]pto | ego
Profecto quanto magis magisque cogito. nimirum dabit haec
callide | decipe
thays mihi magnum malum. Ita me abea astute video labe
paragoge
factarier. Iam tum cum primum iussit me ad se arcessier domum
interroget | p[ro]ter
roget quis. quid tibi cum ea. ne noram quidem. Ubi veni cau
adduxi | sectam
sam ut ibi manerem repperit. Ait rem divinam fecisse se. Et
vult narrare | id
rem seriam velle agere mecum. Iam tum erat suspitio dolo
accumbebat | dabat
malo fieri haec omnia. Ipsa accumbere mecum. sese in dare. ser

gerebat · cessat · ad hoc devenit · diu

gere · ubi fregit · huc evasit · pridem pre michi et me nos
tui essent · dico iam diu · Credo ei placere · Hoc sperat se a
me posse avellere · Postremo et qua inde parva perisset so
ror · et quid tu ea una · quid habuisset dum perijt · et quis
eam posset noscere · Haec tunc querit · Si nisi si illa que olym
perijt puella soror dicat se intendit esse · ut est audatia ·
Verum ea si vivit an nos nata est sedecim / non maior / thaidis
quam ego sum maiuscula est · Misit porro orare sedulo ut venire
aut dicat quod vult · aut molesta ne siet · Non hercle veniam
tertio · Heus heus · CH Et quis hic est · CH Ego sum Chre
mes PHI O capitulum lepidissimum CH dico ego mi insidias fi
eri PHI Thays maxumo te orabat opere ut cras redires CH
Rus eo PHI Fac amabo CH Non possum inquam PHI At tu aput
nos hic mane dum redeat ipsa CH Nichil minus PHI Cur
mi Chremes CH In malam rem tu hinc abis PHI Si istuc
ita certum est tibi amabo aut illuc transeas ubi illa est CH
Eo PHI Abi dorias cito hunc deduc ad militem

Tertius Actus

ANTIPHO

Heri aliquot adolescentuli coimus In pyreo in hunc

Marginal glosses: illa villa — Rus sunt quod habeat et quod longe a mari; i. pdita fuisset; pamphila; scilicet mulieres; sui etate; i. nacta; i. modico maior i. annis quam ego sum; et amo diligit; per hercle; phi; diminutivum a caput; ut abis; conveniunt; i. de loco ubi fiebat simbolum

Eunuchus

diem ut de simbolis essemus. Chetream ei rei pfecimus. dati

anuli. locus. tempus constitutum est. preteriit tempus / quo in loco

dictum / parati nichil est. homo ipse nusquam est / neque scio quid

dicam / aut quid coniectem / nunc mihi hoc negotii ceteri dedere

ut illum quererem. Idque adeo visam si domi est. Sed quisnam

hinc a thayde exit. Is est an non est. Ipsus est. quid

hoc hominis est. quid hic ornatus est. quid illud mali est.

neque satis mirari neque conicere / nisi quidquid est procul hinc

lubet prius quid sit sciscitari

Cherea Antipho

2a Scena

. Che.

Numquis hic est. nemo est / numquis hinc me sequitur.

nemo homo est. iam ne erumpere hoc licet mihi gaudium. proh

iupiter. Nunc est profecto interfici cum perpeti me possum. Ne

hoc gaudium contaminet vita egritudine aliqua. Sed neminem ne curi

osum intervenire / nunc mihi qui me sequatur quoquo eam rogitando

obtundat. enecet. quid gestiam. aut quid letus sim quo pergam.

unde emergam. ubi siem vestitum hunc nactus. quid mihi queram.

sanus sim. an ne insaniam. An. Adibo. atque ab eo graciam

hanc quam video velle inibo. Cherea quid est. quid sic gestis.

aut quid sibi hic vestitus querit. quid est quod letus sis. quid tibi vis.
satin sanus es. quid me aspectas. quid taces. Che O festus
dies hominis. amice salve. nemo est hominum quem ego nunc magis
cuperem videre quam te. An Narra istuc queso quid siet Che ymo
ego te obsecro ut audias hercle. nostin hanc quam amat frater
An. Novi. Nempe opinor Thaydem Che Istam ipsam An
Sic commemineram Che Hodie quedam dono est ei data virgo.
quid eius nunc faciem predicem. aut laudem Antipho cum me
ipsum noris quam elegans formarum spectator siem. In hac commo-
tus sum. An Ain tu Ch primam dices scio si videris. Quid
multa verba. Amare cepi. forte fortuna domi erat quidam eunuchus
quem mercatus fuerat Thaydi. neque is deductus erat etiam
tum ad eam. submonuit me parmeno ibi servus. quod ego arri-
pui An Quid id est. Che Tacitus citius audies. ut vestem
cum illo mutem. et pro illo iubeam me illoc deducere An
Pro eunucho. Che Sic est An Quid ex ea re tandem ca-
peres commodi Che Rogitas. viderem. audirem. essem una quacum
cupiebam Antipho. Num parva causa est. aut prava racio. tra-
ditus sum mulieri. Illa illico ubi me accepit (leta vero) ad se

adducat domum commendat virginem Par Cui tibi ne chr Mihi
Par Satis tuto tu chr Edicit ne vir quisquam ad eam adeat et
mi ne abscedam imperat in interiore parte ut maneam solus
cum illa annuo terram intuens modeste Par Miser chr Ego inquit
ad cenam hinc eo abducit secum ancillas paucae quae circum illam
essent manent noviciae puellae continuo haec adornant ut
lavet adhortor ut properent dum apparatur virgo in conclavi
sedet suspectans tabulam quandam pictam ibi inerat pictura
haec Iovem quo pacto Danaae misisse aiunt quondam in gremium
aureum imbrem Ego met quoque id spectare cepi et quia consimilem lu
serat iam olim ille ludum impendio magis animus gaudebat mihi
deum sese in hominem convertisse atque per alienas tegulas venisse clanculum
per impluvium fucum factum mulieri At quem deum qui templa — fucus apis in melliferans [illegible] e herba [illegible] color [illegible] mulieres depingendo vultus
celi summa sonitu concutit Ego homuncio hoc non facerem Ego
illud vero ita feci ac lubens dum haec mecum reputo accer
situr lavatum interea virgo It lavit redit deinde illam in lectulo
ille eam collocant sto exspectans siquid mihi imperent Venit una
Heus tu inquit Dore cape hoc flabellum et ventulum huic
sic facito dum lavamur ubi nos laverimus si voles lavato Ac
cipio tristis Par Tum equidem istuc os tuum impudens videre

nimium vellem. qui esset status. flabellum tene te atque huic ventulum

Che. Vox clamata est. fores omnes proruunt; se abeunt

lavatum. perstrepunt. ego limis aspecto, sic per flabellum clanculum. *absunt interea*

simul alia circumspecto satin explorata sint. video esse. pessulum

hostio obdo. Ant. Quid tum? Che. Quid tum, fatue? Ant. fateor. Phe.

Che. An ego occasionem mi ostentatam, tam brevem, tam optatam, tam

insperatam amitterem? tum pol ego id essem vere qui assimulabar.

Ant. Sane hercle ut dicis. sed interim de symbolis quid actum

est? Che. Paratum est. Ant. frugi es. ubi? domin? Che. Immo apud

libertum Discum. Ant. perlonge est. sed tanto ocius properemus. muta

vestem. Che. Ubi mutem? perii. nam domo exulo. metuo fratrem

nunc ne intus sit. porro autem pater ne a rure redierit iam.

Ant. Eamus ad me. ibi proximum est ubi mutes. Che. Recte dicis.

eamus. et de istac simul quo pacto porro possim potiri consilium

capere una volo tecum. Ant. Fiat. *3a scena*

Dorias. ancilla

Ita me di ament, quantum ego illum vidi, non nil

timeo misera, nequam ille hodie insanus turbam faciat aut

vim Thaidi. nam postquam iste advenit Chremes adolescens

et virginis militem, rogat ut eum admitti iubeat. Ille continuo
irasci · neque audere negare. Thais porro instare ut hominem
invitet · id faciebat illius retinendi causa · quia illa que cu-
piebat de fratre eius indicare, ad eam rem tempus non erat ·
invitat tristis · mansit ibi · Illa cum illo sermonem incipit · mi-
les vero putare sibi adductum ante oculos emulum, voluit con-
tra facere huic egre, heus inquit puer Pamphilam accerse ut
delectet hic nos. Illa exclamat · minime gentium in convivium
illam · miles tendere inde ad iurgium · Interea aurum
sibi mulier clam demit · dat mi ut auferam · hoc est signi · ubi
primum poterit se illinc subducet scio ·

Phedria

q̄ta scena

Dum rus eo cepi egomet mecum inter vias ita ut
fit ubi quid in animo est molestie aliam rem ex alia cogitare
et ea omnia in peiorem partem · quid verbis opus est · dum
hec reputo preterii imprudens villam · longe iam abieram · cum
sensi redeo rursum · male vero me habens · ubi ad ipsum
veni diverticulum · constiti · occepi mecum cogitare · hem bi-
duum hic manendum est soli sine illa · quid tum postea · nichil o

Eunuchus

quid michi. si non tangendi copia est. eho ne videndi quidem
erit. si illud non licet / saltem hoc licebit / Certe extrema
linea amare haud nichil est / villicum pterrens secum. Sed
quid hoc est. quid timida subito egreditur phitias — stena quinta

tactus quasi per lineam amoris scilicet visus tactus auditus etc.

phitias egreditur et eunuchum querit /

Phitias phedria dorias

Phi. Ubi ego illum scelerosum misera atque impium inveniam.
aut ubi queram. hoccine tam audax facinus facere esse au
sum. Perii. phe Hoc quid sit vereor phi Quin etiam insuper
scelus postquam ludificatus est virginem. vestem omnem misere
discidit. tum ipsam capillo conscidit phe hem phi Qui
nunc si detur michi ut ego unguibus facile illi in oculos in
volem venefico phe Nescio quid profecto absente nobis
turbatum est domi. adibo. quid istuc. quid festinas. aut que
queris phitias ~~phe~~ phi Ehem phedria. egon quem queram.
Ab hinc quo dignus es cum donis tuis tam lepidis phe
Quid istuc rei est. phi Rogas me. Eunuchum quem de
disti nobis. quas turbas dedit. virginem quam domine de
dit here miles viciavit phe Quid ais phi. Perii phe

Temulenta es Phi Utinā sic sint qui m̄ male volut Dori
Hau obsecro mea phitias quid istut nā monstri fuit Phe
Infamis. Cui istut facere eunuchus potuit Phi Ego illū
nescio qui fuerit. hoc quod fecit res ipsa indicat. virgo
ipsa lacrimat. neque cū rogites quid sit. audet dicere
Iste aut̄ bonus vir nusquā apparet. Et hoc misera
suspicor aliquid domo abeunte abstulisse Phe Nequeo mi-
rari satis quo ille abire ignavus possit longius nisi si
domū forte ad nos rediit Phi Vise amabo nū sit Phe Iā
faxo scias Dor Perii obsecro tā infandū facinus mea
tu/ ne audivi quidē Phi At pol ego amatores audie-
rā mulierū eos esse maximos. sed nichil posse. verū mise-
re non in mentem venerat. nā illū aliquo conclusissem. neque
illi commisissem virginē

Sexta scena Phedria Dorus Phitias Doriās ~~Eunuchus~~

Phe. Exi foras scelerste. at etiā restitas. fugitive prodi
male conciliate Do Obsecro Phe Oh illud vide os ut
sibi distorsit carnifex. quid huc reditio est. quid vestis

mutatio. quid narras. paululum si cessassem phidias domi
non offendissem. ita iam adornarat fugam **Phi** habes ne
hominem. amabo **Phe** quid ni habeam **Phi** o factum bene
Dor istuc pol vero bene **Phi** ubi est **Phe** rogitas non vides
Phi videam obsecro quem **Phe** hunc scilicet **Phi** quis
hic est homo **Phe** qui ad vos hodie deductus est **Phi**
hunc oculis suis nostrarum numquam quisquam vidit phedria **Phe**
non vidit **Phi** an tu hunc credidisti esse obsecro ad nos de
ductum **Phe** namque alium habui neminem **Phi** hau ne
comparandus hic quidem ad illum est. Ille erat honesta fa
cie et liberali **Phe** ita visus est dudum, quia veste varia ex
ornatus fuit. nunc eo tibi videtur fedus quia illam non habet
Phi tace obsecro quasi paululum intersiet. ad nos deduc
tus est hodie adolescentulus. quem tu videre vero velles phe
dria hic est vietus. vetus. veternosus senex colore muste
lino **Phe** hem que haec est fabula. eo redigis me ut quid
egerim egomet nesciam. eho tu an non ego te **Dor** emisti **Phi**
iube mi denuo respondeat **Phe** roga **Phi** venistin hodie ad nos.

negat. at ille alter venit annos natus sedecim quem secum ad
duxit parmeno Phe age dum hoc mihi expedi primum. Istam quam
nunc habes unde habes vestem taces. monstrum hominis non dicturus
Dorus venit cherea Phe frater ne. Do ita Phe quando Do
hodie Phe quam dudum Do modo. Phe quicum Do cum parmenone
Phe Noras ne eum prius Do non. nec quis esset umquam audie
ram dici Phe unde igitur fratrem meum esse sciebas Do parmeno
dicebat eum esse. is dedit mihi hanc vestem Phe occidi Do meam
ipse induit. post una ambo abierunt foras Phi Iam satis
credis sobriam esse me et nihil mentitam. Iam satis certum est
virginem esse vitiatam Phe age nunc belua. credis huic quod
dicat Phi quid isti credam res ipsa indicat Phe Concede
istuc paululum. audin etiam nunc paululum. sat est. dic dum
hoc rursum. Cherea tuam vestem detraxit tibi Do factum
Phe Et ea est indutus Do factum Phe Et pro te huc deductus
est Do ita Phe Iupiter magne. O scelestum atque audacem
hominem Phi Ve mihi etiam nunc non credis indignis nos irrisas

modis PHE Miror si tu credis quod iste dicat. Quid agam
nescio. Heus negato rursum. Possumne ego hodie ex te ex-
sculpere verum. Vidistin fratrem Chaeream. DO Non. PHE Non
potest sine malo fateri video. Sequere hac. Modo ait. modo
negat. Ora me. DO Obsecro te vero Phedria. PHE I intro.
DO Hei mihi. PHE Alio pacto honeste quomodo hinc
abeam nescio. Actum est. Siquidem tu me etiam hic nebulo lu-
dificabere PHI Parmenonis tam scio esse hanc technam quam me
vivere. DO Sic est PHI Inveniam pol hodie parem ubi
referam ei gratiam. Sed nunc quid faciundum censes Dorias
DO De istac rogas virgine PHI Ita utrum taceam an
praedicem DO Tu pol si sapis quod scis nescis neque de
eunucho neque de vitio virginis. Hac re et te omni turba
evolves et illi gratum feceris. Id modo dic abisse
Dorum PHI Ita faciam DO Sed videon Chremem. Thais
iam aderit PHI Quid ita DO Quia cum inde abeo iam tum
inceperat turba inter eos PHI Tu aufer aurum hoc. Ego scibo

Actus quartus

Chremes · Phitias — se(cunda) quartus actus

Ephot quid ... (catchword)

· Chre — Attat data hercle verba mihi sunt · vicit vinum quod bibi ·
At dum accubabam quam videbar mihi esse pulcre sobrius · postquam sur-
rexi neque pes neque mens satis suum officium facit · Phi Chreme ·
Ch Quis est · ehem Phitias · vah quanto nunc formosior
videre mihi quam dudum · Phi Certe tu pol quidem multo hylarior
Cre Verbum hoc hercle verum est · Sine cerere et libero
friget venus · Sed thais multo ante venit · Phi An abiit
iam a milite · Cre Iam dudum est et iam lites sunt facte inter
eos maxime · Phi Nichil dixit tum ut sequere sese · Chre Nil
nisi abiens mi innuit · Phi Eho · nonne id sat erat · Cre
At nesciebam id dicere illam · nisi quia correxit miles · quod
intellexi minus · nam me extrusit foras · Sed eccam ipsam video
miror ubi ego huic anteverterim

2a scena — Thays Chremes Phitias

· Tha — Credo equidem illum iam affuturum esse ut illam a me
eripiat · sine veniat · Atqui si illam digito attigerit uno ·
oculi illico effodientur · Usque adeo ego illius ferre possum

Ther ... milites ...

Ineptias et magnifica verba. Verba dum sint. verum si ad
rem conferentur vapulabit CH Thays ego iam dudum hic ad
sum Tha O mi Chreme teipsum expecto. Scin tu turbam hanc
propter te esse factam. et adeo ad te attinere hanc omnem rem
Chre Ad me. qui istuc. Tha Quia dum tibi sororem studeo
reddere ac restituere hec atque huiusmodi multa sum passa Chre Ubi
ea est Tha Domi aput me Cre Hem Th Quid est. Educta
est ut ita uti te que illaque dignum est Cre Quid ais Thays
Id quod res est. Hanc tibi dono do. neque repeto pro illa quicquam
abs te preti Cre Et habetur et refertur thays a me ita uti merita es
gratiam Tha At enim cave ne prius quam hanc a me acci
pias amittas Chreme. Nam hec ea est quam miles a me
vi nunc ereptum venit. Abi tu cistellam Phitias domo effer
cum monimentis Cre Viden tu illum thays Phi Ubi sita est
Th In risco. odiosa cessas Cre Militem secum ad te quantas
copias adducere. At at Tha Num formidolosus es obsecro
mi homo. Cre Apage sis Cre Egon formidolosus. nemo est hominum
qui vivat minus Tha Atque ita opus est Cre Ah metuo

qualem tu me hominem existimes. Tha. Unum hoc te rogito. quod
tu res tibi est. peregrinus est. minus patronus quam tu. minus notus
minus amicorum hic habens. Cre. Scio istuc. Sed tu quod cavere
possis stultum admittere est. malo ego nos prospicere quam hunc ulcisci
accepta iniuria. Tu abi atque obsera hostium hic intus dum
ego hinc transcurro ad forum volo adesse hic advocatos in turba
hac. Tha. Mane mane. Cre. Melius est. Tha. Mane. Cre. O
mitte me iam adero. Tha. Nichil opus his istis o Chreme.
hoc modo dic sororem illam esse tuam. et te parvam virginem
amisisse. nunc cognosse signa ostende. Cre. Adsunt. Tha. Ca
pe. si vim faciet in ius ducito hominem. intellextin. Cre. probe.
Tha. fac animo haec praesenti dicas. Cre. faciam. Tha. Attolle
pallium. perii. huic ipsi opus patrono est quem defensorem paro

Scena 3a 4ti actus

Traso Gnato Sanga Cremes Thays

Miles venit cum exercitu ad recipiendam virginem

Tra. Hancine ego ut contumeliam tam insignem in me acci-
piam Gnato. Mori me satius est. Simalio Donax. Syrisce
sequimini me. Primum edes expugnabo. Gna. Recte. Tra. Vir-
ginem eripiam. Gna. Probe. Tra. Male mulcabo ipsam. Gna.
pulchre. Tra. In medium huc agmen cum vecte Donax. Tu

Simalio in sinistro cornu: Tu Syrisce in dextera. Cedo alios. Ubi
centurio est Sanga et manipulus furum. **Sang** Eccum adest Sanga
Tra Quid ignave: peniculon pugnare qui istum huc portes
cogitas **San** Egone. Imperatoris virtutem noveram. et vim mi
litum sine sanguine hoc non posse fieri. qui abstergerem vulnera **Tra**
Ubi alii: **San** Quid malum alii: Solus Sannio servat domum
Tra Tu hosce instrue. hic ego ero post principia. Inde signum
omnibus dabo **Gna** Illuc est sapere. ut hos instruxit: ipse
sibi cavit loco. Idem hoc iam Pyrrhus factitavit **Ch** Viden
Thays quam hic rem agit: nimirum consilium illud rectum est de oc
cludendis edibus **Tha** Sane. quod tibi nunc vir videatur esse
hic: nebulo magnus est. ne metuas **Tra** Quid videtur: **Gna**
Fundam tibi nunc nimis vellem dari. Ut tu illos procul hinc
ex occulto cederes ut facerent fugam **Tra** Sed eccam thaydem
ipsam video **Gna** Quam mox irruimus **Tra** Mane. Omnia
prius consilio experiri quam armis sapientem decet. Qui scis
an que iubeam sine vi faciat **Gna** Di vestram fidem. quanti est
sapere. ~~Non~~ quam accedo quin abs te abeam doctior **Tra** Thays
primum hoc mihi responde. tu tibi do ista virgine. dixtin hos

hos dies in publicum dare te Tha Quid tu postea Tra Rogitas . q

ante oculos coram amatorem adduxti tuum Tha Quid tu illoc agas

Tra Et tu eo clam te subduxti mi Tha Libuit Tra Pamphi-

la ergo huc redde . nisi vi mavis eripi Cre Tibi illa reddat .

aut tu eam tangas omnium Gna Ha quid agis tace Tra Quid

tu tibi vis Tra Ego non tangam meam . Cre Tuam aut fur-

cifer Gna Cave sis . Nescis cui maledicas nunc viro Cre Non

tu hinc abis . Scin tu ut tibi res se habeat . si quicquam hic

hodie turbe ceperis . faciam ut huius loci dieique meique semper me-

mineris G . Miseret tui me . qui hunc tam hominem facias

inimicum tibi Cre Diminuam ego caput tuum hodie nisi abis

Gna Ain vero canis . sic agis Tra Quis tu homo es . quid

tibi vis . quid tu illa rei tibi est . Cre Scibis . principio eam

esse dico liberam Tras Hem Cre Civem atticam Tra Hui Cre

Meam sororem Tra Os durum Cre Miles nunc adeo edico tibi ne

vim facias ullam in illam Ego ad Sophronam eo nutricem ut

eam adducam et signa ostendam hec Tra Tun me prohibeas

meam ne tangam Cre Prohibeo inquam Gna Audin tu hic

fretus sis alligat **Cre** Satis hoc tibi est **Thra** Idem tu hoc ais Thays. **Tha** Quere qui tibi respondeat. **Thra** Quid nunc agimus. **Gna** Quin redeamus. iam hec tibi aderit supplicans ultro **Thra** Credin. **Gna** Immo certe. Novi ingenium mulierum. nolunt ubi velis. ubi nolis cupiunt ultro **Thra** Bene putas **Gna** Iam dimitto exercitum **Thra** Ubi vis **Gna** Sanga ut fortes decet milites domi focique fac vicissim ut memineris **San** Iam dudum animus est in patinis **Gna** Frugi es **San** Vos me hac sequimini

Thays Phitias

Quintus Actus. Tha

Pergin scelesta mecum perplexe loqui. Scio. nescio. abiit audivi. ego non affui. non tu istuc mihi dictura aperte es quidquid est. Virgo conscissa veste lacrimans obticet. Eunuchus abiit. quam ob rem. quid est factum. taces. **Phi** Quid tibi ego dicam misera. Illum eunuchum negant fuisse **Tha** Quis fuit igitur **Phi** Iste Cherea **Tha** Qui Cherea **Phi** Iste ephebus frater Phedrie **Tha** Quid ais venefica **Phi** Atqui certe comperi **Tha** Quid is obsecro ad nos. aut quamobrem adductus est. **Phi** Nescio. nisi amasse credo Pamphilam **Tha** Hem misera occidi infelix. siquidem tu istec vera predicas. Num id

lacrimat virgo Phi Id opinor Tha Quid ais sacrilega e istucine

valde minata — intimata

interempta sum hinc abiens tibi Phi Quid facerem ita ut

iussisti soli credita e Tha Scelesta ovem lupo commisisti dys-

hic videtur Cherea

pudet sic mihi data esse verba quid illuc hominis est Phi

Hera mea tace obsecro salve sumus habemus hominem ipsum Tha

Ubi is est Phi Hem ad sinistram viden Thais Video Phi Co-

prendi iube quantum potest Tha Quid illi faciemus stulta Phi

Quid facias rogas vide amabo si non tu aspicias os im-

pudens videtur Tha Non e Phi Tum que eius confidentia e

Cherea Thays Phitias

2a sceng. Che. Apud Antiphonem uterque pater et mater quasi dedita

opera domi erat ut nullo modo introire possem qui viderent

me Interim dum ante hostium sto notus quidam mi obviam venit

pro ut est — quam — queda — angiportum ut angiportum

Ubi vidi ego me in pedes quantum queo in angiportum quoddam stricta via e

desertum inde item in aliud inde in aliud ita ut miserrimus

fui fugitando ne quis me cognosceret Sed est ne hec thays

dubito — vel est

quam video Ipsa e hereo Quid faciam quid mea aut quid

faciet mi Tha Adeamus bone vir Dore salve dic mihi au-

sc. est

fugisti Che Hera factum Tha Satin id tibi placet Che Non Thays

sine pena ... remitte

Credin te impune abiturum. Che Unam hanc noxam amitte. si

nunquam

aliam admisero unquam: occidito Tha Non meam seviciam veritus es.

veritus es ... ancilla phitia

Che Non Tha Quid igitur. Che Hanc metui ne me crimina-

quoddam

retur tibi. Tha Quid feceras Che paullulum quiddam ~~Tha~~ phi Eho

paullulum. impudens. An paullulum hoc esse tibi videtur. virginem

viciare civem Che Conservam esse credidi phi Conservam. vix

qui in imperio vote

me contineo quin involem in capillum. monstrum. etiam ultro derisum

advenit Tha Abi hinc insana phi Quid ita vero abeam.

credis isti quidquam furcifero: presertim cum se servum fateatur tuum cu

non fecisti rem que pertinet ad te

nune sit. Tha Missa hec faciamus. non te dignum cherea

fecisti. nam si ego digna hac contumelia sum maxime at tu in

sed ... per edes apolonis

dignus qui faceres tamen. neque edepol quid nunc consilii capiam

scio de virgine istac. ita conturbasti michi rationes omnes. ut eam non

firmum ... de hinc ... spero

possim suis ita ut equum fuerat. atque ut studui tradere. ut

solidum parerem hoc mi beneficium Cherea Che At nunc dehinc spero

eternam inter nos graciam fore thays. Sepe ex huiusmodi re

aliqua re ... domestica familiari

quapiam et malo principio magna familiaritas conflata est.

aliquis

quid si hoc quispiam voluit deus. Tha Equidem pol. in eam

... ut sic accipio

partem accipio et volo Che Immo et quesso. Unum hoc scito:

Eunuchus

[iniurie]
contumelie non me fecisse causa sed amoris. Tha Scio et pol propterea
nunc magis ignosco tibi. non adeo inhumano sum ingenio Cherea.
neque imperita ita ut quid amor valeat nesciam. Che Te quoque iam
thays. ita me dij bene ament amo. Phi Tum pol tibi ab
istoc hera cavendum intelligo. the Non ausim. Phi Nichil quicquam
tibi credo. tha Desinas. Che Ego me tue commendo et committo
fidei. Nunc ego te in hac re michi oro ut adiutrix sies. Te
mi patronam capio thais. te obsecro. Emoriar si non hanc uxorem
duxero. tha Tamen si pater. the Quid. Ah volet certe scio.
Civis modo hec sit. tha Paululum opperirier si vis. iam frater
ipse hic aderit virginis. nutricem accersitum iit. que illam aluit
parvulam. In cognoscendo tute ipse hic aderis Cherea. Che Ego
vero maneo. Thays Vis ne interea dum venit. domi potius
opperiamur quam hic ante hostium. Che ymo percupio. Phi Quam
tu rem actura obsecro es. Tha Nam quid ita. phi Rogitas.
Hunc tu in edes cogitas recipere posthac. Tha Cur non. Phi
Crede hoc mee fidei. dabit hic pugnam aliquam denuo. Tha
Hau tace obsecro. Phi Parum perspexisse eius videre audaciam.
Che Non faciam phitias. Phi Non pol credo Cherea. nisi si

commississe. CHE. Cum phitias tu me servato. PHI. Neque pol servandum tibi quicquam dare ausim neque te servare. Pergite Thays.

THA. Adest optime ipse frater. CHE. Perii hercle. Obsecro abeamus intro

thays. nolo me in via cum hac veste videat. THA. Quamobrem

tandem? an quia pudet? CHE. Id ipsum. PHI. Id ipsum? virgo vero.

THA. I pre, sequar. tu istic mane ut Cremem introducas phitias.

Phitias Cremes Sophrona nutrix — 3a scena

PHI. Quid quid venire in mentem nunc possit mihi. quidnam qui

referam sacrilego illi gratiam qui hunc supposuit nobis. CRE.

Move vero ocius te nutrix. SO. Moveo. CRE. Moves sed nihil

promoves. PHI. Iam ne ostendisti signa nutrici? CRE. Omnia.

PHI. Amabo quid ayt? cognoscitne? CRE. Ac memoriter. PHI.

Bene edepol narras. nam illi faveo virgini. Ite intro. Iam

dudum hera vos expectat intus domi. Virum bonum eccum

Parmenonem incedere video. Vide ut ociosus sit. si dis placet.

Spero me habere qui hunc meo excruciem modo. Ibo intro. de

cognitione ut certum sciam. post exibo atque hunc perterrebo sacrilegum.

Parmeno Phitias — 4ta scena

Reviso quidnam Cherea hic rerum gerat. quod si

Hic venit Cremes cum Sophrona nutrice, Phitias loquens.

astu rem tractavit. Di vestram fidem et quam veram laudem capiet
Parmeno. Nam ut omittam quod ei amorem difficillimum et carissimum a
meretrice avara virginem quam amabat eam confeci / sine molestia / sine
sumptu / sine dispendio / Tum hoc alterum / id vero est quod ego mihi puto
[summa laude] palmarium me repperisse. quomodo adolescentulus meretricum ingenia
et mores posset noscere mature / ut cum cognoverit perpetuo oderit.
Que dum foris sunt / nichil videtur mundius. nec magis compositum
quicquam / nec magis elegans / que cum amatore suo cum cenant ligu-
riunt / harum videre ingluviem / sordes / inopiam quam inhoneste
sint domi atque avide cibi / quo pacto ex iure hesterno [i. hesterno brodio] / panem
atrum [nigrum] vorent / Noscere omnia hec salus est adolescentulis **Phi**
Edepol te pro istis dictis et factis scelus ulciscar / ut ne in-
pune in nos illuseris **Phitias Parmeno**

quinta scena **Phi** Pro deum fidem. facinus fedum / o infelicem ado-
lescentulum / o scelestum Parmenonem qui istunc huc adduxit
Par Quid est? **Phi** Miseret me itaque / ut ne id viderem
misera / huc effugi foras. que futura exempla dicunt in eum
indigna. **Par** O Iupiter. que illec turba est? numnam

perij ego. adibo. Quid istuc pithias. Quid ais. In que exem

pla fient. phi Rogitas. audacissime/ perdidisti istum quem adduxti pro

eunucho adolescentulum. dum studes verba dare nobis par Quid ita.

aut quid est factum. cedo phi dicam virginem istam thaidi hodie que

dono data est. scis eam. Cur e(st) scimus esse et fratrem eius ad plene no [valde]

bilem. par Nescio phi Sed qui sit muneta est. eam viciavit iste

miser. ille ubi id rescivit frater eius violentissimus par Quid nam

fecit. phi Colligavit primum eum eum miseris modis par hem. col

ligavit phi Atque equidem orante. ut ne id faceret thayde par

Quid ais. phi Nunc minitatur porro illud facturum quod mechis

solet. quod ego numquam vidi fieri neque velim. par Qua auda

cia tantum facinus audet. phi Quid ita tantum. par Immo non est hoc

maximum est. quis hoc pro mecho umquam vidit in domo meretricia

prehendi quemquam. phi Nescio par Sed ne hoc nesciatis phitias.

dico et edico meum esse illum herilem filium. phi Hem. obsecro

an is est. par Ne quam [aliq(ui)] in illum thays vim fieri sinat. atque

adeo aut cur non egomet intro eo. phi Vide parmeno quid

agas ne/ neque illi prosis/ et tu pereas. nam hoc putat quidquid

factum est a te esse ordine Par Quid igitur faciam miser. Quid ne in
cipiam. Ecce autem video rure redeuntem senem. dicam huic, an non
dicam hercle. Etsi mihi magnum malum scio paratum. Sed necesse
est huic ut subveniat Pyr Sapis. Ego abeo intro. Tu isti narrato
omnem ordine ut factum siet Laches Parmeno

Sexta scena

Ex meo propinquo rure hoc capio commodi. neque agri neque
urbis odium me umquam percipit. Ubi satietas cepit fieri commuto
locum. Sed est ne ille [noster] parmeno. Et certe ipsus est. Quem pre
stolare parmeno hic ante hostium [s. thai]. Par Quis homo est. Ehem
salvum te advenisse here gaudeo Lac Quem prestolare. Par Perii.
lingwa heret metu Lach EHEM. Quid est. Quid tu tre
pidas. Satin salve res. dic michi Par Here primum te ar
bitrari id quod res est velim, quidquid huius factum est culpa non
factum est mea. Lac Quid. Par Recte sane interogasti. oportuit
rem prenarrasse me. Emit quendam phedria eunuchum
quem dono huic daret. Lac Cui. Par Thaydi. Lac Emit.
Perii hercle. quanti. Par Viginti minis Lach Actum est.
Par Tum quandam fidicinam amat hic Cherea. Lac Ehem
quid. amat. An scit iam ille quid meretrix siet. An in astu

veniat aliud ex alio malum. Par Here ne me ispectes. me
impulsore hoc non facit Lach Omitte de te dicere. ego te furci-
fer si vivo. sed istud quicquid est primum expedi (expedias). Par Id pro
illo eunucho ad thaydem hanc deductus est. Lac Pro eunucho?
Par Sic est. Hunc pro mecho postea comprehendere intus. et
constrinxere (constrinxere). Lac Occidi. Par Audaciam meretricum specta. Lach
Numquid est aliud mali dampnique quod non dixeris reliquum. Par
Tantundem est. Lac Cesso huc intus rumpere. Par Non du-
bium est quin michi magnum ex hac re malum. nisi quia necesse
fuit hoc facere. id gaudeo propter me. hisce aliquid esse even-
ture mali. nam iam diu aliquam causam querebant senes quam ob
rem aliquid insigne facerent. Id nunc reperit

Phitias Parmeno

Phi. Numquam edepol quicquam iam diu quod magis vellem eve-
nire mi evenit quam quod modo senex intro ad nos venit errans
michi sole ridiculo fuit que quid timeret sciebam Par
Quid hoc autem est. Phi Nunc id prodeo [illegible] ut conveniam Parme-
nonem. Sed ubi obsecro est. Par Me querit hec. Phi
Atque eccum video. adibo. Par Quid est inepta. quid tibi

ius. quid rides. pergin. Phi Perij. defessa iam sum misera
ridendo te. Par Quid ita. Phi Rogitas. Numquam hominem stulcio
rem vidi nec videbo. non satis possum narrare quos ludos prebue
ris intus. At etiam primo callidum ac disertum credidi hominem. Quid.
Illico ne credere ea que dixi oportuit te. An non te peni
tebat flagicij te auctore quod fecisset adolescens. ni miserum
insuper etiam patri indicares. Nam quid illi credis animi tum
fuisse. ubi vestem vidit illam esse indutum eum patrem. quid est.
Iam scis te perisse. Par Hem. quid dixisti pessima. an
mentita es. Etiam rides. Ita ne lepidum tibi visum est scelus
nos irridere. Phi Nimium Par Si quidem istuc impune
habueris. Phi Verum Par Reddam hercle Phi Credo. sed
in diem istuc parmeno est fortasse quod ~~mitare~~ minitare. Tu iam
pendebis qui stultum adolescentulum nobilitas flagicijs. et
eundem iudicas. Vterque exempla in te edent Par Nullus
sum Phi Hic pro illo tibi munere. honos est habitus. abeo.
Par Ego met meo iudicio miser quasi sorex hodie perij
Gnato Traso

Gna Quid nunc est? qua spe aut quo consilio huc imus? quid coeptas Thraso? Tra Ego ne? ut Thaydi me dedam et faciam quod iubeat. Gna Quid est? Tra Qui minus huic quam Herculem servivit Omphale? Gna Exemplum placet. Utinam tibi commitigari videam sandalio caput. Sed fores crepuerunt ab ea. Tra Perii: quid hoc autem est mali? hunc ego numquam videram. etiam quidnam hic properans prosilit

Cherea Parmeno Gnato Traso

Che O populares. ecquis me vivit hodie fortunatior. Nemo hercle quisquam. Nam in me plane dii potestatem suam omnem ostendere. cui tam cito tot contingerunt commoda Par Quid hic letus est. Che O Parmeno mi. o mearum voluptatum omnium inventor inceptor perfector. Scin me in quibus sim gaudiis. Scis Pamphila mea inventam esse civem. Par Audivi Che Scis sponsam mihi. Par Bene: Ita me dii bene ament. factum Gna Audin hic quid ait. Che Tum autem Phedrie meo fratri gaudeo esse amorem omnem in tranquillo. Una est domus. Thays se patri commendavit in clientelam.

et fidem nobis dedit se Par scis ergo thays tota est Che

Scilicet Par Jam hoc aliud est quod gaudeamus nulles pelletur foras. Nota

vbi vndique
Che Tum tu frater ubi est. fac quod primum hec audiat Par

visam domum Tra Numquid gnato dubitas quin ego nunc perpetuo

tuo perierim. Gna Sine dubio opinor. Che Quid commemorem

primum aut laudem maxime. illum qui in dedit consilium ut facere.

An me qui ausus sim incipere. An fortunam collaudem. que

gubernatrix fuit. que tot res tantas tam oportune. in unum

conclusit diem. An mei patris festiuitatem et facilitatem. O iu-

piter. serua obsecro hec bona nobis

Phedria Cherea Tras Gnato

Phe Dii vestram fidem. Incredibilia parmeno modo que nar-

rauit. sed ubi est frater. Che presto adest Phe Gaudeo. Che Satis

credo. Nichil est thayde hac frater tua dignius quod ametur. ita

nostre domui est fautrix. Phe. hui. mi illam laudas. Tra

Perii. quanto minus spei michi est. tanto magis amo. Obsecro

gnato in te spes est. Gna Quid uis faciam. Tra perfice hoc

ptibus pro ut inveniam inepte aliqua et tandem aput thayde·

Gna difficile est Tra Si quid collibuit (placuit) novi te· hoc si effeceris· quod-
vis donum et premium a me optato· id optatum feres Gna Ita ne· Tra
Sic erit· Gna Si efficio· hoc postulo ut tua mihi domus te presente
te absente pateat· invocato ut sit locus semper Tra Do fidem
ita futurum· Gna Accingar· Phe Quem ego hic audio· o Thraso
Tra Salvete Phe Tu fortasse que facta hic sint nescis Tra
Scio· Phedria Cur te ergo ~~te~~ conspicio (thraso) regionibus ego· Tra Vo-
bis fretus Phe Scin quam fretus· miles edico tibi· si te in platea of-
fendero hac post umquam· nichil est quod dicas mihi alium querebam·
iter hac habui· periisti· Gna Eya haud sic decet Phe Dictum est
Gna Non cognosco vestrum tam superbum (magnificum) Phe Sic erit Gnato
Prius audite paucis· quod cum dixero si placuerit facitote Phe
Audiamus Gna Tu concede paululum istuc Thraso· Principio ego
vos ambos credere hoc mihi vehementer volo· Me huius quidquid fa-
ciam id facere maxime causa mea· verum si idem vobis pro-
dest· vos non facere inscitia est Phe Quid id est· Gna

Antiphila / ficto id quo patrem suum celaret clitipho · hic technis [dolis]
Siri decem minas meretricule auffert a sene · Antiphila cliti
phonis reperitur soror · hanc clinia / aliam clitipho uxorem accipit ·

Prologus

Ne cui vestrum sit mirum · cur partes seni poeta dederit
que sunt adolescentium / id primum dicam / deinde quod veni eloquar
[s. greca] Ex integra integram comedia hodie sum acturus · heautontimo
rumenon · duplex que ex argumento facta est · simplici novam esse
ostendi · et que esset · qui nunc scripserit · et cuia greca sit · nisi
partem maximam existimarem scire vestrum · id dicerem · Nunc
quam ob rem has partes didicerim / paucis dabo · Oratorem esse vo
luit me / non prologum · vestrum iudicium fecit / me actorem dedit ·
Sed hic actor tantum poterit a facundia · quantum ille potuit
cogitare comode · qui orationem hanc scripsit · quam dicturus sum ·
[maculasse] Nam quod rumores distulerunt malevoli / multas contaminasse grecas
dum facit paucas latinas / factum id esse hic non negat · neque
se id pigere / et deinde facturum autumat [dicit] · Habet bonorum ex

emplu quo exemplo sibi licere id facere qd illi fecere putat. Tu q ma
liuolus uetus poeta dictitat repente se ad studiu applicasse hunc
musicu / Amicu ingenio fretu haud natura sua. arbitriu vrm. vra
No existimatio ualebit. quare omnes uos oratos uolo. plus iniquu [iniquorum] pos
sit q equu [bonorum] oratio. facite equi sitis. date crescendi copiam nouaru
qui spectandi faciunt copiam / sine uitiis. ne ille pro se [recte] dictum existi
met / qui nuper fecit seruo currenti in uia decesse [recessisse] populum. cur
in sano seruiat. De illius peccatis plura dicet cu dabit alias no
uas. nisi finem maledictis faciat. Adeste equo aio. date ptate
michi statariam [plenarium] [certam]. agere ut liceat p silentium ne semp seruus currens.
iratus senex. edax parasitus. sicophanta aut impudens. Auarus
leno assidue agendi sint seni. clamore summo. cu labore maxio
Mea causa causam hanc iustam esse aium inducite. Ut aliqua ps labo
ris minuatur m. Na nunc nouas qui scribunt nichil pcunt seni. si
qua laboriosa e. ad me curritur. sin lenis e. ad aliu defertur gregem
In hac est pura oratio. experimini in utramqz ptem ingenium quid
possit meu. si numq auare pretiu statui arti mee Et eu esse questum
in aim duxi meu maximum. Quam maxime seruire vris comodis.
Exemplu statuite in me ut adolescentuli uobis placere studeant
potius q sibi Chremes Menedemus

Primus Actus

Quamquam hec inter nos nuper noticia ad
modum est. Inde adeo quod agrum hic in proximo mercatus es. nec rei fere
sane amplius quicquam fuit. tamen vel virtus tua me vel vicinitas. quod
ego in propinqua parte puto. facit ut te audacter moneam. et familia
riter quod mihi videre preter etatem tuam facere et preter quam res te ad
hortatur tua. Nam pro deum atque hominum fidem, quid vis tibi. quid
queris. Annos sexaginta natus es. aut plus eo (ut conicio) agrum
in his regionibus meliorem neque precii maioris nemo habet. Servos
complures. proinde quasi nemo siet. Ita attente tute illorum officia
fungere. numquam tam mane egredior, neque tam vesperi domum revertor quin
te in fundo conspicer fodere aut arare aut aliquid ferre. denique
nullum remittis tempus, neque te respicis. Hec non voluptati tibi
esse satis certo scio. At dices me quantum hic operis fiat
penitet. Quod in opere faciundo opere consumis tue. si sumas in
illis exercendis. plus agas. Me Chreme tantumne est ab re tua
ocii tibi. aliena ut cures ea que nichil ad te attinet Ch

Homo sum humani nichil a me alienum puto · vel me monere hoc
vel percontari puta / Rectum est ego ut faciam · non est te ut de
terream Me Michi sic est usus · tibi ut opus est facto face
Cre An cuiquam est hominum usus ut se cruciet · Me Michi Cre
Si quid laboris est nollem · sed quid istuc mali est · quaeso quid
de te tantum meruisti · Me Eheu · Cre Ne lacrima / atque istuc quidquid
est fac me ut sciam · ne retice / ne verere / crede inquam michi · aut
consolando aut consilio · aut re iuvero Me Scire hoc vis ·
Cre sed Hac quidem causa qua dixi tibi Me Dicetur Cre At
istos rastros interea tamen appone · ne labora Me Minime Cre
Quam rem agis · Me Sine me · vacuum tempus ne quod dem michi la
boris Cre Non sinam inquam Me Ah non equum facis Cre Hui tam graves
hos quaeso Me Sic meritum est meum Cre Nunc loquere Me
Filium unicum adolescentulum habeo · Ah quid dixi habere me ·
ymo habui Chreme · nunc habeam nec ne incertum est · Cre Quid
ita istuc · dicis Me Scies · Est e Corintho hic advena anus
paupercula · Eius filiam ille amare cepit perdite virginem prope iam ut
pro uxore haberet · Hec clam me omnia · Ubi rem rescivi · cepi non

Humanitus neque ut animum decuit egrotum adolescentuli tractare ·
(ubi erat ductus patris in publico)
sed vi et via pervulgata patrum cottidie accusabam · hem · tibi ne
hec diutius habere (licere) speras · facere me vivo patre · amicam ut
habeas prope iam in uxoris loco · Erras si id credis et me igno
ras clinia · Ego te meum esse dici tantisper volo · dum quod
te dignum est facies · Ego quod me in te sit facere dignum in
venero · Nulla adeo ex re istuc fit · nisi ex nimio otio · Ego Nota
istuc etatis non amori operam dabam · sed in asiam hinc abii
propter pauperiem · atque ibi simul rem et gloriam armis belli repperi ·
Postremo adeo res rediit · adolescentulus sepe eadem et gravi
ter audiendo victus est · putavit me et etate et benivole
ncia plus scire et providere quam se ipsum sibi · In asiam ad regem
militatum abiit Creme · **Cre** Quid ais · **Me** Clam me est
profectus tres menses abest · **Cre** Ambo accusandi · et si (scilicet est) illuc
(ad inceptum) inceptum tamen animi est pudentis signum et non instrenui (ignavi) **Me**
Ubi comperi ex hiis qui fuere ei conscii · domum revertor mestus
atque animo fere conturbato atque incerto pre egritudine assido (sedeo) · accurrunt

servi · soccos detrahunt · video aliquos festinare · lectos sternere ·
cenam apparare · pro se quisque sedulo faciebat · quo illam mihi le-
nirent miseriam · Ubi video haec · coepi cogitare · hem · tot mei
solius solliciti sunt causa · ut me unum expleat · ancille tot
me vestiant · sumptus domi tantos ego solus faciam · sed gnatum unicum
quem pariter uti hiis decuit / aut etiam amplius · quod illa etas
magis ad haec utenda ydonea est · Eum ego hinc eieci miserum
iniusticia mea · Malo quidem me dignum quovis deputem · si id
faciam · nam usque dum ille vitam illam colet inopem · carens
patria ob meas iniurias · interea usque illi de me supplicium dabo ·
laborans · parcens · querens · illi serviens · Ita facio prorsus · nichil
relinquo in edibus · nec vas nec vestimentum · corrasi omnia ·
Ancillas · servos · nisi eos qui opere faciundo rustico facile sump-
tum exercerent suum · omnes produxi ac vendidi · Inscripsi ilico
edes mercede · quasi talenta quindecim coegi · Agrum hunc mercatus
sum · hic me exerceo / decrevi tantisper me minus iniurie Chre-
mes meo gnato facere dum fiam miser · Nec fas esse ulla
me voluptate frui · nisi ubi ille huc salvus redierit meus particeps

Heutontime·

Cre Ingenio te esse in liberos leni puto · et illum obsequentem
si quis recte aut commode tractaret · Verum tu illum neque satis
noveras · nec te ille · Hoc quod ibi fit · ubi non vere vivitur · Tu illum
numquam ostendisti quanti penderes · nec tibi ille est credere
ausus · que est equum patri · Quod si esset factum · hoc numquam evenisset
tibi Me Ita res est · Cre Menedeme At porro recte spero et illum tibi salvum
affuturum esse hic confido propediem · fateor peccatum a me maximum esse
Me Utinam ita dii faxint Cre Facient · nunc si commodum (Dio
nisia hic sunt hodie) apud me sis volo Me Non possum Cre
Cur non · quaeso tandem tibi aliquantulum parce · Idem absens fa
cere te volt filius · Me Non convenit · qui illum ad laborem pepu
lerim · nunc me ipsum fugere Cre Sicine est sententia Me Sic
Cre Bene vale Me Et tu Cre Lacrimas excussit michi · miseretque
mei eius · sed ut diei tempus est · monere hunc vicinum me Phaniam
ad cenam ut veniat · ibo ut visam si domi est · nichil opus fuit
monitore · Iam dudum domi presto apud me esse aiunt · Egomet
convivas moror · Ibo hinc intro · Sed quid crepuerunt fores hic a me

Quis iam egreditur. huic confessio Clitipho adolescens Cremes senex

timeas / timeas

Clitipho N ihil adhuc est quod verearis Clinia. haud quaquam etiam

morantur / amici

cessant. Et illam simul cum nuncio tibi hic ego affuturam hodie

scio. proin sollicitudinem istam falsam. que te excruciat mittas. Cre

cum quo

Quicum loquitur filius. Cli Pater adest quem volui adibo. Pater

oportune advenis. Cre Quid est. Cli Hunc Menedemum nostin

nostrum vicinum. Cre probe. Cli Huic filium scis esse. Cre

Audivi esse in Asia. Cli Non est pater. apud nos est. Cre Quid ais.

Cli Advenientem e navi egredientem ilico adduxi ad cenam.

Nam mihi cum eo iam inde usque a pueritia fuit semper familiaritas. Cre

Voluptatem magnam nuncias. quam vellem Menedemum invitatum

ut nobiscum esset amplius. ut hanc leticiam nec opinanti primus obice-

rem ei domi. atque etiam nunc tempus est. Cli Cave faxis

Non opus est pater. Cre Quapropter. Cli Quia enim incertum e-

tiam quid se faciat. modo venit. timet omnia. patris iram

anastropha / erga

atque animum amice se erga ut sit sue. eam misere amat. propter

recessio

eam hec turba atque abitio hec evenit Cre Scio. Cli Nunc

servulum ad eam in urbem misit. et ego meum una Syrum Cre Quid

narrat. Cli Quid ille. miserum se esse. Cre Miserum quem minus

credere. quid reliqui est. quin habeat que quidem esse in homine

Hunc Menedemum nostin nostrum vicinum Cre. probe

dicitur bona. parentes. patriam. incolumem. amicos genus. cognatos
divitias atque haec perinde sunt ut illius animus est qui ea possidet.
qui uti scit ei bona. illi qui non utitur recte. mala. **Cli.** immo ille
fuit semper inportunus senex. et nunc nil magis vereor quam ne quid
in illum iratus plus satis faxit pater. **Crem.** Ille ne. sed reprim-
am me. nam in metu esse hunc illi utile est. **Cli.** Quid tu te-
cum. **Cre.** Dicam. ut ut erat. mansum tamen oportuit. fortasse
aliquanto iniquior erat preter eius libidinem. pateretur. nam quem
ferret. si parentem non ferret suum. huncine erat equum ex
illius more. an illum ex huius vivere. et quod illum insimulat
durum id non est. nam parentum iniurie huiusmodi sunt ferme. pau-
lo qui est homo tollerabilis. scortari crebro nolunt. nolunt crebro
conviviarier. prebent exigue sumptum. atque hec sunt tamen ad virtutem
omnia. verum animus ubi semel se cupiditate devinxit mala. ne-
cesse est Clitipho consilia consequi consimilia. hoc scitum est. periculum
ex aliis facere. tibi quod ex usu siet. **Cli.** Ita credo. **Cre.** Ego
ibo hinc intro ut videam nobis cene quid siet. Tu ut tempus est
diei. vide sis ne quo hinc abeas longius. **Clitipho**

Quam iniqui sunt patres in omnes adolescentes iudices.
qui equum esse censent nos iam a pueris illico nasci senes. neque

illarum affines esse rerum quas fert adolescentia. ex sua libidine
moderantur nunc que est, non que olym fuit, michi si usquam filius erit,
ne ille facili me utetur patre. nam et cognoscendi et ignoscendi dabitur
peccati locus, non ut meus qui michi per alium ostendit suam sententiam.
Perii. is michi ubi adbibit plus paulo, sua que narrat facinora. nunc
ait, periculum ex alijs facito tibi quod ex usu siet. astutus ne ille.
haud scit quam michi nunc surdo narret fabulam. Magis nunc me
Clit amice dicta stimulant. Da michi atque affer michi. Cui quod respondeam
nichil habeo. neque me quisquam est miserior. Nam hic Clinia ut et
si is quoque suarum rerum satagit. at tamen habet bene et pudice eductam
ignaram artis meretricie. Mea est potens. procax. magnifica,
sumptuosa. nobilis. Tum quod dem ei recte est. Nam nichil esse
michi religio est dicere. hoc ego mali non pridem inveni neque etiam
dum scit pater. Clinia Clitipho.

Clin Si michi secunde res de amore meo essent, iam dudum
scio venissent servi, sed vereor ne mulier me absente hic corrupta
sit. Concurrunt multe opiniones que michi animum exaugeant. occasio locus
etas. mater cuius sub imperio est mala. Cui nichil iam preter pretium
dulce est Clit Clinia Clin Hei misero michi Clit Etiam tamen

videat forte hic te a patre aliquis exiens. Clin Faciam. sed nescio quid

profecto mi animus presagit mali. Clit Pergin istuc prius diiudicare quam scias

quid veri siet. Clin Si nichil mali esset. iam hic adessent. Clit Iam

aderunt. Clin Quando istuc erit. Clit Non cogitas hinc longule ab

esse. et nosti mores mulierum. dum moliuntur dum conantur. annus

est. Clin O Clitipho timeo. Clit Respira. Eccum dromonem cum

syro una assunt tibi

Dromo Syrus Clitipho Clinia

Sy Ain tu. Dro Sic est. Sy Verum interea dum sermones

cedimus. Ille assunt relicte. Clit Mulier tibi adest. audin clinia.

Clin Ego vero audio nunc demum. et video et valeo clitipho

Sy Minime mirum. adeo impedite sunt. Ancillarum gregem ducunt

secum. Clin Perii. Unde illi sunt ancille. Clit Men rogas.

Sy Non oportuit relictas. portant quid rerum. Cli Hei mi. Sy

Aurum vestem et vesperascit. et non noverunt viam. factum a nobis

stulte. abi dum tu dromo illis obviam propere quid stas. Clinia

Ve misero mi quanta de spe decidi. Clit Quid istuc. Que res

sollicitat te autem. Clit Rogitas. quid siet. Viden tu ancillas

aurum. vestem, quam ego cum una ancillula hic reliqui. unde esse

censes **Clit** vha. nunc demum intelligo **Sy** dii boni quid turbe

est. edes nostre vix capient scio. quid comedent. quid bibent. quid

sene erit nostro miserius. Sed video eccos quos volebam. **Cli** O

Jupiter ubi nam est fides. dum ego propter te errans patria careo

demens. tu interea loci collocupletasti Antiphila te et me de

seruisti malis. propter quam in summa infamia sum. et meo patri

minus obsequens. Cuius nunc pudet me. et miseret, qui harum

predicabat
mores cantabat mi, monuisse frustra dolet, neque eum potuisse

umquam ab hac me expellere. quod tu nunc facias. tum cum gratum mi

esse potuit nolui. nemo est miserior me **Sy** hic de nostris ver

bis errat. videlicet que hic sumus locuti, Clinia aliter tuum

amorem atque est accipis. nam et vita est eadem et animus erga te.

tamquam
ac
idem hic fuit. quantum ex ipsa re coniecturam fecimus **Cli** Quid

est obsecro. nam mi nunc nichil rerum omnium est. quod malim, quam

me hoc falso suspicarier **Sy** hoc primum (ut ne quid huius rerum

ignores) anus que est dicta mater esse ei antehac, non fuit.

bachidi
Ea obiit mortem. hoc ex ipsa in itinere altera dum narrat forte

Apostropha est [illegible] pertinens ad absentem dolorosa vel oratio in exclamacione
No[ta]

audivi. Clit. Cave nequid sit aliud. Sy. Mane hoc quod coepi primum
enarrem Clitipho. postea istuc veniam. Clit. Propterea. Sy. Iam
primum omnium ubi ventum ad aedes est. Dromo pulsat fores. Anus
quaedam prodit. haec ubi aperuit hostium, continuo hic se coniecit
intro. ego consequor. Anus foribus obdit pessulum. ad lanam
redit. Hic sciri potuit aut nusquam alibi Clinia, quo studio
vitam suam te absente exegerit. Ubi de improviso est interventum
mulieri. nam ea res dedit tum existimandi copiam cottidianae
vitae consuetudinem, quae cuiusque ingenium ut sit declarat maxime.
Texentem telam studiose ipsam offendimus. mediocriter
vestitam veste lugubri eius anus causa opinor quae erat mortua.
[illegible] nulla mala re esse expolitam muliebri. capillus pas-
sus, prolixus, circum caput reiectus neglegenter. pax. Cl.
Syre mi obsecro ne me in laetitiam frustra conicias. Sy. Anus
subtemen nebat. praeterea una ancillula erat. ea texebat
una pannis obsita, neglecta, immunda illuvie. Clit. Si hoc
sunt Clinia vera ita ut credo, quis te est fortunatior? Scin

[Marginal glosses: "[illegible] se ornat sibi et non propter alios [illegible]"; "[illegible] ornat se ornat ut placeat"; "sine auro tum ornatam ita uti quae ornant se sibi"; "pax per capi [illegible] [illegible] pax [illegible] erat in domo"]

tum hoc quod dicat perdidata et perdita. magnum hoc signum est do-

minam esse extra noxiam. cum tam negligitur eius internuntius. nam

(amatoribus) disciplina est isdem munerarier ancillas primum: ad dominas qui affec-

tant viam. CLI Perge obsecro te, et cave ne falsam gratiam studeas in-

ire. quid ait ubi me nominas? SY Ubi dicimus redisse te et ro-

gare uti veniret illuc ad te, telam deserit continuo, et lacrimis

opplet os totum sibi, ut facile scires desiderio id fieri tuo. CLI

Pre gaudio ita me dii ament, ubi sim nescio, ita me timui. CLIN

At ego nichil sciebam esse, falsa timuisse Clinia. age dum vicissim o Syre dic

que illa est altera? SY Adducimus tibi bachidem. CLI hem

quid? bachidem? Eho scelestae quo illam ducas? SY Quo ego

illam? ad nos scilicet. CLI Ad patrem ne? SY Ad eum ipsum.

CLI O hominis impudentem audaciam. SY Heus tu. non fit

sine periclo facinum (facinus) magnum et memoriale (memorabile). CLI Hoc vide. in mea

vita tu tibi laudem his quesitum scelus. Ubi si paululum modo

quid a te fugerit, ego perierim. quid illo facias? SY At enim

CLI Quid enim (dicas)? SY Si sinas dicam. CLIN Sine. CLI Sino.

(interrumpit sermo)

Sy. Ita res est nunc quasi ad. Clit. Quas malum ambages
in narrare occipit. Cli. Syre verum hic dicit. mitte ad rem
redi. Sy. Enim non retinere nequeo multimodis iniurius Cliti-
pho es. neque ferre potis es. Cli. Audiendum hercle est. tace.
Clit. Verum est. Sy. Vis amare. vis potiri. vis quod des
illi effici. tuum esse in potiundo periculum non vis. haud stulte
sapis: si quidem id sapere est, velle te id quod non potest contingere.
Aut hec cum illis sunt habenda. aut illa cum hiis amittenda
sunt. Harum duarum condicionum nunc utram malis vide. et si hoc
consilium quod cepi rectum esse et tutum scio. nam apud patrem
tua amica tecum sine metu ut sit copia est. Tum quod illi
argentum es pollicitus eadem hac inveniam via, quod ut efficerem
orando surdas iam aures reddideras mihi. Quid aliud vis tibi.
Clit. Si quidem hoc fit. Sy. Si quidem experiundo scies. Clit.
Age age cedo istuc consilium quid id est. Sy. Assimulabimus tuam
amicam huius esse amicam. Clit. Pulchre cedo quid hic faciet
sua. An ea quoque dicetur huius, si una hec dedecori est parum.

Sy. ymo ad tuam matrem deducetur. Clit. Quid ergo. Sy. longum

est clitipho si tibi narrem. quadre id faciam. verum causa

est. Cli. fabule. nichil satis firmi video. quadre accipere

hunc mi expediat metum Sy. Mane. habeo aliud si istuc me

tuis quod ambo confiteamini sine periclo esse. Clit. huiusmodi

nō obsecro aliquid reperi. Sy. Maxime. ibo obviam. huic di

cam ut revortatur domum. Clit. hem quid dixti. Sy. Ademp

tum tibi iam faxo omnem metum. in aurem utramvis otiose ut

dormias. Clit. Quid ago nunc. Cli. Tu ne. quod boni est.

Clit. Syre dic modo verum. Sy. Age modo. hodie sero ac ne

quicquam voles. Clin. Datur fruare dum licet. nam nescias eius sit

potestas posthac an umquam tibi. Clit. Syre inquam. Sy. perge por

ro. tamen istuc ago. Clit. verum hercle est istuc. Syre. inquam

heus heus Syre. Sy. Concaluit. quid vis. Clit. Redi redi.

Sy. Adsum. dic quid est. iam hoc quoque negabis tibi placere.

Clit. ymo Syre et me et meum amorem et famam permitto

Nō tibi. Tu es iudex ne quid accusandus sis vide. Sy. Ridiculum

est te istuc me admonere clitipho / quasi istic minus mea
res agatur quam tua. hic si quid nobis adversi evenerit. tibi
erunt parata verba. huic homini verbera. Quapropter hec
nullo solicita
res ne utique neglectui est michi. Sed istunc exora ut suam
esse assimulet. Cli. Scilicet facturum me esse. in eum res iam
rediit locum. ut sit necesse. Clit. Merito te amo clinia. Cli.
Verum illa ne quid titubet. Sy. Perdocta est probe. Clit. At hoc
valde miror qui bachidi
demiror qui tam facile potueris persuadere illi que solet
quos spernere. Sy. In tempore ad eam veni. quod rerum omnium
est primum. nam miserum offendi quendam militem eius noctem
orantem. Hec arte tractabat virum ut illius animum cupidum
inopia incenderet. eademque ut esset apud te ob hec quam gratissima.
Sed heus tu vide sis ne quid imprudens ruas. patrem
novisti. ad has res quam sit perspicax. Ego te autem novi quam
i. diversa
soleas esse impotens. inversa verba. eversas cervices tuas.
gemitus. screatus. tussis. risus. abstine. Clit. laudabis. Sy.

Vide sis Clit Tu te met mactere Sy Ex quo cito sunt cognite
mulieres. Clit Ubi sunt. Cur retines. Sy Iam nunc non
est hec tua Clit Scio apud patrem at nunc interim Sy Ni
chilo magis Clit Sine Sy Non sinam inquam Clit Quæso
paulisper Sy Veto Clit Saltem salutare Syr Abeas
si sapis Clit Eo. quid istic. Sy Manebit Clit O hominem
felicem Sy Ambula

Bachis Antiphila Clinia Syrus

ba— Edepol te mea antiphila laudo et fortunatam iudico.
Id cum studuisti, forme ut mores consimiles forent. Minimeque ita
me dii ament. miror si te quisque expetit. nam mihi quale in
genium haberes fuit indicio oratio. Et cum ego met nunc mecum in animo
vitam tuam considero. omnium que adeo vestrarum, vulgus que abs se segregant.
et vos esse istius modi et nos non esse. haud mirabile est. nam
expedit bonas esse vobis. nos quibus cum res est non sinunt. quippe
forma impulsi nostra. nos amatores colunt. hec ubi mutata est.

(interlinear gloss above line 3: valde potest)

illi suum animum alio conferunt. nisi prospectum interea aliquid nobis
adest. deserte vivimus. Vobis cum uno semel ubi etatem agere
decretum est viro. cuius mos maxime est consimilis vestrum / hii se
ad vos applicant. Hoc beneficio utrique ab utrisque vero devincimini
ut numquam ulla amori vestro incidere possit calamitas. An Nescio
alias. me quidem semper scio fecisse sedulo ut ex illius commodo
meum compararem commodum. Cli Ah. ergo mea Antiphila tu
nunc sola reducem me in patriam facis. nam dum abs te absum
omnes mihi labores quos cepi leves preter quam tui carendum quod erat
Sy Credo. Cli Syre vix suffero. Hoccine me miserum non
licere meo modo ingenio frui. Sy Immo ut patrem tuum vidi
esse habitum diu etiam duras dabit. Bach Quisnam hic adolescens
est qui intuetur nos. An Ah retine me obsecro. Bach Ama
bo quid tibi est. An Disperii misera. Ba Quid stupes Antiphi
la. An Videon Cliniam. an non. Ba Quem vides. Cli Sal
ve anime mi. An O mi expectate Clinia salve. Cli Ut vales.
An Salvum advenisse gaudeo. Cli Teneone te Antiphila

Maxime animi expectata meo. Sy. Iste tuus nam iam dudum
expectat senex. Chremes Menedemus

Cre. Luciscit. hoc iam cesso pulsare hostium vicini.
primum ex me ut sciat sibi filium redisse. etsi adulescentem hoc
nolle intellego. Verum cum videam miserum hunc tam excruciarier
eius abitu. celem tam insperatum gaudium. cum illi pericli nichil
ex indicio siet. haud faciam. nam quod potero adiutabo
senem. ita ut filium meum amico atque equali suo video inser-
vire et socium esse in negotiis. nos quoque senes est equum
senibus obsequi. Me. Aut ego profecto ingenio egregie ad miserias
natus sum. Aut illud falsum est quod vulgo audio dici diem ad-
imere egritudinem hominibus. nam mihi cottidie augescit magis de
filio egritudo. et quanto diutius abest. magis cupio tanto. et
magis desidero. Cre. Sed ipsum foras egressum video. ibo allo-
quar. Menedeme. salve. nuntium apporto tibi cuius maxime
te fieri participem cupis. Me. Num quid nam de gnato meo audisti
Creme. Cre. Valet atque vivit. Me. Ubi nam est quaeso.

Cre hic apud me domi Me Meus gnatus. Cre Sic est.
Me venit. Cre Certe Me Clinia meus venit. Cre dixi
Me Eamus duc me ad eum obsecro. Cre Non vult te scire se
redisse. etiam te et tuum conspectum fugitat propter peccatum. Tum hoc
timet ne tua duricia illa antiqua etiam adaucta sit Me Non
tu ei dixisti ut essem (q̄lis). Cre Non Me Quam ob rem Chreme. Cre
Quia pessime istuc in te atque in illud consulis si te tam leni et
victo animo ostenderis Me Non possum. satis iam satis pater
durus fui Cre Ah vehemens in utramque partem Menedeme es
nimis. aut largitate nimia. aut parsimonia (pro parsimonia). In eandem
fraudem ex hac re atque ex illa incides. Primum olim quam paterere
te filium commeare ad mulierculam que paulo tunc erat contenta
cuique erant grata omnia proterruisti hinc. Ea coacta in-
gratiis postilla cepit victum vulgo querere. nunc cum sine in-
tertrimento non potest haberi. quidvis dare cupis. nam ut tu scias quam
ea nunc instructa pulchre ad perniciem siet. primum iam ancillas

scortu adducet plus decem oneratas veste atque auro. satrapes
si siet amator. nunquam sufferre eius sumptus queat ne dum
tu possis. Me. Est ne ea intus? Cre. Sit rogas? sensi. nam
vnam ei cenam atque eius comitibus dedi. que si iterum mihi sit
danda. actum siet. Nam ut alia omittam pitissando modo mihi
quid vini absumpsit. sic hoc dicens asperum pater hoc e-
aliud lenius. sodes vide. relevi dolia omnia omnes serias.
omnes sollicitos habui, atque hec una nox. quid te futurum censes
quem assidue exedent. sic me dii amabunt ut me tuarum
miseritum est menedeme fortunarum. Me. faciat quod lubet. su-
mat consumat. perdat. decretum est pati dum illum modo ha-
beam mecum. Cre. Si certum est tibi sic facere illud permagni re-
ferre arbitror ut ne scientem sentiat te id sibi dari. Me. Quid
faciam? Cre. Quiduis potius quam quod cogitas. per alium que-
uis ut des. falli te sinas techinis (dolis) per seruulum, et si subsensi
id quoque, illos ibi esse. id agere inter se clanculum. Syrus cum illo
vestro consusurrat, conferunt consilia adolescentes. et tibi perdere talentum

hac pacto satius est / q illu mina. No nunc de pecunia agitur.
sed illud quo mo minimo periclo id demus adulescentulo. na si
semel tuum animum ille intellexerit prius proditurum te tuam vitam et
prius pecuniam omnem q abs te amittas filium. hui quanta fe=
nestram // patefeceris ad nequitiam. tibi aut porro ut no sit sua=
ve vivere. Na deteriores omnes sumus licentia: q cuiq cuiq
inciderit in mentem: volet: neq putabit pravum an rectum siet qd
petet. Tu rem perire et illum non poteris pati. Dare si negaris
ibit ad illud illico quo maxime apud te valere sentiet abiturum
se abs te esse illico minitabitur. Me. Videre verum atq ita ut res e
dicere. Cre. Somnum hercle ego hac nocte non oculis vidi meis dum
id quero tibi qui filium restituerem. Me. Cedo dextram. porro
te oro idem ut facias Chreme. Cre. Paratus sum. Me. Scin
quid nunc facere te volo? Cre. Dic. Me. Quod sensisti illos me
incipere fallere. Id maturent facere cupio illi dare quod volt.
cupio ipsum iam videre. Cre. Operam dabo. Syrus est apprehen=
dendus atq adhortandus mi. A me nescio quis exit. Concede

hinc domum ne nos inter nos congruere sentiant. paululum hoc
negotii mi obstat. Simus et Crito vicini mei hic ambigunt
de finibus me cepere arbitrum. Ibo ac dicam ut dixeram ope
ram daturum me hodie non posse his dare. continuo hic adero.
Me Ita quaeso. di vestram fidem ita comparatam esse hominum
naturam omnium aliena ut melius videat et iudicet quam sua.

An eo fit ut quia in re nostra aut gaudio sumus prepediti ni
mio aut egritudine. Hic mihi nunc quanto plus sapit quam ego
met mihi. Cre Dissolvi me otiosus operam ut tibi darem.

Syrus Cremes

Sy Hac illac circumcursa. Inveniundum tamen est argentum.
Intendenda in senem est fallacia. Cre Num me fefellit
hosce id struere. videlicet ille Cliniae servus tardiusculus
est. Idcirco huic nostro tradita est provincia. Sy Quis hic
loquitur perii. numnam haec audivit. Cre Syre Sy Hem
Cre Quid tu istic. Sy Recte quidem te demiror Chreme
tam mane tantum qui heri biberis. Cre Nichil nimis. Sy Nichil

narras. Mysia non est quod dici solet aquile senectus. Cre Sya.
Si Mulier commoda et faceta hec est meretrix Cre Sane idem
visa est m Si Et quidem hercle forma luculenta Cre Sic satis.
Sy Ista non ut olim sed uti nunc sane bona minimeque miror Clinia
valde perijt
hanc si deperit. sed habet patrem quendam avidum miserum atque
aridum vicinum hunc nostin. At qui — Si hijs is non divi-
tijs abundet natus eius profugit inopia. Scis esse factum
ut dico Cr Quid ego nesciam. hominem pistrino dignum Sy Quem.
Cre Istunc servulum dico adolescentis Si Quid faceret. Cre
Rogas. Aliquid reperiret. fingeret fallacias unde esset adolescenti
amice quod daret. atque hunc difficilem invitum servaret senem
Sy Garris. Cre Hec facta ab illo oportebat Syre Sy Eho
queso laudas qui heros fallunt. Cre In loco ego vero laudo
Sy Recte sane Cre Quippe qua magnarum sepe id remedium
egritudinum est. Iam huic mansisset unicus gnatus domi Sy Io-
con an serio illec dicat nescio. nisi mihi quidem addit animum quo
lubeat magis Cre Et nunc quid expectat Syre. An dum hic de-

Syre tibi timui male
Cre. Qui passus est id fieri

nimio abeat · tu tollere illius scripta no queat · nunc ad senem
aliquam fabricam fingit · Sy Stolidus est Cre Sed te adiutare oportet
adolescentuli causa Sy facile equidem facere possum si iubes
etenim quo pacto id fieri soleat calleo Cre Tanto melior hercle · Sy Non est mentiri meum Cre Fac ergo Sy Sed heus tu
facito dum eadem hec memineris · si quid huius simile forte aliquando
evenerit · ut sunt humana · tuus ut faciat filius Cre Non
usus veniet spero Sy Spero hercle ego quoque / neque eo nunc dico
quo quicquam illum senserim · Sed si quid · ne quid · que sit eius etas
vides · et ne ego te si usus veniat magnifice Chreme tractare possim · Cre De istoc cum usus venerit · videbimus quid
opus sit · nunc istuc age · Sy Numquam commodius umquam herum
audivi loqui · nec cum malefacere crederem mi impunius licere ·
Quisnam a nobis egreditur foras

Cremes Clithipho Syrus

Cre Quid istuc quaeso · qui istic mos est clitipho · ita
ne fieri oportet · Chi Quid ego feci · Cre Vidin ego te

non manum in sinum huic inserere. Sy. Recta haec res est.

Cli. Perii. Cre. Vidisti oculis, ne nega. facis adeo indigne iniuriam illi qui non abstineas manum. nam ista quidem contumelia est. hominem amicum recipere ad te. atque eius amicam subigitare. vel heri in vino [a cena] quam inmodestus fuisti. Sy. factum.

Cre. Quam molestus. ut equidem ita me di ament metui quid futurum esset. novi ego amantium animum. advortunt graviter quae non censeas. Cli. at mihi fides apud hunc est nihil me istius facturum pater. Cre. Esto. at certe concedas aliquo ab ore eorum aliquantisper. Multa fert libido. ea prohibet facere tua praesentia. Ego de me facio coniecturam. nemo est meorum amicorum hodie apud quem expromere omnia mea occulta Clitipho audeam. Apud alium prohibet dignitas. Apud alium ipsius facti pudet. ne ineptus. ne protervus videar. quod illum facere credito. sed nostrum est intellegere. ut ubiquomque opus sit obsequi. Sy. Quid iste narrat. Cli. Perii. Sy. Clitipho haec ego praecipio tibi.

hominis frugi et temperantis functus officium. Cli Tace sodes Si Recte

sane Cre Syre pudet me Si Credo. neque id iniuria quin mihi

m molestum est Clit Perii hercle. Si verum dico quod videt

vade

Cli Nonne accedere ad illos Cre Eho quaeso una accedendi via

est. Si Actum est hic prius sese indicarit quam ego argentum

effecero Chreme vin tu homini stulto auscultare. Cre Quid faciam.

Sire Iube istunc abire hinc aliquo. Cli Quo ego hinc abeam.

Sire Quo libet. Da illis locum. Abi deambulatum Cli Deam-

bulatum quo. Si Vha quasi desit locus. abi sane istac istor-

sum quo vis. Cre Recte dicit censeo. Clit Dii te eradicent

Syre qui istinc me extrudis Sy At tu istas post hac com-

primito manus. censen vero. quid illum porro credis facturum

Chreme. nisi eum quantum tibi opis dii dent. servas. castigas. mo-

nes. Cre Ego istuc curabo Sy Et qui nunc here tibi asservandus

est Cre Fiet. Sy Si sapias. nam mihi iam minus minusque

obtemperet Cre Quid tu. et quid de illo quod dudum tecum egi.

egistin. aut perspexi te quod placeat. an non dum etiam c. Sy de
fallacia dicis: est. inveni quandam nuper. Cre frugi es. cedo
quid id est. Si dicam. verum ut aliud ex alio incidit Cre Quid-
nam Syre Si Pessima est hec meretrix Cre Ita videtur. Si Immo
si scias. Vah. vide quod inceptat facinus. fuit quedam anus
corinthia hic. huic dragmarum argenti hec mille dederat
mutuum Cre Quid tum. Si Ea mortua est. reliquit filiam
adolescentulam ea relicta huic arrabonis est pro illo argento Cre
Intelligo Sy Hanc secum huc adduxit ea que est nunc apud
uxorem tuam Cre Quid tum. Si Cliniam orat sibi ut nunc
det illam. illi tamen post daturam. mille nummum poscit Cre Et
poscit quidem Sy Hui dubium ne id est. Cre Ego sic pu-
tavi quid nunc facere cogitas. Sy Ego ne. ad menedemum
ibo. dicam hanc esse captam ex caria ditem et nobilem.
si redimat magnum inesse in ea lucrum Cre Erras Si Quid
ita. Cre Pro menedemo ego nunc tibi respondebo. non emo.

quid agis: Sy Sy optata loq̄re Cre Set qui no est opus. Si

No opus e. Cre Non hercle uero. Si Qui: istuc miror

Cre Iam scies. Mane mane. Quid est q̄ tā a nobis grauit̄

crepuerunt fores.

Quartus Actus

Sostrata Cremes Nutrix Syrus.

So N isi anim⁹ fallit me. hic pfecto ē anulus quē ego

suspicor. Is qui expoita est gnata. Cre Quid uult sibi sire

h oratio. So Quid est. Is ne tibi uidetur. Nu Dixi eq̄

dem tibi ubi m̄ ostendisti illico eu esse. Sos Set ut satis mō

contemplata sis mea nutrix. Nu Satis Sos Abi nūc ia intro

atq̄ illa si illā lauerit m̄ nūcia. hic ego virū interea opibor

Sy Te uolt. videas quid velit. nescio quid tristis est. no te

mere est. metuo quid sit. Cre Quid siet. Ne ista hercle mag

no ia conatu magnas nugas dixerit So hem mi vir Cre

hem mea uxor So Te ipm q̄ro Cre loq̄re quid uelis

So Primu hoc te oro ne quid credas me aduersu edictū tuu facere

ausim. Cre Vis me istuc tibi? et si incredibile est credere: credo
Si Nescio quid peccatum portat haec purgatio. So Meministi me
esse gravidam. et mihi te maximo opere edicere si puellam pa-
rerem nolle tolli. Cre Scio quid feceris. sustulisti. Si Sic
est factum domina. ergo herus damno auctus est. So Minime
sed erat hic anus Corinthia haud impura. ei dedi expo-
nendam. Cre O Iupiter: tantam ne esse in animo inscientiam
So Perii. quid ego feci: Cre At rogitas. So Si pecca-
vi mi Chreme insciens feci. Cre Id quidem ego et si tu neges
certe scio. Tot peccata in hac re ostendis. Nam iam primum si meum — Te inscientem atque imprudentem dicere ac facere omnia
imperium exequi voluisses. interemptam oportuit non simulare
mortem verbis. re ipsa spem vite dare. At id omitto misericordia. animus
maternus. sino. Quam bene vero abs te prospectum est quod voluisti: cogi-
ta nempe anui illi prodita est abs te filia planissime per te veluti
questum faceret, vel uti veniret palam: credo id cogitasti. quid
vis: satis est dum vivat modo: quid cum illis agas. qui neque ius

neque bonum atque equum sciunt · melius · peius · prosit · obsit · nichil
vident nisi quod libet So Mi chreme · peccatum fateor · vincor
no nunc hoc te obsecro · quanto tuus est animus natu gravior · ignoscen
tior ut mee stulticie in iusticia tue sit aliquid presidii Cre Scili
cet equidem istuc factum ignoscam · verum sostrata male docet te
mea facilitas multa · sed istuc quidquid est · qua hoc occeptum est causa
loquere So Ut stulte et misere omnes sumus religiose cum expo
nendum do illi · de digito anulum detraho · et eum dico ut una
cum puellula exponeret · si moreretur ne expers partis esset de
nostris bonis Cre Istuc recte · conservasti te atque illam So hic
idem est anulus Cre Unde habes So Quam bacchis secum
adduxit · adolescentulam Si hem · quid ea narrat So Ea
lavatum dum it · servandum mihi dedit anulum · non advorti primo · sed
postquam aspexi illico cognovi · ad te exilui Cre Quid nunc suspi
care · aut invenis de illa · So Nescio · nisi ex ipsa queras un
de hunc habuerit si potest reperiri Si Interii · plus spei video · quam

volo. nostra est si ita est. Cre vivitne illa cui dederas? So Nescio. Cre
Quid renuntiavit olim fecisse? So Id quod iusseram. Cre Nomen
mulieris cedo ut quaeratur. So Philtere. Si Ipsa est
mirum ni illa salva est et ego perii. Cre Sostrata sequere me intro
hac. So Ut praeter spem evenit. quam timui male misera ne nunc
animo ita esses duro ut olim in tollendo, Chreme. Cre Non licet hominem
esse saepe ita ut vult, si res non sinit. Nunc ita tempus est mi
ut cupiam filiam. olim nihil minus. SYRUS

Nisi me animus fallit, haud multum a me aberit infortu-
nium. Ita hercle hac re in angustum oppido nunc meae coguntur copiae. ni
aliquid video ne esse amicam hanc gnati resciscat senex. Nam quod
de argento sperem aut posse postulem me fallere, nihil est. triu-
mpho si licet me latere tecto et abscedere. Crucior bolum tantum mi
esse ereptum tam subito e faucibus. Quid agam? aut quid comminiscar?
Ratio de novo de integro ineunda est mihi. nihil tam difficile est quin quaerendo
investigari possiet. Quid si hoc sic incipiam? nihil est. quid
si sic? tantundem egero. at sic opinor. non potest. immo optime est. Euge

optumam habeo. Retraham hercle ut opinor ad me idem illud fu-

tamen gitivum argentum. Clinia Syrus

Nulla mihi res post hac potest iam intervenire tanta que

mi egritudinem afferat. tanta hec leticia oborta est. dedo patri

me nunc iam ut frugalior sim quam vult. Si. Nichil me fefellit.

Nota cognita est. quantum audio huius verba. istuc tibi ex sententia tua

obtigisse letor. Cli. O mi Syre audistin obsecro. Sy. Quid ni

qui usque una affuerim. Cli. Cui equum audisti commodi quicquam evenisse

Si. Nulli. Cli. Atque ita me dii ament ut ego nunc non propter me

tam causa letor quam illius quam ego scio esse honore quovis dignam

Si. Ita credo. sed nunc Clinia age da te mihi vicissim. Nam amici

quoque res est videnda in tuto ut collocetur ne quid de amica senex sciat

Cli. O Iupiter Si. Quiesce. Cli. Antiphila mea nubet mihi

Si. Sicine mi interloquere. Cli. Quid faciam mi Syre. gaudeo

fer me. Si. Fero hercle vero. Cli. Deorum vitam adepti sumus

Si. Frustra operam opinor sumo. Cli. Loquere audio. Si. At iam

hoc nunc agas. Cli. Rogas. Si. Credendum est mihi quod amica quae tua est Clinia
tui in tuto ut collocetur. nam si nunc a nobis abducitur et Bacchide
hic relinquimus. me restabit illico esse amicam hanc Clitiphonis. Si
abduxeris celabitur itidem ut celata adhuc est. Cli. Item istoc
inventum est magis fore meis nuptiis adversum. nam quo ore ap
pellabo patrem. tenes quid dicam. Si. Quid ni. Cli. Quid dicam
quam causam afferam. Si. Quid. Nolo mentiare. aperte ut res se
se habet narrato. Cli. Quid ais. Si. Iubeo illam te amare et
velle uxorem hanc esse Clitiphonis. Cli. Bona atque iusta
rem oppido imperas et factu facilem et scilicet iam me hoc
voles patrem exorare ut celet senem vestrum. Si. Immo ut recta
via rem narret ordine omnem. Cli. Hem. satin sanus es an
sobrius. tu quidem illum plane perdis. nam qui ille poterit esse
in tuto dic mihi. Si. Huic (tantam in me) equidem consilio palmam
do hic me magnifice effero qui vim tantam in me et potestatem
habeam tantae astutiae vera dicendo ut eos ambos fallam. ut
cum narret senex vester nostro istam esse amicam gnati non credat tamen

[.i. isto modo]

Cli. Itane spem istoc pacto rursus nuptiarum omnem mi eripis.

[bacchide] [cremes]

Nam dum amica hec meam esse dicetur quomodo committet fidei mee filiam

[clitiphoni]

Tu fortasse quid de me fiet parvipendis dum illi consulas. Si. Quid.

malum me tandem censes velle id assimularier. Unus est dies dum

argentum eripio pax nichil amplius. Cli. Tantum sat habes

quid tum quaeso si hoc pater resciverit. Si. Quid si redeo ad illos

qui aiunt quid si nunc celum ruat. Cli. Metuo quid agas. Si.

Metuis quasi non ea potestas sit tua quo velis in tempore ut te ex-

solvas rem facias palam. Cli. Age age traducatur bacchis. Si.

[bacchis]

Optime ipsa exit foras

Bacchis Clinia Sirus Phrigia dromo

ba Satis pol proterve me Siri promissa huc

[.i. minas]

induxerunt. decem minas quas mi dare pollicitus est.

Quod si is nunc me deceperit sepe obsecrans me ut veniam

frustra veniet. Aut cum venturam dixero et constituero cum is

certe renunciaverit. Clitipho cum spe pendebit animi decipiam

[ad gaudium] [dorso] [solvet]

at non veniam Sirus in tergo penas pendet. Cli.

elegant

Satis scite promittit tibi. Si. Fit qui tu hanc iturum credis. fa

si no — i. no meat neglige

ciet ni caueo. Ba. Dormiunt. pol istos commouebo. Mea phri

gia audistin modo hic ille quam villam demonstrauit carini.

Ph. Audiui. Ba. proximam esse huic fundo ad dexteram. Ph. Me

bene sperans — festa bachi

mini. Ba. Curriculo percurre apud eum miles dionisia agitat. Si. Quid hec

valde — i. g valde — assuescebat mane corpore

inceptat. Ba. Dic me hic esse oppido inuitam atque asseruari. Verum ali

adolescentulis

quo pacto verba me his daturam esse et venturam. Si. Perii hercle. bachis

recte

mane mane. quo mittis istam quaeso. Jube maneat. Ba. Tibi. Si. Cum

recte

est paratum argentum. Ba. Cum ego hic maneo. Si. Fit qui iam dabitur

Ba. Ut lubet. num ego insto. Si. At scin quid sodes facias. Si

i. magnificentia — Mut

Transeundum tibi ad menedemum est. et tua pompa eo traducenda

ne

est. Ba. Quam rem agis. Scelus. Si. Ego argentum cudo quod tibi dem. +

+ Ba. Etiam ne tecum hic res mihi est

Ba. Dignam me putas quam illudas. + Si. Minime. tuum tibi reddo

Ba. Eatur. Si. Sequere hac. heus dromo. Dro. Quis me volt.

Si. Sirus. Dro. Quid est rei. Si. Ancillas omnis bachidis tra

duce huc ad vos propere. Dro. Quam ob rem. Si. Ne quaeras. et

senex

ferant que secum huc attulerunt. Sperabit sumptum sibi senex levatum

...dibz obliquus huius
...pe ubi hazere

ee haud abitu [recesse]. ne ille haud sit hoc paululu luc quin tu ei dap

ni apportet. Tu nescio id quod sies dromo. si sapis. Dro mutum [me]

dices

Translata bachide ut amica clitiphonis ad domum menedemi Cremes magis decipitur instinctu syri nesciens de aliis dolis syri non advertit etc. syrus autem hac scena decepit et auget ei dolos bachidis et filia ... in arrabonem bachidi. Cremes itaque de dampno menedemi doles intra se loquitur dolens ita me dii amabunt etc.

Cremes Sirus

Ita me dii amabunt ut nunc menedemi vicem mi

seret me tantum devenisse ad eum mali. Illancine mulierem alere cum

illa familia [v. os]. et si scio hoste aliquot dies non senciet. Ita magno

desiderio fuit ei filius. Verum ubi videbit tanto sibi sumptus

cottidianos fieri nec fieri modum. optabit rursum ut abeat

a se filius. Syrum optime eccum. Cesso hunc adoriri. Syre

Si hem. quid est. Cre Bona. Te [mihi] ipsum iam dudum exoptabam

dari. Videre egisse [vis] iam nescio quid cum sene. Si de illo quod

dudum. dictum ac factum reddidi. Cre Bona fide. Si Bona hercle

Cre Non possum pati quin tibi caput demulceam [pspe ... ostendo]. Accede huc o

Syre faciam tibi boni aliquid pro ista re ac lubens Si At si

scias quam scite [pulchre] in mentem venerit Cre Vha gloriare istud

evenisse [volunt] ex sententia [gloriabundus loqueris] Si Non hercle. vero verum dico. Cre dic

quid est. Si Tui clitiphonis esse amicam hanc bachidem me

nedemo dixit clinia. et ea gratia secum adduxisse ne tu id per
sentiscas. Cre. Probe. Si. Dic sodes. Cre. Nimium inquam. Si. ymo sic
satis. sed porro ausculta quod superest fallacie. sese ipse dicet tuam
vidisse filiam. Hanc se cupere uxorem. Cre. Modone que inventa
est. Si. Eam. et quidem iubebit posci. Cre. Quamobrem istuc Syre.
nam prorsus nichil intelligo. Si. hui. tardus es. Cre. Fortasse.
Si. Argentum dabitur ei ad nuptias. aurum atque vestem. qui tum
paret. tenes ne. Cre. Comparet. Si. Id ipsum. Cre. At ego
illi neque do neque despondeo. Si. Non. Quamobrem. Cre. Quamob
rem me rogas. homini. Si. Ut lubet. Non ego perpetuo dice
bam ut illam illi dares. verum ut simulares. Cre. Non mea est si
mulatio. ita ut istec tua misceto. ne me admisceas. Egon cui
daturus non sim. ut ei despondeam. Si. Credebam. Cre. Minime.
Si. Scite poterat fieri. et ego hoc quia dudum tu tantopere
iusseras eo cepi. Cre. Credo. Si. Ceterum equidem istuc chreme
equi bonique facio. Cre. Atqui tu maxime volo te dare ope
ram ut fiat. verum alia via. Si. Fiat. queratur aliud. sed illud quod
tibi dixi de argento quod ista debet bachidi. id nunc reddendum e

illi: neque tu scilicet nunc eo confugies. Cre. Quid mea? num tibi dedit?

est? num iussi? num illa oppignorare filiam meam me invito potuit? Si. Verum illud Chreme dicunt. Ius summum sepe malicia

est. (summa) Cre. Haud faciam. Si. Ymo aliis si licet, tibi non licet. omnes

te in lauta et bene acta parte putant. Cre. Quin ego met iam

ad eam deferam. Si. Ymo filium iube potius. Cre. Quamobrem?

(filius est causa sic dixit pater suus)

Si. Quia enim in hunc suspicio est translata amoris. Cre. Quid

tum? Si. Quia videbitur magis verisimile id esse cum hic illi dabit

et simul conficiam facilius ego quod volo. Ipse (filius) adeo (ad)est. Abi effer

argentum. Cre. Effero. Clitipho Syrus

Clit. Nulla est tam facilis res quin difficilis siet quam

invitus (de) facias. Vel me hec deambulacio quam non laboriosa ad

languorem dedit. Nec quicquam nunc magis metuo quam ne denuo miser

aliquo extrudar hinc ne accedam ad Bachidem. Ut te quidem

dii deeque quantum est cum tuo istoc invento cumque in

(fingis vel invenis)

cepto perduint. Huiusmodi res semper comminisce ubi me excarnifices.

Si. I tu hinc quo dignus es. Quam pene tua me perdidit prot

ervitas. Cli. Vellem hercle factum. Ita meritus. Sy. Meritus?

Tullius li° p° officiorum

Existunt etiam sepe iniurie calumpnia quadam et nimis callida sed malitiosa iuris interpretatione ex quo illud summum ius summa iniuria factum est iam tritum sermone proverbium

quomodo. ne me istuc celet te prius audisse gaudeo. quod argentum
haberes. quod daturus iam fui Clit Quid ergo istuc tibi vis dicam. abisti-
ni animam addiunxisti quam non liceat tangere Sy Iam non sum iratus
sed scin nunc ubi tua bacchis sit tibi. Cli apud nos. Sy non Clit
ubi ergo. Sy apud cliniam Clit perii Sy bono animo es. iam ar-
gentum ad eam deferes. quod ei es pollicitus Clit Garris. unde Sy
A tuo patre Clit ludis fortasse me. Sy ipsa re experibere. quam
causa id fiat / obsecundato in loco Clit Ne ego fortunatus homo
sum. deamo te syre Syr Sed pater egreditur. cave quicquam admira-
tus sies quod imperabit facito. loquitor paucula

Chremes Sirus Clitipho

Ubi clitipho nunc est Sy Eccum me inque Cli Eccum
hic tibi Chre Quid rei esset dixtin huic. Sy dixi pleraque
omnia Chre Cape hoc argentum ac defer Sy I quid stas
lapis. quin accipis. Cli Cedo sane Sy Sequere me hac
nunc ocius. Tu hic nos dum eximus interea opperibere. Nam
nihil est illic quod moremur diutius Chre Minas quidem iam decem
habet a me filia. quas pro alimentis esse nunc duco

datas haste pro ornamento comparet altere. porro hec talenta

dotis adposcent duo / Quam multa iniusta ac praua fiunt moribus.

Mihi nunc relictis rebus inueniendus est aliquis / labore inuenta

mea cui dem bona. **Menedemus Chremes**

Multo omnium nunc fortunatissimum factum puto esse gnate

cum te intelligo resipisse. Cre Ut errat. Me Te ipsum querebam chreme

me. Serua quod in te est filium et me et familiam Cre Quid tibi uis

Cedo quid uis faciam Me Inuenisti hodie filium Cre Quid tum

Me Hanc uxorem Cre Quaeso / Me Hanc uxorem sibi dari uolt

Clinia Cre Cedo quid nunc faciam: Me Quid Cre Iam me

oblitus es inter nos quid sit dictum de fallacia: ut ea uia abs te

argentum aufferret Me Scio Cre Ecce res nunc agitur ipsa

Me Quid dixti chreme. Erraui. Res acta est quanta de spe

decidi. Cre Et quidem hec que aput te est: clitiphonis est

amica. Me Ita aiunt Cre Et tu credis. Me Omnia Cre

Et illud aiunt uelle uxorem. ut cum desponderim des / qui aurum

et uestem atque alia que opus sunt comparet Me Id est profecto.

Id amice dabitur Cre Scilicet daturum Me Vah. frustra ager

ipsum gavisus nimis. Laudo tu ta malo. quod hunc amittere.
quid nunc remittam absque responso chreme .·. ne sentiat me sen
sisse atque egre ferat Cre Egre. Nimium illi menedeme indulges
Me Sine. inceptum est. Perfice hoc mi perpetuo chreme Cre Dic
convenisse egisse te de nuptiis Me Dicam quid deinde Cre Me
facturum esse omnia. generum placere. postremo etiam si voles. de
sponsam quoque esse dicito Me Hem. istuc volueram .· Cre Tanto

hoc dicit deceptus [illegible] bacchide amicam clinie et [illegible] vel [illegible] antiphila

te ocius ut poscat et tu id quod cupis quam ocissime ut des Me Cupio
Cre Ne tu propediem ut istam rem video istius obsaturabere.
sed hec ita ut sunt cautim et paulatim dabis si sapies Me Faciam
Cre Abi intro. vide quid postulet. ego domi ero si quid me voles
Me Sane volo. nam te scientem faciam quidquid egero

Menedemus Cremes

Me Ego me non tam astutum. neque ita perspicacem esse id
certe scio. sed hic adiutor meus et monitor et premonstrator chre
mes. hoc mihi prestat. in me quidvis harum rerum convenit que sunt
dicta in stulto. Caudex. stipes. asinus plumbeus. In illum
nichil potest nam exuperat eius stultitia hec omnia Cre OHE

iam desine deos uxor gratulando obtundere: tua inuenta esse gnatam· nisi
illos ex tuo ingenio iudicas ut nihil credas intelligere. nisi sit centies idē dctm
sed interim quid illic iā dudu gnatus cessat cu Siro: Me Quos ais homines
cessare ceme Cre Ehem menedeme aduenis dic mihi: cliniē q dixi nuntiastin
Me omnia Cre Quid ait Me Gaudere adeo cepit qi q cupiunt nuptias Cre
hahehe Me Quid risisti Cre Serui venerunt in mente Siri calliditates
Nō Me· Ita ne Cre· Vultus q̄ homi fingit scelus Me Gnatus q se assimulat
letum .. id dicis Cre id Me· Itidē istuc mihi venit in mente Cre·
Veterator Me Magis si magis noris putes ita esse rem Cre Ain tu Me Quin
tu ausculta Cre Mane hoc scire prius expeto qd perdideris. nā ubi despō-
sam nuntiasti filio continuo iniecisse uerba tibi dromonē· scz sponse vestem
aurū ancillas· opus esse argentū ut dares Me Non Cre Quid non Me Non
inquā Cre Neq ipse gnatus Me Nihil prorsus chreme magis unū etiam instare ut
hodie conficerentur nuptie Cre Mira narras. Quid Sirus meus: ne is qdē
quicquā Me Nihil Cre Quadobrem Me Nescio equidē : sz te miror qui
alia tā plane scias: sz ille tuus Sirus q itidē mire finxit filiū ut ne
paululū quid subolat esse amicā hanc clinie Cre Quid ais Me Mitto
iam osculari atq amplexari ut quoq nihil puto Cre Quid ē q amplius simuletur
Cre Quid est Me Vah Me Audi modo. Est mihi in ultimis conclaue edibus quoddā retro· huc
ē intro latus lectus: vestimentis stratus est Cre Quid postq hoc ē factum
Me dictū ac factum· huc abijt Clitipho Cre Solus Me Solus Cre Timeo
Me Bachis consecuta est illico Cre Sola Me Sola Cre Perij Me Ubi abiere
intro operuere hostium Me Hem clinia hec fieri uidebat Cre Quid ni:
mecū una simul Cre Filij amica ē bachis menedeme occidi Me Quamobrē
Cre Decē dierū mihi vix ē familia Me Quid istuc times q opera
amico ille dat suo· Cre Immo q amice Me Si dat Cre An dubiū
id tibi est · quenq̄ aio tā comiū esse et leni putas qui se uidente
amicā patiat suam Me Hahehe quid ni quo uerba facilius dentur at dent
mihi Cre Derides· merito mihi ego nūc suscenseo: q res dedere
ubi posse persentiscere ni essem lapis q at qui uidi ne misero mihi· at ne
haut illud impune ferent si uiuo nā iam obstat Me No tu te cohibes·
no te respicis· no ego tibi exempli satis sum· Cre Pre iracundia

No 2

menedeme nō sum apud me Me Te ne istuc loqui · nonne id flagitium e
te aliis consilium dare · foris sapere tibi nō posse te auxiliarier Cre Quid faciā
Me Id qđ me fecisse aiebas parum fac te prem esse sentiat · fac ut audeat tibi
credere oīa · abs te petere et poscere · ne quā aliam querat copiam ac te deserat
Cre Immo abeat multo malo quouis gentium q̄ hic p flagitium ad inopiam redigat
patrem Nam si illi pergam suppeditare menedeme · mihi illec vere ad
rastros res redibit Me Quot incomoda tibi in hac re capies · nisi caues difficile
ostendes te esse · et tum post ignosces · et id erit ingratum Cre Ah nescis q̄ doleā
Me Ut lubet · qđ hoc qđ uolo ut illa nubat nr̄o · nisi qđ est quod
malis Cre Immo et gener et affines placent Me Quid do
tis dicam te dixisse filio · quid obticuisti Cre Dotis Me Ita
dico Cre Ah Me Chreme ne qđ vereare si minꝰ est · nichil
dos nos movet Cre Duo talenta pro re mea ego satis
esse decreui · sed ita dictu opus est · si me vis saluum esse
et rem et filium · me mea omnia bona doti dixisse illi
Me Quam rem agis Cre Id demirari te simulato et illum
rogitato simul quamobrem id faciam Me Quin ego vero quam
obrem id facias nescio Cre Ego ne ut illius animum qui
nunc luxuria et lascivia diffluit retundam · et redigam
ut quo se vertat nesciat Me Quid agis Cre Mitte ac
sine me in hac re gerere mihi morem Me Sino
ita ne vis Cre Ita Me Fiat Cre Age iam uxorem
ut accersat paret hic ita ut liberos est equum
dictis confutabitur Sed syrum Me Quid eum Cre Ego ne si
viuo adeo exornatum dabo · adeo depexum ut dum vi
uat meminerit semp mei · q̄ sibi me p ridiculo ac
delectamento putat · Non · ita me dii ament auderet
facere hec vidue mulieri q̄ in me fecit

Clitipho Menedemus Chremes Syrus

Ita ne tandem quęso est menedeme ut pater tam in
breui spacio omnem de me eiecerit animum patris · qđ
nam ob facinus · qđ ego tm̄ sceleris admisi miser
vulgo faciunt Me Scio tibi hoc esse grauius multo ac durius
cui fit · verum ego haud minus egre patior id · q̄ nescio

nec racionem capio nisi quod tibi ex animo bene volo Clit
heri patrem astare aiebas Sy Quid Cre Quid me incusas
Clitipho quicquid ego huius feci tibi prospexi et stulti
cie tue. ubi te vidi esse animo omisso et suavia in pre
sentia que essent prima habere neque in longitudine
consulere cepi racionem ut neque tu egeres neque ut hec
posses perdere. ubi cuique decuit primo tibi non licuit
per te michi dare. abii ad proximos tibi qui erant eis commisi
et credidi. ibi tue stulticie semper erit presidium Clitipho
victus vestitus quo in tectum te receptes Clit Ei michi
Cre Satius est quam te ipso herede hec possidere bacchi
dem Sy Disperii quantas scelestus turbas concivi insciens
Clit Emori cupio Cre Prius quero quid sit vivere disce ubi
scies si displicebit vita tum istoc utitor Sy Here licet
ne Cre loquere Sy At tuto Cre loquere Sy Que ista
pravitas que ve amentia est quod peccavi ego id ob
esse huic Cre Illicet rogo vacat taceas ne te admi
sce nemo accusat Syre nec tu aram tibi nec preca
torem parabis Sy Quid agis Cre Nichil succenseo nec tibi
nec huic nec vos est equum quod facio michi Sy Abiit
vah rogasse vellem Clit Quid Sy Unde michi peterem
cibum. ita nos abalienavit. tibi esse iam ad sororem
intelligo Clit Adeon rem redisse. periculum ut michi i
etiam fame sit Syre Sy Modo liceat vivere est spes Clit Que
Syre Nos esuritores satis Clit Ridicule in re tanta neque
me quicquam consilio adiuvas Sy Immo et ibi nunc sum
et usque dudum id egi dum loquitur pater et quantum ego
intelligere possum Clit Quid Sy Non aberit longius Clit
Quid id ergo Sy Sic est non esse horum te arbitror
Clit Quid istuc Syre satin sanus es Sy Ego dicam
quod michi in mente est. tu diiudica. dum istis fuisti
solus. dum nulla alia delectatio que propior esset te in
dulgebant tibi dabant. nunc filia postquam vera inven
ta est. inventa est causa qua te expellerent Clit Est

¶ Clitipho Syrus

verisimile Sy. An tu hoc ob peccatum esse illum iratum
esse putas Ch. Non arbitror Sy. Nunc aliud specta ma-
tres omnes filiis in peccato adiutrices et auxilio in pa-
terna iniuria solent esse. id non fit Ch. Vera dicis quid
ergo nunc faciam Sy. Suspicionem istam ex illis
quere rem profer palam. si non est verum. ad miseri-
cordiam ambos adduces cito. aut scibis cuius sit Ch.
Recte suades. faciam Sy. Sat recte hoc michi in mente
venit. namque adolescens quam in minima spe situs erit. tam
facillime patris pacem in leges conficiet suas. etiam
haud scio an ne uxorem ducat. at Siro nichil
gratie. quid hoc autem est. senex exit foras. ego fugio
ob hoc quod factum est. miror non iussisse illico ar-
ripi me. hinc nunc ad menedemum pergam eum meum
precatorem paro. seni nostro fidei nichil habeo

Sostrata Cremes

3ª scena
Profecto nisi caves tu homo aliquid gnato con-
ficies mali. id que adeo miror quomodo tam ineptum
quicquam tibi venire in mentem potuerit mi vir Cre
Oh pergin mulier esse. ullam rem ne ego umquam
in vita mea nolui quin tu in ea re adversatrix
michi fueris Sostrata. at si rogitem quid peccem
aut quamobrem faciam nescis in qua nunc re tam con-
fidenter restas stulta So. Ego nescio Cre. Immo scis
potius quam quidem redeat ad integrum eadem oratio
So. Oh iniquus es qui me tacere de re tanta po-
stulas Cre. Non postulo. iam loquere. nichilominus
faciam tamen So. Facies Cre. Verum So. Non vides quan-
tum mali ex ea re excitas. subditum se suspicatur
Cre. Subditum ais tu So. Certe inquam mi vir Cre.
Confitere tuum non esse So. Ah obsecro te istuc

meis inimicis fiet · ego ne confitear meum non esse
filium qui sit meus Cre Quid metuis · ne non tu velis
convincas esse tuum So Quod filia est inventa Cre Non sed
quod magis credendum sit id quod est consimilis moribus
convinces facile ex te natum · nam tui similis est
probe · nam nichil illi vicii est relictum quin itidem
sit tibi · tum praeterea talem nulla nisi tu pareret
filium Sed ipse egreditur quam severus rem cum videas censeas

Clitipho Sostrata Cremes — Quarta Scena

Si umquam ullum fuit tempus mater cum ego voluptati
tibi fuerim dictus filius tuus tua voluntate ob-
secro eius ut memineris atque inopis nunc te mi-
sereat mei quod volo aut peto parentes meos
ut commonstres michi So Obsecro mi gnate ne istuc
in animum inducas tuum alienum esse te Cli Sum So Mi-
seram me hoccine quesisti obsecro ita michi atque
huic sis superstes ut ex me atque hoc natus es et
cave post hac si me amas umquam istuc ex te verbum
audiam Cre At ego si me metuis mores cave
ne in te istos sentiam Cli Quos Cre Si scire vis
ego dicam gerro iners fraus helluo ganeo dampnosus
nostrum crede nostrum te esse credito Cli Non
sunt hec parentis dicta Cre Non si ex capite sis
meo natus itidem ut aiunt Minervam esse ex Io-
ve ea causa magis patiar Clitipho flagitiis tu-
is me infamem fieri So Dii istec prohibeant Cre
Deos nescio ego quod potero enitar sedulo queris
id quod habes parentes quod abest non queris
patri quo obsequare et ut serves quod labore in-
venerit non michi per fallacias adducere ante ocu-
los pudet dicere hac presente verbum turpe at te illo
modo puduit facere Cli Heu quam ego nunc totus
displiceo michi quam pudet nec quod principium
incipiam ad placandum scio

Menedemus Cremes Sostrata Clitipho

Quinta scena

Nimium ego Cremes nimis graviter cruciat ado
lescentulum nimisque inhumane exeo ergo ut pa
cem conciliem optime ipsos video Cre Hem menedeme
cur non accersi iubes filiam et quod dotis dixi fir
mas So Mi vir te obsecro ne facias Cli Pater obsecro
ut michi ignoscas Me Da veniam chreme sine te
exorent Cre Ego ne mea bona ut dem bachidi dono
sciens non faciam Me At id non sinemus Cli Si me
vis vivum pater ignosce So Age chreme Me Age queso
ne tam offirma te creme Cre Quid istuc video
non licere michi ut ceperam hoc pertendere Me Facis
ut te decet Cre Ea lege hoc adeo faciam si faciat
id quod ego hunc equum censeo esse Cli Pater
omnia faciam impera Cre Uxorem ut ducas Cli Pater
audi Cre Nichil audio Me Ad me recipio faciet Cre
Nichil etiam audio ipsum Cli Perii Me An dubitas cli
tipho Cre Immo utrum vult Me Faciet omnia So Hec
dum incipias gravia sunt dumque ignores ubi
cognoris facilia Cli Faciam pater Cre Nate mi
ego pol dabo tibi puellam lepidam quam tu facile
ames filiam phanocrati nostri Cli Rufamne illam
virginem cesiam sparso ore adunco naso non pos
sum pater Cre Eya ut elegans est credas animum
ibi esse So Aliam dabo Cli Quid istuc quandoque
ducenda est egomet habeo propemodum quam volo
So Nunc te laudo gnate Cli Archonidis filiam So
perplacet Cli Pater hoc nunc restat Cre Quid Cli Syro
ignoscas volo que mea causa fecit Cre Fiat Vos
valete et plaudite Caliopius recensui

Finit Heautontimerumenon

Incipit comedia quarta adelphe

Acta ludis funebribus Quinto fabio maximo publio
cornelio africano Emilij pauli edilibus curulibus qua
grece lucius attilius prenestinus minutius protinus
modos fecit flaccus claudi tibijs sarranis factam grecam
menandri Quinto marco cornelio consulibus

Argumentum

Duos cum haberet demea adolescentulos dat mitioni
fratri adoptandum eschinum sed thesiphonem retinet
hunc citharistrie lepore captum sub duro ac tristi patre
frater celabat eschinus . famam et amoris in se transferebat .
denique fidicinam lenoni eripuit . Viciauerat idem eschinus
ciuem atticam paupercula . fidemque dederat hanc
sibi uxorem fore . demea iurgare ac grauiter ferre
Mox ut ueritas patefacta est . ducit a se eschinus
uiciatam ciuem atticam uxorem . potitur thesipho cithari
stria exorato suo patre duro demea

Prologus

Postquam poeta sensit scripturam suam ab iniquis
obseruari (notari) et aduersarios rapere in peiorem partem
quam acturi sumus . Indicio de se ipse erit . et uos
eritis iudices laudin an uitio id duci factum oporteat
Sinapothnescontes difili comedia est eam
commorientes plautus fecit fabulam In greca adolescens
est qui lenoni eripuit meretricem in prima comedia fa
bula eum plautus locum reliquit integrum eum hic locum
sumpsit sibi in adelphos uerbum de uerbo expressum extu
lit . Eam nos acturi sumus nouam . pernoscite . furtumne
factum existimetis an locum reprehensum qui preteritus negli
gentia est . nam quod isti dicunt maliuoli homines nobi
les eum adiutare . assidueque una scribere . quod illi ma
ledictum uehemens esse existimant . Eam laudem hic ducit
maximam . cum illis placet qui uobis uniuersis et populo placet
quorum opera in bello in ocio in negocio suo quisque tempore
usus est sine superbia . dehinc ne expectetis argumentum

fabule. senes qui primi venient eius partem aperient
in agendo partem ostendent facite equanimitas vestra
poete ad scribendum augeat industriam

Micio Senex

Primus Actus

Storax non rediit hac nocte a cena eschinus Micio ad Janitorem loquitur
neque servulorum quisquam qui advorsum ierant. Profecto
hoc vere dicunt si absis uspiam aut si ibi cesses ea
evenire satius est que in te uxor dicit et que in animo
cogitat irata quam illa que parentes propicii. uxor ubi si cesses
aut te amare cogitat aut te amari aut potare aut
animo obsequi tibi bene esse soli cum sibi sit male. ego quia
non rediit filius que cogito et quibus nunc sollicitor rebus
ne aut ille alserit aut uspiam ceciderit aut perfregerit
aliquid. Vah quemquamne hominem in animo instituere aut
parare quod sit carius quam ipse sibi. Atque ex me hic
natus non est sed ex fratre. Is adeo dissimili est stu-
dio iam inde ab adolescentia. Ego hanc clementem vitam
urbanam atque otium secutus sum. et quod fortunatum isti
putant uxorem numquam habui. Ille contra hec omnia ruri
agere vitam semper parce ac duriter se habere uxorem duxit
nati filii duo sunt. Inde ego hunc maiorem adoptavi mihi
eduxi a parvulo habui amavi pro meo in eo me oblecto
solum id est carum mihi. ille ut idem contra me habeat facio
sedulo do pretermitto non necesse habeo omnia pro meo
iure agere postremo alii clanculum patres que faciunt que fert
adolescentia ea ne me celet consuefeci filium. Nam qui No
mentiri aut fallere insuevit patrem aut audebit tanto
magis audebit ceteros. Pudore et liberalitate liberos
retinere melius satius esse credo quam metu. Hec fratri mecum non
conveniunt neque placent. venit sepe ad me clamitans
quid agis micio cur perdis adolescentem nobis cur
amat cur potat cur tu his rebus sumptum suggeris
vestitu nimis indulges nimium ineptus es nimium
ipse durus est preter equumque et bonum et errat longe mea de

a mea sententia qui imperio credit gravius esse aut stabilius vi quod fit quam illud quod amicitia adiungi[tur] mea sic est racio et sic animum induco meum malo coactus qui suum officium facit dum id rescitum iri credit tantisper cavet si sperat fore clam rursus ad ingenium redit Ille quem beneficio adiungas ex animo facit studet par referre presens absens que idem erit hoc patrium est potius consuefacere filium sua sponte recte facere quam alieno metu hoc pater ac dominus interest hoc qui nequit fateatur nescire se imperare liberis Sed est ne hic ipsus de quo agebam et certe is est nescio quid triste video credo iam ut assolet iurgabit Salvum te advenire demea gaudemus Demea Micio

Secunda scena

De Hem oportune te ipsum querito **Mi** Quid tristis es **De** Rogas me ubi nobis eschinus siet quid tristis ego sim **Mi** Dixin hoc fore quid is fecit **De** Quid ille fecit quem neque pudet quicquam nec metuit quemquam neque legem putat tenere se ullam nam illa que antehac facta sunt omitto modo quid designavit **Mi** Quid nam id est **De** Fores effregit atque in edes irruit alienas ipsum dominum atque omnem familiam mulctavit usque ad mortem eripuit mulierem quam amabat clamant omnes indignissime factum hoc esse advenienti quot mihi micio dixere in ore est omni populo denique si exemplum conferendum est non videt fratrem huic rei dare operam ruri esse parcum ac sobrium nullum huius factum simile hec cum illi micio dico tibi dico tu illum corrumpi sinis **Mi** Homine imperito numquam quicquam iniustius est qui nisi quod ipse fecit nichil rectum putat **De** Quorsum istud **Mi** Quia tu demea hec male iudicas non est flagicium mihi crede adolescentulum scortari neque potare neque fores effringere hec si neque tu neque ego fecimus non siuit egestas facere nos tu nunc id tibi laudi ducis quod tum inopia fecisti iniurium est nam si esset unde id fieret faceremus

et tu illum tuum si esset homo sineres Mi pater dum
per etatem licet potius quam ubi expectatum te eiecisset
foras alieniore etate post faceret tamen De Pro Iuppiter
tu homo redigeris me ad insaniam non est flagitium
facere hec adolescentulum Mi Ha ausculta ne me de
hac re obtundas sepius tuum filium dedisti adoptandum
michi Is meus est factus si quid peccat Demea michi
peccat ego illi maximam partem feram obsonat
potat olet vngenta de meo amat dabitur argen-
tum a me dum erit commodum ubi non erit fortas-
se excludetur foras fores effregit restituentur discidit
vestem resarcietur est dijs gratia unde hec fiant et
adhuc non molesta sunt Postremo aut desine aut
cedo quemuis arbitrum te plura in hac re peccare
ostendam De Hei michi pater esse disce ab illis qui
vere sciunt Mi Natura tu illi pater es consilijs ego De
Consulis tu ne quicquam Mi Ha si pergis abiero De Sic-
cine agis Mi An ego totiens de eadem re audiam
De Cure est michi Mi Et michi cure est verum De-
mea curemus equam vterque partem tu alterum ego
item alterum nam ambos curare propemodum reposcere est
illum quem dedisti De Ha Micio Mi Michi sic vi-
detur De Quid istic si tibi placet profundat perdat pe-
reat michil ad me attinet nam si verbum vnum post
hac Mi Rursum Demea irascere De An non credis
repeton quem dedi egre est alienus non sum si
obsto desino vnum vis curem curo et est dijs gra-
tia cum ita ut volo et iste tuus ipse sentiet posterius
nolo in illum quicquam grauius dicere Mi Nec michil neque
omnia hec sunt que dicit tamen non michil molesta hec
sunt michi sed ostendere me egre pati illi nolui
nam ita est homo Cum placo aduersor sedulo et de-
terreo tamen vix humane patitur Verum si augeam

aut etiam adiutor sim eius iracundie insaniam profecto
cum illo Et si eschinus non nullam in hac re nobis facit
iniuriam quam hic non amavit meretricem aut cui non dedit a
liquid postremo nuper credo iam omnium tedebat dixit
se velle uxorem ducere sperabam iam defervisse ado
lescentiam gaudebam ecce autem de integro incepit
amare nisi quicquid est volo scire atque hominem convenire
si apud forum est

Sanno leno Eschinus Parmeno — Secundus Actus

Obsecro populares ferte misero atque innocenti au
xilium subvenite inopi Es Ociose iam illico hic con
siste nunc quid respectas nichil pericli est numquam dum
ego adero hic te tanget San Ego istam invitis omnibus
Es Quamquam est scelestus non committet hodie umquam iterum
ut vapulet San Eschine audi ne te ignarum fuisse
dicas meorum morum leno ego sum Es Scio San Atque
ita ut usquam fuit fide quisquam optima tu quod te posterius
purges hanc iniuriam michi nolle factam esse non
faciam crede hoc ego meum ius prosequar neque tu ver
bis solves umquam quod michi in re malefeceris no
vi ego verba vestra nollem factum iusiurandum da
bitur te esse indignum iniuria hac indignis cum ego
met sim acceptus modis Es Abi prestrenue ac fores
aperi San Ceterum hoc nichil facis Es Intro iam tu
nunc San At enim non sinam Es Accede illuc Parmeno
nimium istorsum abisti hic propter hunc assiste San Hem sic
volo Es Cave nunc iam oculos a meis oculis quoquam
dimoveas tuos ne mora sit si innuero quin pug
nus continue in mala hereat San Istuc volo ergo ipsum
experiri Es Hem serva omitte mulierem San O facinus
miserum Es Geminabit nisi caves San Hei miseria Es
Non innueram verum in istam partem potius peccato
tamen nunc iam San Quid hoc rei est regnumne Eschine
tu hic possides Es Si possiderem ornatus esses ex tu
is virtutibus San Quid tibi rei mecum est Es Nichil San

quid nostin quid sim Es. Non desidero San. Tetigin tui
quicquam Es. Si attigisses ferres infortunium San. Qui
tibi magis liceat meam habere quam ego pro qua ego ar-
gentum dedi responde Es. Ante edes non fecisse erit
melius hoc convicium nam si molestus pergis esse iam
intro arripiere atque ibi usque ad necem operiere loris
San. Loris liber Es. Sic erit San. O hominem impurum hic-
cine libertatem aiunt equam esse omnibus Es. Si satis de-
bachatus iam es leno audi si vis nunc iam San. Ego-
ne debachatus sum in te an tu in me Esch. Omitte
ista atque ad rem redi San. Quam rem quo redeam Esch.
Jam ne me vis dicere id quod ad te attinet San. Cupio
modo equum aliquid Es. Vah leno inique me non volt loqui
San. leno sum fateor pernicies communis adolescentium periurus
pestis tamen tibi a me nulla est orta iniuria Es. Nam hercle
et iam id restat San. Illuc queso redi quo cepisti Eschi-
ne Es. Minis viginti tu illam emisti que res tibi ver-
tat male argenti tantum tibi dabitur San. Quid si ego illam
tibi nolo vendere coges me Es. Minime San. Namque
id metui Es. Nec vendendam censeo que libera est
nam ego liberali illam assero causa manu nunc vide
utrum vis argentum accipere an causam meditari tuam de-
libera hoc dum ego redeo leno San. Proh summe iupiter
minime miror qui insanire occipiunt ex iniuria
domo me eripuit verberavit me invito abduxit
meam ob male facta hec tantidem emptam postulat
sibi tradier O hominem miserum plus quingentos cola-
phos infregit mihi verum enim quando bene promeruit fiat
suum ius postulat Age iam cupio si modo argentum
reddat Sed ego hoc ariolor ubi me dixero dare
tanti testes faciet illico vendidisse me de argento
somnium mox cras redi id quoque possum ferre si
modo reddat quamquam iniurium est verum cogito id quod
res est quando eum questum inceperis accipienda et

inmisstanda iniuria adolescentum est · sed nemo dabit
frustra egomet mecum has rationes deputo

Secunda scena

Sirus Sannio

Tace egomet quemadmodum ipsum cupide argentum acci
piat iam faxo · atque etiam bene ut dicat secum esse actum
quid istuc Sannio est quod te audio nescio quid concertasse
cum hero Sa. Numquam vidi iniquius certatorem comparatam · quam
hec que hodie inter nos fuit ego vapulando ille ver
berando · usque ambo defessi sumus Si. Tua culpa Sa.
Quid agerem Si. Adolescenti morem gestum oportuit
Sa. Qui potui melius quam hodie usque os prebui Si. Age
scis quid loquar pecuniam in loco negligere maximum
interdum lucrum est Sa. Hui Si. Metuisti si nunc de tuo iure
concessisses paululum · atque si adolescenti esses morige
ratus hominum homo stultissime · ne non tibi istuc fene
raret Sa. Ego spem precio non emo Si. Numquam rem facias
abi · nescis inescare homines Sannio Sa. Credo istuc
melius esse verum ego numquam adeo astutus fui · quin
quicquid possem malem auferre potius in presentia
Si. Age novi tuum animum · quasi iam usque tibi sint viginti
mine dum huic obsequare preterea autem te aiunt proficisci
Cyprum Sa. Hem Si. Coemisse hinc quod illuc veheres
multa · navem conductam · hoc scio · animus tibi pendet ubi
illinc spero redieris · tamen hoc ages Sa. Nusquam pedem
perii · hercle hac illi spe hoc inceperunt Si. Timet
inieci scrupulum homini Sa. O scelera · illud vide
ut in ipso articulo oppressit · empte mulieres complures
et item hinc alia quod porto Cyprum nisi eo ad mer
catum venero · dampnum est maximum · nunc si hoc
omittam · actum agam ubi illinc rediero · nichil est ·
refrixerit res · nunc demum venis · cur passus · ubi
eras · ut sit satius perdere / quam aut hic nunc ma
nere tam diu · aut tum persequi Si. Iam ne enu
merasti id quod ad te rediturum putes Sa. Hoccine

illo dignum est homine incipe esthimum pro offensionem
ut hanc michi eripi postulet Si labascit · unum
hoc habeo vide si satis placet · potius quam venias
in periculum Sannio serves ne an perdas totum · dimi
dium face · decem minas corradet alicunde Sa hei michi
etiam de sorte nunc venio in dubium miser pudet
nichil · omnes dentes labefecit michi · preterea cola
phis tuber est totum caput · etiam insuper defraude
insuper habeo Si Ut lubet · numquid vis quin abeam Sa
Immo hercle hoc quesso sire · ut hec facta sunt
potius quam lites sequere meum michi reddatur · saltem
quanti empta est sire · scio te non esse usum antehac a
micitia mea · memorem me dices esse et gratum Si
Sedulo faciam · sed thesiphonem video letus est de a
mica Sa Quid quod ad te oro Si paulisper mane

Thesipho adolescens Sirus servus

Tercia scena Abs quivis homine cum est opus beneficium accipe
re gaudeas · verum enimvero id demum iuvat · si quem
equum est benefacere is benefacit · O frater frater quid ego nunc
te laudem satis certe scio numquam ita magnifice quicquam
dicam, id virtus quin superet tua Itaque unam hanc
rem me habere preter alios precipuam arbitror fratrem
hominem neminem esse primarum artium magis principem
Si O thesipho The O sire eschinus ubi est Si Ellum
te expectat domi The hem Si quid est The quid sit
illius opera nunc vivo sire o festivum caput qui omnia
sibi post putavit esse pre meo commodo maledicta
famam meum amorem et peccatum in se transtulit · nichil
potest supra esse sed quisnam fores crepuit Si mane
mane · ipse exit foras

Eschinus Sanio Thesipho Sirus — Quarta scena

Ubi est ille sacrilegus Sa Men querit occidi ·
numquid nam effert occidi nichil video Es hem opportune

Cyprum quero. Quid fit o Cthesipho in tuto est omnis res
omitte vero tristiciam. Ego illam facile vero omitto
qui quidem te habeam fratrem. O mi Esthine, o mi ger-
mane. ha vereor coram in os te laudare amplius
ne id assentandi magis quam quo habeam gratum
facere existimes. Age inepte quasi nunc non norimus
nos inter nos Thesipho. sed hoc mihi dolet. nos pe-
ne sero scisse. et pene in eum locum redisse ut si omnes
cuperent tibi non possent auxiliarier. Pudebat
Ah stulticia est hec non pudor. tam ob parvulam
rem pene exisse a patria turpe dictu deos quaeso
ut ista prohibeant. Peccavi. Quid ait tande
nobis Sannio. Iam mitis est. Ego ad forum
ibo ut hunc absolvam. tu intro ad illam Thesipho.
Syre insta. Eamus. namque hic properat in Cyprum.
Ne tam quidem quam vis etiam maneo ociosus hic.
Reddetur ne time. At ut omne reddat. Omne red-
det. tace modo. ac sequere hac. Sequor. Heus heus
Syre. Hem quid est. Obsecro te hercle hominem
istum impurissimum quam primum absolve. ne si magis
irritatus fiet aliqua ad patrem hoc permanat. atque ego tum per-
petuo perierim. Non fiet. bono animo esto. tu cum illa
te intus oblecta interim. et lectulos iube sterni
nobis. et parari cetera. ego autem iam transacta re con-
vertam me domum cum obsonio. Ita quaeso. quando
hoc bene successit. hilarem hunc sumamus diem.

Tercio actus

Obsecro mea nutrix quid nunc fiet. Quid
fiet rogas. recte edepol spero. Modo dolores
mea tu occipiunt primulum. Iam nunc times
quasi numquam affueris numquam tute pepereris. Mise-
ram me. neminem habeo. sole sumus. Geta
autem hic non adest. nec quem ad obstetricem mittam. nec
quem nec qui accersat Esthinum. Pol is quidem

iam hic aderit nam numquam intermittit diem quin semper
veniat So Solus mearum miseriarum est remedium Ca
Here nate melius fieri haud potuit quam factum est he
ra quando vitium oblatum est quod ad illum attinet potissimum (qn = qdo)
tale tali genere atque animo natum ex tanta familia So Ita
pol est ut dicis salvum nobis deos quaeso ut siet

Geta Sostrata Canthara — Secunda Scena

Nunc illud est quom si omnia omnes sua consilia con (q = qd = quod)
ferant atque huic malo salutem querant auxilii
nichil afferant quod mihi hereque filieque herili est
Ve misero mihi tot res repente circumvallant unde
emergi non potest vis egestas iniustitia solitudo in
famia hoccine est seculum o scelera o genera sacrilega
o hominem impurum So Me miseram quid nam est quod (qd = quod)
sic video timidum et properantem Getam Ge Quem neque fides
neque iusiurandum neque illum misericordia repressit neque
reflexit neque quod partus instabat prope cui misere in
digne per vim vitium obtulerat So Non intelligo sa
tis que loquitur Ca Propius obsecro accedamus Sostrata
Ge Ah me miserum vix sum compos animi ita ardeo ira
cundia nichil est quod malim quam totam illam familiam
dari mihi obviam ut ego iram hanc in eos evomam
omnem dum egritudo hec est recens satis mihi id ha
beam supplicii dum illos ulciscar modo Seni animam
primum extinguerem ipsi qui illud produxit scelus tum autem
Sirum impulsorem vah quibus illum lacerarem modis Sub
lime medium arriperem et capite primum in terra statuerem
ut cerebro dispergat viam Adolescenti ipsi eriperem o
culos post hec precipitem darem Ceteros ruerem agerem
raperem tunderem et prosternerem Sed cesso heram
hoc malo impertiri propere So Revocemus Geta Geta
Ge Hem quisquis es sine me So Ego sum Sostrata Ge Ubi

ea est te ipsam quero te expecto oppido opportune
te obtulisti michi ob viam hera So Quid est quid
trepidas Ge hei michi So Quid festinas mi geta
animam recipe Ge prorsus So Quid istuc prorsus ergo est
Ge periimus actum est So Eloque ergo obsecro te quid
sit Ge Iam So Quid iam geta Ge Eschinus So Quid
is ergo Ge Alienus est a mea familia So Hem perii
quare Ge Amare occepit aliam So Ve misere michi
Ge Neque id occulte fert a lenone ipso eripuit palam
So Satis ne hoc certe Ge Certe hisce oculis egomet
vidi Sostrata So Ah me miseram quid credas iam aut
cui credas meum Eschinum nostram vitam omnium in quo nostre
spes opesque omnes site erant qui sine hac iurabat
se unum numquam victurum diem qui se in suo gremio po-
siturum puerum dicebat patris ita obsecraturum ut li-
ceret sibi hanc uxorem ducere Ge Hera lacrimas mit-
te ac potius quod ad hanc rem opus est porro prospi-
ce patiamur ne an narremus cuipiam So Au au mi
homo sanus ne es an hoc tibi proferendum videtur esse
usquam Ge Michi quidem non placet iam primum illum ali-
eno animo a nobis esse res ipsa indicat Nam si hoc
palam proferimus ille inficias ibit sat scio tua
fama et gnate vita in dubium veniet tum si ma-
xime fateatur cum amet aliam non est utile hanc illi
dare quapropter quoquo pacto tacito est opus So Ha
minime gentium non faciam Ge Quid ais So Proferam
Ge Ehem mea Sostrata vide quam rem agas So
Peiore res loco non potest esse quam in quo nunc sita est primum
indotata est tum praeterea quae secunda ei dos erat periit
pro virgine dari nuptum hec non potest hoc relinquitur si in-
ficias ibit testis mecum est anulus quem ipse amiserat
postremo quando ego conscia michi sum a me culpam esse hanc procul

neque pudet neque rem ullam interesse illam autem me in
dignam experiar Ge Quid istuc accedo ut melius di
cas So Tu quantum potes abi atque Hegioni cognato huius
rem narrato omnem nam is nostro Simulo fuit summus et
nos coluit maxime Ge Nam hercle alius nemo respicit
nos So propera tu mea Cantara curre obstetricem
accerse ut cum opus sit ne in mora nobis siet Demea

3a Scena Disperii Ctesiphonem audivi filium una affuisse
in raptione cum Eschino id misero restat mihi
mali si illum potest Eschinus qui alicui rei est
etiam eum ad nequitiam adducere Ubi ego illum queram
Credo abductum in ganeum aliquo persuasit Eschinus
ille impurus sat scio Sed eccum Sirum video ire hinc
scibo iam ubi siet atque hercle hic de grege illo est si
me senserit eum queritare numquam dicet carnifex non oste
dam id me velle Sirus Demea Sexta Scena

Omnem rem modo seni quo pacto haberet enar
ramus ordine nihil vidi quicquam letius De proh
Iupiter hominis stultitiam Si Collaudavit filium mihi
qui id dedisse consilium egit gratias De disrumpor Si Ar
gentum annumeravit illico dedit praeterea in sumptum
dimidium mine id distributum sane est ex sententia De hem
huic mandes si quid recte curatum velis Si ehem De
mea haud aspexeram te quid agitur De quid agatur
vestram nequeo mirari satis rationem Si est hercle inepta
ne dicam dolo atque absurda pisces ceteros purga Dro
mo congrum istum maximum in aqua sinito ludere tantis
per ubi ego venero exossabitur prius nolo De hecine
flagitia Si Mihi quidem non placent et clamo sepe
salsamenta hec Stephanio fac ut macerentur pulchre De
Di vestram fidem utrum studio sibi id habet an putat
fore laudi si perdiderit gnatum ve misero mihi video
videre iam diem illum cum hinc egens profugiet aliquo

militatum Si O demea istuc est sapere non quod ante pedes
modo est videre, sed etiam illa que futura sunt prospicere De
Quid istec iam penes vos psaltria est Si Est hic
iam intus De Eho an domi habiturus Si Credo ut
est dementia De Hecine fieri flagitia Si Inepta le-
nitas patris et facilitas prava De Fratris me quidem
pudet pigetque Si Nimium inter vos demea ac non
quia ades presens dico hoc pernimium interest, tu quantus
quantus es nihil nisi sapientia es ille futiles ut sompni-
um. Sineres vero tu illum tuum facere hec De Sinerem
illum. haud non totis sex mensibus prius olfecissem
quam ille quicquam ceperet Si Vigilanciam tuam tu michi
narras Sic fiet modo ut nunc est queso De Ut quis-
quis suum vult esse ita est Si Quid eum vidistin ho-
die De Tuum ne filium. abigit hunc rus iam dudum a-
liquid ruri agere arbitror Si Satin scis ibi esse De Ah
quem egomet produxi Si Optime est. metui ne hic
hereret De Atque iratum admodum Si Quid aute De Ad-
ortus est iurgio fratrem apud forum de psaltria i-
sta Si Ain vero De Vach nichil reticuit homo
nam ut numerabatur forte argentum intervenit ho de
improviso cepit clamare o eschine hecine flagitia
facere te hec admittere indigna genere nostro Si Hoh la-
crimo pre gaudio De Non tu argentum hoc perdis sed
vitam tuam Si Salvus sit spero est similis maiorum suorum
De Hui Si Syre preceptorum illorum plenus est ille De Phy
domi habuit unde disceret Fit sedulo nihil pretermit-
to consuefacio denique inspicere tamquam in speculum in vitas
omnium iubeo atque aliis sumere exemplum sibi hoc fa-
cito Si Recte sane De Hoc fugito Si Callide De Hoc
laudi est Si Istec res est De Hoc vitio datur Si Probissime
De Porro aut Si Non hercle otium est nunc michi

ausultandi. pisces ex sententia nactus sum. hij mihi ne co=
rrumpantur cautio est. nam id nobis tam flagitium est quam
illa demea non facere vobis que modo dixti. et quod queo conser=
vis ad eundem istuc precipio modum. hoc salsum est hoc
adustum. hoc lautum est parum. illud recte iterum sic me=
mento. sedulo moneo. que possum pro mea sapientia. Po=
stremo tamquam in speculum in patinas demea inspicere
iubeo et moneo quid facto usus sit. inepta hec esse nos
que facimus sentio. Verum quid facias ut homo est ita
morem geras. numquid vis. De. mentem vobis meliorem dari.
Sy. Tu rus hinc abis. De. recte. Sy. Nam tu quid hic agas
ubi si quid bene precipias nemo obtemperet. De. Ego vero
hinc abeo. quando is quam ob rem huc veneram rus abijt. illum
curo unum. ille ad me attinet. quando ita volt frater. de istoc
ipse viderit. sed quis illic est procul quem video. estne hic
hegio tribulis noster. si satis cerno. is hercle est. Vah
homo amicus nobis iam inde a puero. Dij boni ne illius=
modi iam nobis magna civium penuria est. homo antiqua
virtute ac fide. haud cito mali quid ortum ex hoc sit pu=
blice. quam gaudeo ubi etiam huius generis reliquias re=
stare video. vah vivere etiam nunc lubet. opperiar hominem
hic ut salutem et colloquar. Hegio Geta demea Quarta Scena

Pro dij immortales facinus indignum geta quid
narras. Ge. Sic factum est. He. Ex illan familia tam
illiberale facinus esse ortum. O eschine pol haud pa=
ternum istuc dedisti. De. Videlicet de psaltria hac audivit
id illi nunc dolet alieno. pater is nihili pendit. hei mi=
hi utinam hic prope adesset alicubi atque audiret hec. He. Nisi fa=
cient quam illos equum est. haud sic auferent. Ge. In te spes
omnis hegio sita nobis est. te solum habemus. tu es
patronus. tu es pater. ille tibi moriens nos commendavit
senex. si deseris nos tu periimus. He. Cave dixeris. neque
faciam neque me satis pie posse arbitror. De. Adibo.

salue hegionem plurimum iubeo he Te querebam ipsum salue
demea de Quid autem he Maior filius tuus eschinus
quem fratri ad optandum dedisti neque boni neque liberalis
functus officio est uiri de Quid istuc est rei he Nostrum
amicum noras simulum atque equalem de Quid ni he filiam eius
virginem uiciauit de hem he Mane nondum audisti demea
quod est grauissimum de An quid est etiam amplius he
vero amplius nam hoc quidem ferendum aliquo modo est
persuasit nox vinum amor adolescencia humanum est ubi
scit factum ad matrem virginis uenit ipse ultro lacrimans
orans obsecrans fidem dans iurans se illam ducturum domum
ignotum est tacitum est creditum est Virgo ex eo compressu
grauida facta est mensis hic decimus est ille bonus vir no
bis psaltriam si dijs placet parauit quicum viuat hanc de
serat de Pro certon tu istuc dicis he Mater virginis in medio
est ipsa virgo res ipsa hic geta preterea ut captus est ser
uulorum non malus neque iners alit illas solus omnem
familiam sustentat hunc abduce vinci quere rem Ge Im
mo hercle extorque nisi ita factum est demea postremo
non negabit coram ipso cedo de Pudet nec quid agam
nec quid huic respondeam scio Ge Intus clamat pamphi
la miseram me differor doloribus Iuno lucina fer opem
serua me obsecro he hem numnam illa quaeso parturit Ge
Certe hegio he hem illec fidem nunc uestram implorat de
mea quod uos ius cogit id ut uoluntate impetret h
primum ut fiat deos queso ut uobis decet Sin aliter
est vester animus ego demea summa vi defendam hanc atque
illum mortuum cognatus mihi erat vna a pueris par
uulis sumus educati vna semper milicie et domi fui
mus paupertatem vna pertulimus grauem Quapropter nitar fa
ciam experiar demum animam relinquam potius quam hanc dese
ram quid mihi respondes de Fratrem conueniam hegio
is quod mihi de hac re dederit consilium sequar He Sed demea

hoc tu facito ut tecum animo cogites quam vos facillime agitis
quam estis maxime potentes et divites fortunati et nobi-
les tam maxime vos equo animo equa noscere oportet si vos
vultis perhiberi probos De Redeunt fiet quod fieri equum est omnia
He Decet te facere Geta duc me ad Sostratam De Non
me indicente hec fiunt ut hoc sit modo defunctum verum
nimia licentia profecto evadet in aliquod magnum
malum ibo ac requiram fratrem ut in eum hec evomam

Hegio — Sexta Scena

Bono animo fac sis Sostrata et istam quod potes
fac consolere ego Micionem si apud forum est conveniam atque
ut res gesta est narrabo ordine si est facturus ut sit
officium suum faciat sin aliter de hac re est eius sententia respon-
deat mihi ut quid agam quam primum sciam

Thesipho — Sirus — Actus actus

Ain tu patrem hinc abisse rus Si Iam dudum The
Dic sodes Si Apud villam est nunc cum maxime
aliquid operis facere credo The Utinam quidem quod cum
salute eius fiat ita se defatigaverit velim ut triduo
hoc perpetuo prorsus e lecto nequeat surgere Si Ita fiat et
istoc si quid potis est rectius The Ita nam hunc diem mi-
sere nimis cupio ut cepi perpetuum in leticia degere et il-
lud rus nulla alia causa tam male odi nisi quia pro-
pe est quod si abesset longius prius nox oppressisset illic
quam huc reverti posset iterum nunc ubi me illic non videbit
iam huc recurret sat scio rogabit me ubi fuerim quem
ego hodie toto non vidi die quid dicam Si Nichil ne
in mente est The Nunquam quicquam Si Tanto nequior cliens
amicus hospes nemo est vobis The Sunt quid postea Si
Hisce opera ut data sit The Que non data sit non potest
fieri Si Potest The Interdium sed si hic pernocto cause
quid dicam Syre Si Vah quam vellem ut etiam noctu ami-
cis operam mos esset dari Quin tu otiosus es ego illius

sensim pulchre calleo · tu fervet magis te tam placi-
dum tibi ovem reddo Cte Quo Si laudarier te audit libenter
facio te apud illum deum virtutes narro Cte Meas Si
tuas · homini ilico lacrime cadunt quasi puero pre gaudio
hem tibi autem Cte Quid nam est Si lupus in fabula Cte
pater adest Si Ipsus est Cte Syre quid agimus Si fuge modo
intro ego videro Cte Si quid rogabit nusquam tu me au-
distin Si potin es ut desinas Demea Ctesipho Sirus

Secunda scena

Ego ne homo sum infelix · primum fratrem nusquam in-
venio gentium · preterea autem dum illum quero a villa mer-
cenarium vidi is filium negat esse ruri · nec quid agam
scio Cte Syre Si Quid est Cte Men querit Si verum Cte perii
Si Quin tu animo bono es De Quid hoc malum infelicitatis
nequeo satis decernere nisi me credo huic esse natum rei
ferendis miseriis · primus sentio mala mea · primus rescisco
primus porro obnuntio · egre solus si quid fit fero Si Rideo
hunc · primum ait se scire is solus nescit omnia De Nunc re-
deo · si forte frater redierit viso Cte Syre te obsecro · vide
ne ille prorsus huc irruat Si etiam taces ego cavebo
Cte Numquam hercle hodie istuc committam tibi · nam me in cellam
aliquam cum illa concludam · id tutissimum est Si Age tamen ego
hunc amovebo De Sed eccum sceleratum Syrum Si Non her-
cle hic quidem durare quisquam · si sic fit · potest · scire quidem
volo quot mihi sint domini · que hec est miseria De Quid
ille gannit · quid volt · quid agis bone vir · est frater
domi Si Quid malum bone vir mihi narras · equidem
perii De Quid tibi est Si Rogitas ctesipho me
pugnis miserum et istam psaltriam usque occidit De Hem
quid narras Si Hem vide ut discidit labrum De Quam-
obrem Si Me impulsore hanc emptam esse ait De Non tu
eum rus hinc abiisse aiebas Si Factum est · verum venit
post insaniens · nihil pepercit · non puduit se verberare
hominem senem quem ego modo puerum tantillum in manibus

gestam in moris de laudo thesipho patrissas vah abi
vir de medico Si laudas ne ille continebit p9 hac si sa
piet mag de fortis Si pq̃ est miseram mulierem et me
servulum qui referire no audebam vicit huius p
fortit de Non potuit melius idem qd ego sensit te esse
huic rei caput si est ne sic intq Si Non est de ubi il
lud querat cogito Si Scio ubi sit verum hodie numq
monstrabo de hem quid ais Si Ita de Diminuetur tibi
iam quidem cerebrum Si At nomen nescio illius hois
si locum novi ubi sit de dic ergo locum Si Nostin porticum
apud macellum hac deorsum de Quid ni noverim Si
preterito hac recta platea sursum ubi eo veneris clivus
deorsum vorsum est hac te precipitato postea est ad hac
manum sacellum ubi angiportum prope est de Quid nam Si
Illic ubi etiam caprificus magna est nostin de Novi
Si hac pergito de Id quidem angiportum non est pervium Si Verum
hercle vah censen hominem me esse erravi in por
ticum rursum redi Sane hac multo propius ibis et minor
est erratio scin Cratini huius ditis edes de Scio Si Ubi
eas preterieris ad sinistram hac recta platea ubi
ad Dyane veneris sinistrorsum ito ad dextram priusquam
ad portam venies apud ipsum locum est pistrilla et ex
adversum est fabrica ibi est de Quid ibi facit Si lectu
los in sole ilignis pedibus faciundos dedit ubi pota
tis vos de Bene sane sed cesso ad eum pergere Si Sane ergo
te exercebo hodie ut dignus es silicernium Eschinus odiose
cessat prandium corrumpitur thesipho autem in amore est
totus ego iam prospiciam michi nam iam adibo atque unum
quicquid qd quidem est bellissimum carpam et ciatos sorbil
lans paulatim hunc producam diem Micio Hegio

Ego in hac re nihil reperio quamobrem lauder tantopere
Hegio meum officium facio qd peccatum a nobis ortum e

corrigo nisi si me in illo credidisti esse hominum numero
qui ita putant sibi fieri iniuriam, ultro si quam fecere
ipsi expostulant et ultro accusant. id quia non est a me
factum agis gratias. he Ah minime numquam aliter te atque es animum
induxi meum. Sed quaeso ut una mecum ad matrem vir-
ginis eas mitio. atque istec eadem quae mihi dixti tute
dicas mulieri. suspicionem hanc propter fratrem eius esse et illam
psaltriam. an Si ita equum tenses aut si ita opus est
facto eamus. he Beatus. nam et illi animum iam relevabis
quae dolore ac miseria tabescit et tuo officio fueris functus.
sed si aliter putas egomet narrabo quae mihi dixti. an
Immo ego ibo. he Beatus. omnes quibus res sunt minus
secunde magis sunt nescio quomodo suspiciosi. ad contumeliam omnia
accipiunt magis. propter suam impotentiam se semper credunt
negligi. Quapropter te ipsum purgare ipsis coram placabilius
est. an Recte et vere dicis. he Sequere me ergo hac intro.
mi. Maxime sequor. Eschinus senex
Discrucior animi. hoccine de improviso mali mihi obiec-
tum ut neque quid de me faciam nec quid agam certum
siet. Membra metu debilia sunt. animus timore obstupuit. ti-
more pectore consistere nihil consilii quit. Vah quomodo me
ex hac expediam turba. tanta nunc suspicio de me in-
cidit. neque ea inmerito. Sostrata credit mihi me psal-
triam hanc emisse. id anus mihi indicium fecit. nam ut
hinc forte ea ad obstetricem erat missa. ubi eam vidi
illico accedo rogito Pamphila quid agat. iam partus
adsit. eon obstetricem arcessat. ea exclamat abi abi
Eschine iam satis diu dedisti verba nobis. satis adhuc
tua nos frustrata est fides. hem quid istuc obsecro
inquam. valeas. habeas illam quae placet. sensi illico id illas
suspicari. Sed me reprehendi tamen, nequid de fratre garrulam
illi dicerem, ac fieret palam. nunc quid faciam. dicam fratris esse hanc

Waldorf
77

id quod minime est opus usque efferri. age omitto
fieri potius est ut ne qua exeat. ipsum id metuo ut
credant tot concurrunt verisimilia. ego met rapui. ipse e-
met solvi argentum. ad me abducta est domum. hec ada-
deo mea culpa fieri fateor. non me hanc patri rem
ut erat gesta indicasse. exorasse ut eam ducerem.
cessatum usque adhuc est. nunc porro Eschine expergiscere.
nunc hoc primum est. ad illas ibo ut purgem me. acce-
dam ad fores. perii. horresco semper ubi hasce pulsare
occipio fores miser. heus heus Eschinus ego sum
aperite aliquis. actutum hostium prodit nescio quis. concedam huc.

Micio Eschinus Quarta scena

Ita ut dixi Sostrata facito. ego Eschinum conveniam
ut quo acta hec sint sciat. sed quis hostium hoc
pulsavit. Es. pater hercle est. perii. Mi. Eschine. Es. quid
hic huic negocii est. Mi. tune has pepulisti fo-
res. tacet. cur non ludo hunc aliquantisper. melius est
quandoquidem hoc numquam mihi ipse voluit credere. nichil mihi
respondes. Es. non equidem istas quod sciam. Mi. ita. nam mi-
rabar quid hic negocii esset tibi. erubuit. salva res
est. Es. dic sodes pater. tibi vero quid istic rei est. Mi. Nihil
mihi quidem. amicus quidam me a foro abduxit modo huc ad-
vocatum sibi. Es. quid. Mi. ego dicam tibi. habitant hic quedam
mulieres pauperculae. ut opinor eas non nosse te. et certe
scio. neque enim diu huc commigrarunt. Es. quid tum postea.
Mi. virgo est cum matre. Es. perge. Mi. hec virgo orba est patre
hic meus amicus illi genere est proximus. huic leges cogunt
nubere hanc. Es. perii. Mi. quid est. Es. nichil. recte. perge.
Mi. is venit ut secum avehat. nam habitat Mileti. Es.
hem virginem ut secum avehat. Mi. sic est. Es. Miletum
usque obsecro. Mi. ita. Es. animo male est. quid
ipse dicunt. Mi. quid illas censes. nihil enim. commenta mater

ex alio viro nescio quo puerum esse natum, neque enim
nominat puerum esse illud. non oportere hunc dari. Es.
Hercle nonne hec tibi iniusta videntur postea? Mi. Non. Es. obse-
cro non? an illam hinc abducet pater? Mi. Quid illam
abducat? Es. factum a vobis duriter immisericorditer atque etiam
si est pater dicendum magis aperte illiberaliter. Mi. Quamob-
rem? Es. Rogas me? quid illi tandem creditis fore animi
misero, qui cum illa consueuit prius, qui infelix haud scio
an illam nunc miser amet, cum hanc sibi videbit presenti
eripi, abduci ab oculis? facinus indignum pater. Mi. Qua
ratione istuc? quis despondit? quis dedit cui? quando
nupsit? auctor his rebus quis est? cur duxit alienam?
Es. An sedere oportuit domi virginem tam grandem, dum cognatus
hinc illinc veniret exspectantem? hec mi pater te dicere
equum fuit, et id defendere. Mi. Ridiculum. adversumne il-
lum causam dicerem cui veneram advocatus? sed quid ista
Eschine nostra? aut quid nobis cum illis? abeamus.
quid est? quid lacrimas? Es. Pater obsecro ausculta. Mi. Eschine
audivi omnia, et scio. nam te amo, quo magis que agis cure
sunt mihi. Es. Ita me velim promerentem ut ames dum vivas
mi pater, ut me hoc delictum admisisse in me, id mihi
vehementer dolet, et me tui pudet. Mi. Credo hercle, nam
ingenium novi tuum liberale. sed vereor ne indiligens ni-
mium sies. in qua civitate tandem te arbitrare vivere? virginem
vitiasti, quam te ius non fuerat tangere. iam id peccatum
primum magnum, at humanum; hoc fecere alii sepe item
boni. At postquam illud evenit, cedo, numquid circumspexisti tibi
quid fieret, et qua fieret? si te ipsum mihi puduit dicere
qua rescisserem. hec dum dubitas, menses abierunt decem.
prodidisti te atque illam miseram et gnatam, quod quidem in te
fuit. quid? credebas dormienti hec tibi confecturos deos, et
illam sine tua opera in cubiculum iri deductum domum? no-
lim ceterarum rerum socordem esse ita. bono animo es. duces

uxorem habet Es Hem Mi Bono animo es inquam Es
Pater obsecro nunc ludis tu nunc me Mi Ego te quam ob rem
Es Nescio · nisi quia tam misere hoc esse cupio verum
ideo vereor magis Mi Abi domum · ac deos comprecare
ut uxorem accersas · abi Es Quid iam ne uxorem
ducam Mi Iam Es Iam Mi Iam quantum potest · Es Di
me pater omnes oderint · ni magis te quam oculos nunc amo
meos Mi Quid · quam illam Es Eque Mi Perbenigne Es Quid
ille ubi est milesius Mi Abyt · pryt · navem iam asce
dit · sed cur cessas Es Abi pater · tu potius deos comprecare nam
tibi eos certe scio · quo vir melior · multo es quam ego, ob
temperaturos magis, Mi Ego eo intro ut que opus sunt paren
tur · tu fac ut dixi si sapis Es Quid negotii hoc est, hoc
est patrem esse, aut hoc est filium esse · si frater aut sodalis
esset · qui magis morem gereret · hic non amandus · hic a
me non est gestandus in sinum · hem · itaque adeo mag
nam michi inicit sua comoditate curam ne imprudens
forte faciam quod nolit · sciens cavebo Sed cesso nunc in
tro · ne mora meis nuptiis egomet siem Demea Scena Sexta

Defessus sum ambulando · ut Sire te cum tua mon
stratione magnus perdat Iupiter · perreptavi usque omne
oppidum ad portam ad lacum quo non nec fabrica illic
ulla erat · neque fratrem homo vidisse se aiebat quisquam
nunc vero domi certum obsidere est usque donec redierit

Micio Demea

Ibo illis dicam nullam in nobis esse moram De Sed
eccum ipsum · te iam dudum quero Micio Mi Quid nam De
Fero alia ad te flagitia ingentia boni illius adoles
centis Mi Ecce autem De Nova capitalia Mi Ohe iam De
Ah nescis qui vir siet Mi Scio De Ah stulte tu de psal
tria me somnias agere · hoc peccatum in virgine est civem
Mi Scio De Scis et pateris Mi Quid ni patiar De Dic
mihi non clamas · non insanis Mi Non malim quidem

De. puer natus est. Mi. Dii bene vortant. De. virgo nihil habet.
Mi. audivi. De. Et ducenda indotata est. Mi. Scilicet. De. Quid
nunc futurum est. Mi. Id enim quod res ipsa fert illinc huc
transferetur virgo. De. O Iupiter istocine pacto oportet. Mi.
Quid faciam amplius. De. Quid facies rogitas. Si non
ipsa re tibi istuc dolet, simulare certe est hominis. Mi. Iam
virginem despondi. res composita est. fiunt nuptiae. dem-
psi metum omnem. hec magis sunt hominis. De. Ceterum
tibi placet factum Micio. Mi. Non. si queam mutare. nunc
cum non queo. equo animo fero. Ita vita est hominum. quasi
cum ludas tesseribus. si illud quod maxime opus est ia-
ctu non cadit. id quod cecidit forte. id arte ut corri-
gas. De. Correptor nempe tua arte viginti mine pro
psaltria perierunt. que quantum potest aliquo abiicienda est
si non pretio ut gratis. Mi. Neque abiicienda est. neque illam
sane studeo vendere. De. Quid igitur facies. Mi. domi erit.
De. proh divum fidem. meretrix et materfamilias erit una
in domo. Mi. Cur non. De. Sanum ne te credis esse. Mi. Equi-
dem arbitror. De. Ita me dii ament ut ego video tuam
ineptiam. facturum credo ut habeas quicum cantites. Mi.
Cur non. De. Et nova nupta hec eadem discet. Mi. Scilicet. De.
Tu inter eas restim ductans saltabis. Mi. probe et tu nobis-
cum una si opus sit. De. Hei mihi. non te hec pudent. Mi.
Iam vero omitte Demea tuam istanc iracundiam. atque ita
uti decet hilarem ac lubentem fac te in nati nuptiis. Ego
hos conveniam. post huc redeo. De. O Iupiter hanccine vitam
hoscine mores hanc dementiam. uxor sine dote veniet.
intus psaltria est. domus sumptuosa. adolescens luxu per-
ditus. senex delirans. ipsa si cupiat salus servare prorsus
hanc familiam. non potest. Sirus Demea Quintus actus

Edepol Siruscule te curasti molliter lauteque munus admi-
nistrasti tuum. abi. sed postquam intus sum omnium rerum satur
prodeambulare huc libitum est. De. Illud vide sis exemplum

discipline Sy Ecce autem hic adest senex meus. quid fit
quid tu es tristis De Oh scelus Sy Eho iam tu verba
hic fundis sapientiam De Tu si meus esses Sy Dis quidem
esses demea. ac tuam rem constabilisses De Exemplum
omnibus curarem ut esses Sy Quamobrem quid feci De Ro-
gitas. in ipsa turba atque in peccato maximo quod vix sedatum
est satis potasti scelus quasi bene gesta Sy Sane nollem
huc exitum Dromo Sirus Demea Secunda scena

Heus heus Sire rogat te thesipho ut redeas Sy
Abi carnifex De Quid thesiphonem hic narrat Sy
Nichil De Eho carnifex est thesipho intus Sy Non est
De Cur hic nominat Sy Est alius quidam parasitaster paulu-
lus nostin De Iam scibo Sy Quid agis. quo abis De
Mitte me Sy Noli inquam De Non manum abstines masti-
gia an tibi mavis cerebrum dispergi hic Sy Abiit e-
depol comissatorem haud sane commodum presertim thesi-
phoni. sed quid ego nunc agam. nisi dum hec silescunt
turbe interea in angulum aliquo abeam. atque edormi-
scam hoc villi sic agam Mitio Demea 3a Scena

Parata a nobis sunt omnia ita ut dixi sostra-
ta ubi vis. quis nam a me pepulit tam graviter fores De
Hei michi quid agam quid faciam quid clamem aut
quid querar O celum O terra O maria neptuni Mi
Hem tibi rescivit omnem rem. id nunc clamat scilicet
paratae lites. succurrendum est De Eccum adest communis corruptela
nostrorum liberorum Mi Tandem reprime iracundiam. atque ad te
redi De Repressi. redii. mitto maledicta omnia rem ipsam
putemus. dictum inter nos hoc fuit. ex te adeo ortum est
ne tu curares meum. neque ego tuum. responde Mi Factum
est non nego De Cur nunc apud te potat cur recipis me-
um. cur emis amicam mitio. nunquid minus michi idem
ius equum est esse quod mecum est tibi. quando ego tuum non
curo. ne cura meum Mi Non equum dicis De Non Mi

Nam vetus verbum hoc quidem est Communia esse debent
amicorum inter se omnia de Facete nunc demum istec nata
est oratio mi Ausculta paucis nisi molestum est deme-
a principio si id te mordet sumptus filii que faciunt quesso
facito hec tecum cogites tu illos duos olim pro re
tollebas tua quod satis putabas tua bona ambobus
fore et me tum uxorem credidisti scilicet ducturum eandem
illam rationem antiquam obtine conserva quere parce
fac quam plurimum illis relinquas gloriam tu istam tibi obtine
mea que preter spem evenerunt utantur sine de summa ni-
chil detrahet quod accesserit id de lucro putato esse omnia
hec si voles in animo vere cogitare demea et michi et
tibi et illis dempseris molestiam de Mitto rem con-
suetudinem ipsorum mi Mane scio istuc ibam multa
in homine demea signa insunt ex quibus coniectura
facile fit duo cum idem faciunt sepe ut possis dicere
hoc licet impune facere huic illi non licet non quod dissimilis
res sit sed quod is qui facit que ego in illis esse video ut
confidam fore ita ut volumus video eos sapere intelligere
in loco vereri inter se amare scire est liberum ingenium
atque animum quovis tu illos die ut reducas at enim me-
tuas ne ab re sint tamen omissiores paulo o mi demea
ad omnia alia etate sapimus rectius solum unum hoc
vitium affert senectus hominibus attentiores sumus ad rem
omnes quam sat est quod illos satis etas acuet de Ne ni-
mium modo bone tue iste nos rationes micio et tu-
us iste animus equus subvertat mi Tace non fiet mitte iam
istec et da te hodie michi exporge frontem de Scilicet
ita tempus fert faciundum est ceterum rus cras cum filio
cum prima luce ibo hinc mi Immo de nocte censeo
hodie modo hilarem te face de Et istam psaltriam una
illuc mecum hinc abstraham mi Pugnaveris eo pre-
sus pacto illic alligaris filium modo facito ut illam serves

Ego istuc video atque illam favillae plena fumi ac polli-
nis coquendo sit faxo et molendo preter hec meridie ipso
faciam ut stipulam colligat tam excoctam reddam atque
atram quam carbo est. Mi. Placet nunc mihi videre sapere
atque equidem filium tum etiam si nolit cogam ut cum illa una
cubet. De. Derides fortunatus qui isto animo sies. Ego sen-
tio. Mi. Ha pergis ne. De. Iam desino. Mi. I ergo intro et cui
rei opus est ei hylare hunc sumamus diem. Demea. Sexta scena

Nonquam ita bene quisquam subducta ratione ad vitam
fuit quin res etas usus semper aliquid apportet
novi aliquid moneat ut illa que te scire credas ne-
scias et que tibi putaris prima in experiundo repudies. Quod
nunc mihi evenit. Nam ego vitam duram quam ego usque
adhuc vixi prope iam excurso vite spatio omitto. Id quam
obrem? Re ipsa repperi facilitate nihil esse homini melius
neque clementia id esse verum ex me atque ex fratre cuivis
facile est noscere. Ille suam vitam semper egit in otio in
conviviis clemens placidus nulli ledere os arridere omnibus
sibi vixit sibi sumptum fecit omnes benedicunt amant. Ego
ille agrestis sevus tristis parcus truculentus tenax
duxi uxorem quam miseriam ibi vidi nati filii alia cura
porro autem dum studeo illis ut quam plurimum facerem contrivi in
querendo vitam atque etatem meam. Nunc exacta etate hoc
fructi pro labore ab hiis fero odium. Ille alter sine labore
patria potitur commoda. Illum amant me fugitant. Illi cre-
dunt consilia omnia illum diligunt apud illum sunt ambo
ego desertus sum. Illum ut vivat optant meam autem
mortem expectant scilicet. Ita eos meo labore eductos maximo
hic fecit suos paulo sumptu. Miseriam omnem ego capio
hic potitur gaudia. Age age nunc experiamur contra ecquid
ego possem blande dicere aut benigne facere quando hoc
provocat. Ego quoque a meis me amari et magni pendi
postulo. Si id fit dando atque obsequendo non posteriores me

feram. deerit id mea minime refert qui sum natu maximus

Sirus demea Quinta scena

Heus demea rogat frater ne abeas longius De. Quis
homo est. o Sire noster salve quid agitur quid fit Si. Re-
cte De. Optime est. iam nunc hec tria primum addidi preter naturam
o noster quid fit quid agitur. servum haud illiberalem prebes
te. et tibi lubens bene faxim Si. Gratiam habeo De. Atqui Sire
hoc verum est et ipsa re experiebere propediem.

Sexta scena

Geta demea

Hera ego huc abiens ad hos proviso quam mox virginem
accersant. Sed eccum demea salvus sies De. Oh qui vo-
care Ge. Geta De. Geta. hominem maximi precii te esse iudi-
cavi animo meo nam is mihi est profecto servus spectatus
satis cui dominus cure est ita ut tibi sensi Geta et tibi ob
eam rem si quid usus venerit lubens bene faxim me-
ditor esse affabilis et bene procedit Ge. Bonus es cum hec exi-
stimas De. paulatim plebem primulum facio meam

Eschinus demea Geta Sirus

Septima scena

Occidunt me quidem dum nimis sanctas nuptias student fa-
cere. et in apparando totum hunc consumunt diem De.
Quid agitur eschine Es. Ehem pater mi tun hic eras De.
Tuus hercle vero et animo et natura pater qui te amat
plusquam hosce oculos. Sed cur non domum uxorem
accersis Es. Cupio. verum hoc mihi mora est. tibicina
et hymeneum qui cantet De. Eho vin tu huic seni au-
scultare Es. Quid De. Missa hec face hymeneum turbas
lampadas tibicinas. atque hanc in orto maceriam iube
dirui quantum potest. at transfer. unam fac domum. tradu-
ce et matrem et familiam omnem ad nos Es. placet pater
lepidissime De. Euge iam lepidus vocor. fratris edes fiant
pervie turbam domum adducet. et sumptu admittet. multa
fiet. quid mea. ego lepidus ineo gratiam. Iube nunc iam
dinumeret babilo ille viginti minas. Sire cessas ire ac
facere Si. Quid ego De. Diruere. tu illas abi et traducito Ge.
Dii tibi demea bene faciant. cum te video nunc familie

vere tamen ex animo benefactum velle de dignos arbitror
quid tu ais es Sic opinor de Multo rectius est quam illa
puerperam hanc nunc duci per viam egrotam es Nichil enim
melius vidi mi pater de Sic soleo Sed eccum micio egreditur

Micio Demea Eschinus — foras

Iubet frater ubi is est tu ne iubes hec demea de
Ego vero iubeo et hac re et aliis omnibus quam ma-
xime unam facere nos hanc familiam colere adiungere ad-
iuvare es Ita queso pater mi Haud aliter censeo de Immo
hercle ita nobis decet primum huius uxoris est mater mi
Quid postea de proba et honesta mi Ita aiunt de Natu
grandior mi Scio de parere iam diu hec non potest propter annos
nec qui eam respiciat quisquam est sola est mi Quam hic
rem agit de hanc te equum est ducere et te operam ut fi-
at dare mi Me ducere autem de Te mi Me de Te inquam
mi Ineptis de Si tu sis homo hic faciat es Mi pater
mi Quid tu autem asine huic esthinc auscultas de
Nichil agis fieri aliter non potest mi Deliras es Sine te
exorem mi pater mi Insanis de Age da veniam quesso
filio mi Satin sanus es ego novus maritus anno
demum quinto et sexagesimo fiam atque anum decre-
pitam ducam id ne estis auctores mihi es Fac promi-
si ego illis mi Promisisti autem de te largitor puer
de Age si quid te maius oret mi Quasi non hoc sit
maximum de Da veniam es Ne graveris de Fac promit-
te mi Non omittis es Non nisi te exorem mi Vis est hec
quidem de Age prolixe micio mi Et si hoc mihi pra-
vum ineptum absurdum atque alienum a vita mea videtur
si vos tanto opere istuc vultis fiat es Benefacis merito
te amo de Verum quid ego dicam hoc cum fit quod
volo es Quid nunc de Quid restat hegio iste est
cognatus proximus affinis nobis pauper bene nos a-

aliquid facere illi decet mi Quid facere de Est sub urbe
hic agelli paululum quod locitas foras · huic demus
qui fruatur mi paululum id autem de si autem multum sit · tamen
faciendum est · pro patre huic est bonus est · noster est · recte
datur · postremo non meum illud verbum facio quod
tu micio bene et sapienter dixti dudum · vicium commune
omnium est · quod nimium ad rem in senecta attenti sumus
hanc maculam nos decet effugere · dictum est vere et
re ipsa fieri oportet mi Quid istuc dabitur quidem quando
hic vult es mi pater de Nunc tu mihi es germanus pariter
corpore et animo mi Gaudeo de Suo sibi gladio hunc iu-
gulo Syrus demea micio eschinus

Factum est quod iussisti demea de Frugi homo
es · ego edepol hodie mea quidem sententia iu-
dico syrum fieri esse equum liberum mi Istunc liberum quod
nam ob hoc factum de Multa sy O noster demea · edepol
vir bonus es · ego istos vobis usque a pueris curavi a-
bos sedulo docui · monui · bene precepi semper quae potui
omnia de Res equidem apparet porro cum fide hos obsona-
re cum fide scortum adducere · apparare de die convivi-
um · non mediocris hominis haec sunt officia sy O lepidum caput de
postremo hodie in psaltria istac emenda hic adiutor
fuit hic curavit omnia prodesse equum est alii meliores
erunt · denique hic vult fieri mi Vin tu hoc fieri es Cupio
mi Si tu quidem vis Syre eho accede huc ad me liber
esto sy Benefacis omnibus gratias habeo et seorsum tibi preterea
tibi demea de Gaudeo es Et ego sy Credo · utinam hoc perpe-
tuum fiat gaudium · frigiam ut uxorem meam una me-
cum videam liberam de Optimam quidem mulierem sy Equidem
tuo nepoti huius filio hodie primam mammam dedit
hec de hercle vero serio si quidem primam dedit · haud du-
bium est quin emitti equum siet mi Ob eam rem [illegible]

De Ob eam postremo a me argentum quanti est sumito. Sy. Dii tibi demea omnes omnia semper omnia optata afferant. Mi. Sane pressisti hoc pulchre. De. Si quidem porro initio tuum officium facies atque huic aliquid paululum prae manu dederis unde utatur. reddet tibi cito. Mi. Istoc quid vilius. Es. Frugi homo est. Sy. Reddam hercle. da modo. Es. Age pater. Mi. Post consulam. De. Faciet. Sy. O vir optime. Es. O pater mi festivissime. Mi. Quid istuc? quae res tam repente mores mutavit tuos demea. quod prolubium quae istaec est subita largitas. De. Dicam tibi. ut id ostenderem, quod te isti facilem et festivum putant, id non fieri ex vera vita neque adeo ex aequo et bono. sed ex assentando. indulgendo et largiendo micio. nunc adeo si ob eam rem vobis mea vita invisa est eschine quia non iusta iniusta prorsus omnia omnino obsequor. missa facio. effundite. emite. facite quod vobis lubet. Sed si id voltis potius. quia vos propter adolescentiam minus videtis. magis impense cupitis. consulitis parum. haec reprehendere et corrigere me obsecundare in loco, ecce me qui id faciam vobis. Es. Tibi pater permittimus. plus scis. quod facto opus est. sed de fratre quid fiet. De. Sino habeat psaltriam in istac finem faciat. Es. Istuc recte, Vos valete et plaudite calliopius recensui.

Terentii afri explicit comedia quarta Phormio comedia quinta incipit feliciter

Acta ludis romanis lucio postumio albino lucio cornelio Merula edilibus consulibus Ambivius turpio lucius attilius prenestinus modulavit flaccus claudi tibiis inparibus tota greca apollodori epydicazomenos facta secunda marco valerio Gaio fannio consulibus

Argumentum in phormioz

Ex duobus fratribus alter locuples duxit uxo
rem locupletem sustulit. alter pauperta[m] du
xit uxore[m] locuplete[m]. et ex ea filiu[m] sustulit. pau-
per tu[m] ageret negotia uxoris frequenter lemnu[m] comme-
abat. ut tu[m] adamasset paup[er] paupercula[m] q[ua]nda[m] sustu
lit ex ea filia[m]. at du[m] uereret[ur] ne q[ua]n[do] emanaret h[oc] crimen
ad uxorem priore[m]. emutat[o] suu[m] nom[en] p[ro]p[ter] culpa[m] fr[atr]i suo
confessus est. imperauit q[uod] puella[m] qua[m] ex mulie[re] lemnia
sustulerat uellet dare in matrimoniu[m] filio suo et sic crimen oc-
cultaretur. et in[terim] licet necesse sint utriq[ue] fr[atr]em peregrinat[i]
Cu[m] locuplete[m] amicu[m] in Italia aduocasse[n]t pauper[em] nego
cia uxoris lemnia[m] adtraxisset / id aut[em] tu[m] in adultam
etate[m] puella p[er]ducta cu[m] matre athenas uenerat qua[m]
ex egritudine ac q[uod] patrem no[n] inuenerit tu[m] in eo funere
conspecta ab adolescente locupletis filio adamata e[st] tum
copia eius no[n] fieret alit[er] q[ua]m legitimis nuptiis ducta esse[t]
uxore hortante parasito adolescens tanq[uam] orba p[ro]ximu[m] du
xit. hinc t[ame]n ipso sane. egresserre cepat et o[mn]ia facit ubi ea[m]
domo expellent forte acciderat ubi alt[er] adolescens pau
p[er]is filius incidet in amore meretricis et eu[m] xxx minas
desideraret quib[us] ea[m] redimeret sub conatu parasitus tanq[uam]
eam q[uod] iuueni collocata est erat ubi p[ro]xim[us] uxore[m] du
ceret et sic xxx minas dotis no[n] accepit q[ua]s tu[m] accedimende.
didit adolescenti meretricis redimende gratia interea ille pau
p[er] cognoscit a tum exorat ubi marito suo ignosceret
p[ro]bat parasiti factum q[uod] filio suo aante subuenisset

Argumentum

Chremetis fr[ate]r aberat peregre demipho relicto athe
nis antiphoe filio Chremes habebat clam lem
ni uxore[m] at filia[m] Athenis alia[m] coniuge[m]. et amantem
unice gnatu[m] fidicina. mat[er] e lemno aduenit athe
nas morit[ur]. uirgo sola aberat chremes funus p[ro]curat
ibi ea[m] uisa[m] cu[m] amaret antipho. op[er]a parasiti uxorem
accepit. pater et chremes reuersi fremere. deinde

minas xxx dant parasito ut illam coniugem haberet Chremes
hic enim fidicinam. uxorem retinet antipho a patre
Prologus agnitam

Postquam poeta vetus poetam non potest retrahere a stu-
dio. et tradere hominem in otium maledictis deter-
rere ne scribat parat. qui ita dictitat quas antehac fecit
fabulas tenui esse oratione et scriptura levi, quia nusquam
insanum scripsit adolescentulum cervam videre fugere. et secta-
ri canes. et eam plorare orare ut subveniat sibi. quod
si intelligeret cum stetit olim nova actoris opera magis
stetisse quam sua, minus multo audacter quam nunc ledit lederet
et magis placerent quas fecisset fabulas. Nunc si quis
est qui hoc dicat aut sic cogitet. vetus si poeta non la-
cessisset prior. nullum invenire potuisset prologum novus quem
diceret nisi haberet cui male diceret. Is sibi responsum hoc
habeat in medio omnibus palmam esse positam qui artem
tractant musicam. ille ad famem hunc ab studio studuit
voluit reicere hic respondere voluit. non lacessere. benedictis
si certasset audisset bene. quod ab illo allatum est. sibi id
esse relatum putet. de illo iam finem faciam dicendi mihi
peccandi cum ipse de se finem non faciat. Nunc quid velim
animum attendite. apporto novam epidicazomenon quam
comediam greci vocant. latini phormionem nominant. quia
primas partes qui aget is erit phormio parasitus per quem res
geretur maxime, voluntas vestra si ad poetam accesserit. date
operam. adeste equo animo per silentium ne simili fortuna
utamur atque usi sumus cum per tumultum noster grex motus loco
est. quem actoris virtus nobis restituit locum. bonitasque
vestra adiutans atque equanimitas Davus servus loquitur

[illegible] actus Amicus meus summus et popularis geta heri ad me
venit erat ei de ratiuncula iam pridem apud me reliquum
pauxillulum nummorum id ut conficerem. confeci. affero.
Nam herilem filium eius duxisse audio uxorem. credo.

munus hoc torrebitur. cum munus compatum est. hij qui minus habent
ut semper aliquid addant divitioribus. quod ille unciatim vix
de demenso suo. suum defraudans geniuum comparsit mi-
ser. id illa universum abripiet haud existimans quanto
labore sit partum. Porro autem geta ferietur alio munere
ubi hera pepererit. porro alio autem. ubi erit puero na-
talis dies. Ubi initiabunt. omnia hec mater auferet
puer causa erit mittendi. sed video getam. Geta Davus

Si quis me queret ruffus. Da. presto est desine. Ge. oh
at ego obviam conabar tibi daue. Da. Accipe hem
lectum est conveniet numerus quantum debui. Ge. Amo te. et non
neglexisse habeo graciam. Da. presertim ut nunc sunt mo-
res adeo res redijt si quis quid reddit. magna ha-
benda est gratia. sed quid tu es tristis. Ge. Egone. nescis
quo in metu et quanto in periculo simus. Da. Quid istuc est
Ge. Scies modo ut tacere possis. Da. Abi sis insciens. cuius tu
fidem in pecunia perspexeris verere ei verba credere ubi
quid lucri michi est te fallere. Ge. Ergo ausculta. Da.
hanc operam tibi dico. Ge. Senis nostri daue fratrem ma-
iorem chremem nostin. Da. Quid ni. Ge. Quid eius gna-
tum phedriam. Da. Tamquam te. Ge. Evenit senibus ambobus
simul iter. illi in lemnum ut esset. nostro autem in siciliam
ad hospitem antiquum. is senem per epistolas pellexit
modo non montes auri pollicens. Da. Cui tanta erat res
et superat. Ge. Desinas. sic est ingenium. Da. Oh regem
me esse oportuit. Ge. Abeuntes ambo hinc tum senes
me filijs relinquunt quasi magistrum. Da. O geta provinciam
cepisti duram. Ge. Michi usus hoc evenit scio. me-
mini relinqui me deo irato meo. cepi adversari primo
quid verbis opus est. seni fidelis dum sum scapulas per-
didi. Da. Venere in mentem michi ista. namque inscitia
est adversum stimulum calces. Ge. Cepi hijs omnia facere
et obsequi que vellent. Da. Scisti uti foro. Ge. Noster mali
nichil primo cepit quicquam. hic phedria continuo quandam

nata est puella citharistria. hanc amare cepit perdite.
Ea serviebat lenoni impurissimo neque erat quod daret
quicquam id curarant patres restabat aliud nihil nisi
oculos pascere sectari in ludum ducere et reducere. Nos
ociosi operam dabamus Phedrie in quo hec discebat
ludo ex adverso ei loco tonstrina erat quedam hic
solebamus fere plerumque eam opperiri dum inde iret do-
mum. Interea dum sedemus illic intervenit adolescens quidam
lacrimans. nos mirarier. rogamus quid sit. numquam eque
inquit ac modo paupertas mihi onus visum est et mi-
serum et grave. modo quandam vidi virginem hic vicinie
miseram suam matrem lamentari mortuam. ea sita erat
exadversum. neque illi benivolus neque notus neque vi-
cinus neque cognatus extra unam aniculam quisquam aderat
qui adiuvaret funus. miseritum est. Virgo ipsa
facie egregia. quid verbis opus est. commoverat omnes
nos. continuo Antipho vultis ne eamus visere. alius
censeo eamus duc nos sodes. Imus venimus videmus.
virgo pulchra. et quo magis diceres nihil aderat
nihil adiumenti ad pulchritudinem. capillus sparsus
nudus pes ipsa horrida. lacrime. vestitus turpis
ut nisi vis boni in ipsa inesset forma. hec formam ex-
tinguerent. ille qui illam amabat fidicinam tantummodo satis
inquit scita. Noster vero Da. Iam scio amare cepit.
Ge. Scin quo evadat res. inde postera die ad anum
recta pergit via. obsecrat ut sibi eius faciat copiam.
illa enim se negat. neque eum equum ait facere. Illam hic
civem esse Atticam bonam bonis prognatam. si uxorem
velit. lege id licere facere. sin aliter negat. Noster quid
ageret nescire. et illam ducere cupiebat et metuebat
absentem patrem. Da. Non si redisset pater ei veniam daret

Ge. Ille ne indotatam virginem atque ignobilem daret
illi? numquam faceret. Da. Quid fit denique? Ge. Quid fiat? est
parasitus quidam phormio homo confidens qui illum
omnes dii perdant. Da. Quid is fecit? Ge. Hoc consilium quod
dicam dedit. lex est ut orbe qui sint genere proximi eis
nubant et illos ducere eadem hec lex iubet. Ego te cog-
natum dicam et tibi scribam dicam paternum amicum me as-
simulabo virginis ad iudices veniemus qui fuerit pater
que mater quo cognata tibi sit omnia hec confingam quod
erit mihi bonum atque commodum cum tu horum nihil
refelles vincam. pater scilicet aderit mihi parate lites quid
mea illa quidem mea erit. Da. Iocularem audaciam. Ge. Per-
suasit homini factum est ventum est vincimur duxit. Da. Quid
narras? Ge. Hoc quod audis. Da. O geta quid te futurum
est? Ge. Nescio hercle. unum hoc scio quod fors feret
feremus equo animo. Da. Placet hem istuc viri est of-
ficium. Ge. In me omnis spes est mihi. Da. Laudo. Ge. Ad
precatorem adeam qui mihi sic oret. Nunc amitte quaeso
hunc ceterum posthac si quicquam nihil precor. tantummodo non
addat ubi ego hinc abiero vel occidito. Da. Quid peda-
gogus ille qui citharistriam quid rei gerit? Ge. Sic te-
nuiter. Da. Non multum habet quod det fortasse. Ge. Immo
nihil nisi spem meram. Da. Pater eius rediit an non? Ge.
Nondum. Da. Quid? senem quoad expectatis vestrum?
Ge. Non certum scio sed epistolam ab eo allatam esse
audivi et ad portitores esse delatam. hanc petam. Da.
Numquid geta aliud me vis? Ge. Ut bene sit tibi. puer
heus nemon huc prodit? cape da hoc dorcio.

Antipho. Phedria.

Adeon rem redisse ut qui mihi consultum optime
velit esse phedria patrem ut extimescam ubi adventus
eius in mentem venit quod nisi fuissem incogitans
ita eum expectarem ut par fuit. Phe. Quid istuc est? An.

Rogitas · qui mihi tam audacis facinoris conscius sis
quod ut ne phormioni id suadere in mentem incidisset
neu me cupidum eo impulisset · quod mihi principium est ma
li · si non potitus essem · fuisset mihi tunc id egre aliquot dies
at non cottidiana hec cura angeret animum Ph Audio
An dum expecto quam mox veniat qui adimat hanc
mihi consuetudinem Ph Aliis quia defit quod ament egre
est · tibi quia superest dolet Amore habundas antipho
nam tua quidem hercle certa vita hec expetenda o-
ptanda quoque est Ita me dii bene ament · ut mihi liceat tam
diu quod amo frui iam depaciscii morte cupio · Tu conicito
cetera / quid ego ex hac inopia nunc capiam / et quid tu
ex istac copia ut ne addam quod sine sumptu ingenuam
liberalem nactus es · quod habes ita ut voluisti uxorem
sine mala fama palam · Beatus · hoc ni unum desit
animus qui modeste istec ferret ferat Ph Si tibi res sit
cum eo lenone quo cum mihi est · tum sentias · ita plera-
que ingenio sumus omnes nostri nos penitet An At tu mihi
nunc contra modo fortunatus phedria · cui de integro est
potestas etiam consulendi · quid velis · retinere · amare · amittere
Ego in eum incidi infelix locum · ut neque mihi eius sit
amittendi nec retinendi copia Sed quid hoc est videon
ego getam currere huc advenire · is est ipse et timeo
miser quam hic mihi nunc nunciet rem

Geta antipho phedria Geta

Nullus es geta nisi iam tibi aliquod consilium
celere reperis · ita nunc imparatum subito te tanta
impendent mala que neque uti devitem scio neque quomodo
me inde extraham nam non potest celari nostra diutius iam
audacia que si non astu providentur me aut herum pessum-
dabunt An Quidnam ille commotus venit Ge Tum tempus

mihi peccatum ad hanc rem est. Herus adest An. Quid id
mali est Ge. Quod cum audierit, quod eius remedium inveni-
am iracundie. loquar ne. incendam. taceam. instigem.
purgem me. laterem lavem. Heu me miserum. cum mihi
paveo. tum antipho me excruciat animi. eius me mi-
seret. ei nunc timeo. is nunc me retinet. nam absque eo
esset recte ego mihi providissem. et senis essem ultus ira-
cundiam. aliquid convasassem atque hinc me protinus conicere
in pedes An. Quam hic fugam aut furtum parat Ge. Sed
ubi antiphonem reperiam. aut qua querere insistam via
Ph. Te nominat An. Nescio quod magnum hoc nuntio expe-
cto malum Ph. Ah sanus ne es Ge. Domum ire pergam
ibi plurimum est Ph. Revocemus hominem An. Sta illico Ge.
Hem satis pro imperio, quisquis es An. Geta Ge. Ipse est
quem volui obviam An. Cedo quid portas obsecro. atque
id si potes uno verbo expedi Ge. Faciam An. Eloquere
Ge. Modo apud portum An. Meum ne Ge. Intellexisti An. Occi-
di Ge. Hem An. Quid agam Ph. Quid ais Ge. Huius pa-
trem vidisse me patruum tuum An. Nam quod ego nunc
subito exitio remedium inveniam miser. quod si eo mee
fortune redeunt phanium, a te ut distrahar. nulla
est mihi vita expetenda Ge. Ergo ista cum ita sint
antipho. tanto magis te advigilare equum est. fortes
fortuna adiuvat An. Non sum apud me Ge. Atqui o-
pus est nunc cum maxime ut sis antipho. nam si sense-
rit te timidum pater, arbitrabitur commeruisse culpam
Ph. Hoc verum est An. Non possum immutarier Ge. Quid
faceres, si aliquid gravius tibi nunc faciendum foret
An. Cum hoc non possum, illud minus possem Ge. Hoc nihil
est o phedria. ilicet. quid hic conterimus operam frustra
quin abeam Ph. Et quidem ego An. Obsecro. quid si
sic assimulabo. satin est Ge. Garris An. Vultum con-
templamini. hem satin sic est Ge. Non An. Quid si

sit Ge. prope modum An. etiamne si sit Ge. Sat est. hem
istuc serva. et verbum verbo par pari ut respondeas
ne te iratus suis dictis protelet An. Scio Ge. vi co
actum te esse invitum lege iudicio tenes. sed quis hic
est senex quem video in ultima platea An. ipsus est non
possum adesse Ge. ha quid agis quo abis antipho
mane mane inquam An. egomet me novi et peccatum
meum. vobis commendo phaniam et vitam meam Ph. Geta quid
nunc fiet Ge. tu iam lites audies. ego plectar pendens
nisi quid me fefellerit sed quod modo nos hic antipho
nem monuimus. id nosmetipsos facere oportet phedria
Ph. Aufer mihi oportet quin tu quid faciam impera Ge.
meministi olim. ut fuerit mea oratio in re incipienda
ad defendendam noxiam iustam illam causam facilem vincibilem
optimam Ph. memini Ge. hem nunc ipsa est opus aut si
quid potest meliore et callidiore Ph. fiet sedulo Ge.
nunc prior adito tu. ego in insidiis hic adero succen
turiatus si quid deficies Ph. age

Secundus actus

Demipho phedria Geta

Ita ne tandem uxorem duxit antipho iniussu meo
nec meum imperium age mitto imperium non simultatem
meam revereri. saltem non pudere o facinus audax
o geta monitor Ge. vix tandem De. quid mihi dicent
aut quam causam reperient demiror Ge. atque reperiam
aliud cura De. an ne hoc dicet mihi. invitus feci. lex
coegit. audio et fateor Ge. placet De. verum scientem
et tacitum causam tradere adversariis. etiamne id lex coegit
Ph. Illud durum Ge. ego expediam sine De. incertum est quid
agam. quia preter spem atque incredibile hoc accidit mi
ita sum irritatus animum ut nequeam ad cogitandum insti
tuere. quamobrem omnes cum secunde res sunt. tum maxime
secum meditari oportet quo pacto advorsam ferant erumnam

picla dampna exilia pegre rediens semp cogitet aut
filij petm aut uxoris morte aut morbu filie · qa esse
hec · fieri posse cogita · ne quid aio sit nouum · quicquid
pter spem eueniat · ome id deputare esse in lucro Ge O
phedria incredibile est quantu herum anteo sapia · medita
ta sunt m omnia mea incomoda · herus si redierit · mo
lendum m esse usque in pistrino · uapulandum · habende c
pedes · opus ruri faciendum · horum nihil accidet aio no
uum · quicquid pt spem eueniet · ome id deputabo esse in lu
cro · sed quid cessas hoiem adire et blande in pricipio lo
qui de phedriam mei fris uideo filium ire ob uiam mihi
phe O patrue salue de Salue · sed ubi est antipho phe Sal
uum te aduenire gaudeo de Credo hoc · rnde mihi phe Valet
hic est · sed satin oia ex sententia de Vellem quidem phe Quid
istuc est de Rogitas phedria · bonas me absente hic
fecistis nuptias phe Eho an tu id suscenses nunc illi Ge O
artificem probum de Egon illi no suscenseam · ipsum gestio
dari mihi in conspectum nunc sua culpa ut sciat lene prez
illum factum esse acerrimum phe Atqui nihil fecit patrue qd
suscenseas de Ecce aut similia omnia · omnes congruunt · unu
si cognoris · omnes noris phe Haud ita est de Hic in noxa
est ille ad defendendam cam adest · cum ille abest · hic psto e
tradunt operas mutuas Ge Probe horum facta iprudens depi
xit senex de Nam ni hec ita esset · cum illo haud stares
phedria phe Si est patrue culpam ut antipho in se admi
serit ex qua re minus rei foret aut fame obtemperans no
cam dico quin qd meritus sit ferat Ge Si quis forte mali
cia fretus sua insidias fecit nre adolescentie ac uicit
nram ea culpa est an iudicum · qui sepe ppt inuidiam
adimunt diuiti · aut ppt miam pauperi Ge Ni nossem
causam · crederem hunc uera loqui de An quisquam iudex e
qui possit noscere tua iusta · ubi tu uerbu no respondeas
ut ille fecit phe Functus adolescentuli est officium liberalis ·
postquam ad iudices uentum est no potuit cogitata proloq ·

ita eum tum timidum ibi obstupefecit pudor. Ge Laudo Phe-
dria. sed cesso adire quam primum senem. Here salve. Saluum te advenis-
se gaudeo. Ge Oh bone custos salve, columen familie
yromite tui commendavi filium hinc abiens meum. Ge Iam
dudum te omnes nos accusare audio inmerito, et me om-
nium horum inmeritissimo. Nam quid me in hac re facere
voluisti tibi? Servum hominem causam orare leges non sinunt
neque testimonii dictio est. Ge Mitto omnia. Adde istuc: impru-
dens timuit adolescens. Sino. Tu servus. Verum si cognata
est, non fuit maxime necesse habere, sed id quod lex iubet
dotem daretis, quereret alium virum. Qua ratione inopem potius du-
cebat domum? Ge Non ratio, verum argentum deerat. Su-
meret alicunde. Ge Alicunde? nichil dictu est facilius. Po-
stremo si nullo alio pacto, ut fenore. Hem, dixti pulchre,
si quidem quisquam crederet te vivo. Non, sic futurum est, non
potest. Egone illam cum illo ut patiar nuptam unum diem?
Nichil suave meritum est. Hominem commonstrarier mihi
istum volo aut ubi habitet demonstrarier. Ge Nempe Pho-
rmionem? Ge Istum patronum mulieris. Ge Iam faxo hic aderit.
Ge Antipho nunc ubi est? Foris. Abi Phedria, eum
require atque adduce huc. Eo recta via quidem illuc.
Ge Nempe ad Pamphilam. Ge At ego deos penates hinc
salutatum domum devortar; inde ibo ad forum atque aliquos
mihi amicos advocabo ad hanc rem, qui assint, ut
ne imparatus sim cum adveniat Phormio. Phormio Geta

Ita ne patris ais conspectum veritum hinc abisse? Ge Ad-
modum. Ph Phanium relictam solam? Ge Sic. Ph Et iratum
senem? Ge Oppido. Ph Ad te summa solius, Phormio, rerum
redit. Tute hoc intristi, tibi omne est exedendum. Accingere.
Ge Obsecro te. Ph Si rogabit. Ge In te spes est. Ph Eccere,
quid si reddet? Ge Tu impulisti. Ph Sic opinor. Ge Sub-
veni. Ph Cedo senem. Iam instructa sunt mihi in corde
consilia omnia. Ge Quid ages? Ph Quid vis, nisi ut

mactat phormio. atque adeo hunc hoc antiphonem excipiam
atque in me omnem iram derivem senis Ge. O vir fortis atque
amicus. verum hoc sepe phormio vereor ne istec fortitudo
in nervum erumpat denique ph. Ah non ita e(st). factum est pe
riculum. iam pedum visa est via. quot me censes homines deuer
berasse usque ad necem. hospites tum cives. quo magis novi
tanto sepius. cedo dum en umquam. iniuriarum audisti mihi scrip
tam dicam Ge. Quid istuc ph. Quia non rete accipitri te
ditur neque milvo. qui male faciunt nobis. illis qui nichil
faciunt tenditur. quia enim in illis fructus est. in illis opera
luditur. Aliis aliunde est periculum. Unde aliquid abradi po
test. mihi sciunt nihil esse. dices tu ducent dampnatum do
mum. alere nolunt hominem edacem. et sapiunt mea quidem
sententia. pro maleficio si beneficium summum nolunt reddere Ge. No(n)
potest satis pro merito ab illo tibi referri gratia ph. Immo enim
nemo satis pro merito gratiam regi refert. te ne ad sim
bolum venire unctum atque lautum e balneis. ociosum ab ani
mo. cum ille et cura et sumptu absumitur. dum tibi fit quod pla
ceat. ille ringitur. tu rideas. prior bibas. prior decumbas
cena dubia apponitur Ge. Quid istuc verbi est ph. Ubi tu
dubites quid sumas potissimum. hec cum rationem ineas quam
sint suavia et quam cara sint. ei qui prebeat. non tu hunc
habeas plane presentem deum Ge. Senex adest. vide quid
agas. prima coitio acerrima est. si eam sustineas. post illa
iam ut libet ludas licet

Demipho. Geta. phormio

Enumquam cuiquam contumeliosius audistis factam iniuriam
quam hec est mihi. adeste queso Ge. Iratus est ph. Quin
tu hoc ages quod cepisti. iam ego hunc agitabo. Proh
deum immortalium atque hominum fidem. negat phanium
hanc sibi esse cognatam demipho Ge. Negat ph. Neque
eius patrem se scire qui fuerit Ge. Negat De. Ipsum esse
opinor de quo agebam. sequimini ph. Neque stilphonem
ipsum scire qui fuerit Ge. Negat ph. Quia egens relicta

est miseria · ignorat parens · neglegit ipse · vide avaricia
quid facit Ge Si herum insimulabis malicie male audi
es De O audaciam · eciam ultro me accusatum advenit Pho
Nam iam adolescenti nihil est quod succenseam · si illum
minus norat · quippe homo iam natu grandior · pauper
cui in opere vita erat ruri fere se continebat · ibi agrum
de nostro patre colendum habebat sepe interea mihi senex
narrabat · se hunc negligere cognatum suum · at quem virum quem
ego viderim in vita optimum Ge Videas te atque illum ut nar
ras Pho Abi hinc in malam crucem · nam ni ita existimassem
eum numquam tam graves ob hanc inimicitias caperem in
vestram familiam quam aspernatur is nunc tam illiberaliter Ge Pergin
hero absente male loqui impurissime Pho Dignum aut
hoc illo est Ge Ain tandem carcer De Geta Ge Bonorum ex
tortor · legum contortor De Geta Pho Responde Ge Quis ho
est · hem De Tace Ge Absenti tibi te indignas seque dignas
contumelias numquam cessavit dicere hodie De Ohe iam desine a
dolescens · primum abs te hoc bona venia expeto si tibi
placere potis est · ut mihi respondeas · quem amicum ais fuisse
istum · explana mihi · et qui cognatum me sibi esse diceret
Pho Proinde expiscare quasi non nosses De Nossem Pho Ita De
Ego me nego tu qui ais redige in memoriam Pho Eho
tu sobrinum tuum non noras De Enecas · dic nomen Pho
Nomen De Maxime Pho Perii hercle nomen
perdidi De Hem quid ais Pho Geta si meministi id
quod olim dictum est subice · Hem non dico · quasi non
noris temptatum advenis De Egone autem tempto
Ge Stilpho Pho Atque adeo · quid mea · Stilpho est De
Quem dixti Pho Stilphonem inquam · noras De Neque illum
ego noram neque mihi cognatus fuit hoc nomine quisquam
quam Pho Itane · non te horum pudet · at si talentum reli
quisset decem De Dii tibi malefaciant Pho Primus esses me

morit' pergame vnam unciam ab uno atque altero proferes
De. Ita ut dicis. ego tibi si adversisse qui mihi ea cognata
esset dicerem. itidem tu facito. cedo qui est cognata Ge. heus
nos recte heus tu caue Ph. Dilucide expediui quibus me
oportuit iudicibus. tum id si falsum fuerat filius cur non
refellit De. filium narras mihi. cuius de stultitia dici ut dig
num est non potest Ph. At tu qui sapiens es magistratus adi iu
dicium de eadem re ca itera ut reddatur tibi. quandoquidem
solus regnas et soli licet hic tibi de eadem causa bis
iudicium adipiscier De. Et si mihi facta iniuria est. uerum
tamen potius quam lites secter aut quam si te audiam itidem ut cog
nata sit id quod lex iubet dotem dare abduce hanc. mi
nas quinque accipe Ph. hahahe homo suauis De. Quid est
num iniquum postulo an ne hoc quidem ego adipiscar
quod ius publicum Ph. Ita ne quaeso tandem tunc itidem
ut meretricem ubi abusus sis mercedem dare lex iubet
ei atque mittere an ut ne quid turpe ciuis admitteret
et propter egestatem proximo iussa est dari ut cum vno etate
degeret quod tu uetas De. Ita proximo quidem ad nos v
nde aut quamobrem Ph. O hic actum aiunt ne agas De. Non
agam immo haud desinam, donec perfecero hoc Ph. Ineptis
De. Sine modo Ph. Postremo tecum nihil rei nobis demipho
est tuus est damnatus gnatus non tu. nam tua preterie
rat iam ducendi etas De. Omnia haec illum putato quae ego
nunc dico dicere. aut quidem cum uxore hac ipsum prohibebo
domo Ge. Iratus est Ph. Tute idem melius feceris De. Ita ne
es paratus facere me aduersum omnia infelix Ph. Metuit hic
nos tametsi sedulo dissimulat Ge. Bene se habent omnia tibi
principia Ph. Quin quod est ferendum feras. tuis factis
dignum feceris ut amici inter nos simus De. Egon tuam expe
tam amicitiam. aut te uisum aut auditum uelim Ph. Si concor
dabis cum illa habebis que tuam senectutem oblectet respi
ce etatem tuam De. Te oblectet tibi habe Ph. Minue uero
iram De. hoc age satis iam uerborum est. nisi tu properas

cla loq^r ad phormione

mulierem adducere at ego illam eiciam · dixi phormio Ph Si tu
illam attigeris secus quam dignum est liberam / dicam tibi impingam
grandem · dixi demipho · si quid opus fuerit heus domo
Demipho Geta Hegio Cratinus Crito me
Quanta me cura et sollicitudine afficit gnatus · qui
me et se hisce impedivit nuptiis neque mihi in con
spectum prodit · ut saltem sciam quid de hac re dicat
quidve sit sententie illi abi tu geta visse redierit ne
iam an non dum domum Ge Eo De Videtis quo in loco hec
res siet · quid agam dic hegio He Ego cratinum censeo
si tibi videtur De Dic cratine Cra Ain me vis De Ita Cra Ego
que in tuam rem sit ea velim facias mihi sic hoc vi
detur quod filius te absente hic egit restitui in integrum
esse equum et bonum et id impetrabis dixi De Dic nunc
hegio He Ego sedulo hunc dixisse credo · verum est ita quot
homines tot sententie · suus cuique mos est · mihi non
videtur quod sit factum legibus rescindi posse et turpe in
ceptum est De Dic crito Cri Ego amplius deliberandum
censeo res magna est He Numquid nos vis De Fecistis
probe · incertior sum multo quam dudum Ge Negant redisse De
fratrem expectandus est mihi · is quod mihi de hac re
dederit consilium id exequar · percontatum ibo ad portum
quo ad se recipiat Ge At ego antiphonem queram ut que
acta hic sint sciat · sed eccum ipsum video in tempore se huc
Antipho Geta recipere
Enimvero antipho multis modis cum istoc animo
es vituperandus Ita ne hinc abisse deserit te et
vitam tuam tutandam dedisse aliis · alios credidisti tuam
rem magis quam te animadversuros nam ut ut erant alia
illi certe que nunc domi tue est consuleres ne quid propter
tuam fidem decepta pateretur mali · cuius nunc misere spes
opesque sunt in te uno omnes site Ge Equidem here nos
iam dudum hic te absentem incusamus qui abieris An
Te ipsum querebam Ge Sed ea causa nihilomagis defecimus

Ge. loquere obsecro quonam in loco sunt res et fortune
mee nunquid patri subolet Ge. Nihil etiam An. Et quid spei por
ro est Ge. Nescio An. Ah Ge. nisi phedria haud cessauit pro te
eniti An. Nihil fecit noui Ge. Tum phormio itidem in hac
re ut in aliis strenuum hominem prebuit An. Quid
is fecit Ge. Confutauit uerbis admodum iratum patrem An.
Heu heu phormio Ge. Ego quod potui porro An. Mi
geta omnes uos amo Ge. Sic habent principia sese ut
dico adhuc tranquilla res est mansurusque patruum pater
est dum huc adueniat An. Quid eum Ge. Ut aiebat de eius
consilio uelle sese facere quod ad hanc rem attinet An.
Quantus metus est mihi uenire huc saluum nunc patruum
geta nam per eius unam ut audio aut uiuam aut mori-
ar sententiam Ge. phedria tibi adest An. Ubi nam est Ge.
Eccum a sua palestra exit foras

Phedria Dorio antipho Geta

Dorio audi obsecro Do. Non audio Ph. Parumper Do.
Quin omitte Ph. Audi quod dicam Do. At enim tedet
iam audire eadem milies Ph. At nunc dicam quod libe-
ter audies Do. loquere audio Ph. Nequeo te exorare Do.
ut maneas triduum hoc quo nunc abis Do. Mirabar
si tu quicquam mihi afferres noui An. Hei metuo lenonem
ne quod suo suat capiti Ge. Idem et ego metuo Ph. Non
mihi credis Do. Hariolare Ph. Sin fidem do Do. Fabule Ph.
feneratum istuc beneficium pulchre tibi dices Do. logi Ph.
Crede mihi gaudebis facto uerum hercle quod dico hoc
est Do. Somnium Ph. Experire non est longum Do. Cantilenam
eandem canis Ph. Tu mihi cognatus tu parens tu
amicus tu Do. Garri modo Ph. Adeon ingenio esse te
duro atque inexorabili ut neque misericordia neque
precibus molliri queas Do. Adeon te esse incogitantem
atque impudentem phedria ut phaleratis dictis seduces
me et meam ductes gratis An. Miseritum est Ph. hei ueris
uincor Ge. Quam uterque est similis sui Ph. Neque antipho
alia cum occupatus esset sollicitudine tum hoc esse mihi

obiectum malum. an. ha quid istuc autem est phedria ph. o
fortunatissime antipho an. ego ne ph. cuius amas do
mi est nec tum huiusmodi umquam tibi usus uenit ut co
nflictares malo. an. michin domi est. immo quod aiunt
auribus teneo lupum nam neque quo a me amittam
inuenio neque uti retineam scio do. ipsum istuc mihi in
hoc est. an. heia ne parum leno sies an. numquid nam hic
confecit ph. hiccine. quod homo inhumanissimus pamphi
lam meam vendidit an. quid vendidit ge. ain ven
didit ph. vendidit do. quam indignum facinus. ancillam
emptam ere meo ph. nequeo exorare ut maneat. cum
illo ut mutet fidem triduum hoc. dum id quod est pro
missum ab amicis argentum aufero si non tum dedero
unam preterea horam ne oppertus sies do. obtundis an.
haud longum est id quod orat dorio. exoret sine
idem hic tibi quod bene promeritus fueris conduplicaue
rit do. verba ista sunt an. pamphilamne hac urbe pri
uari sines tum preterea horum amorem distrahi pote
ris pati do. neque ego neque tu ge. dii tibi omnes id quod
est dignum duint do. ego te complures aduersum ingenium
meum menses tuli pollicitantem et nihil ferentem flente
nunc contra omnia reperi qui det neque lacrimet. da
locum melioribus an. certe hercle si ego satis commemini
tibi quidem est olim dies quam ad dares huic prestituta
ph. factum do. num ego istuc nego an. iam ne ea preteriit
do. non uerum hec ei antecessit an. non pudet vani
tatis do. minime dum ob rem ge. sterculinum ph. dorio
ita ne facere tandem oportet do. sic sum si placeo. utere
an. sicine hunc decipis do. immo enim uero antipho hic
me decipit nam hic me huiusmodi sciebat esse. ego hunc
esse aliter credidi. iste me fefellit. ego isti nichilo
sum aliter ac fui. sed ut ut hec sunt tamen hoc faciam. cras
mane argentum mihi miles dare se dixit. si mihi

3a Scena

attuleris phedria prior · mea lege utar ut potior
sit qui prior ad dandum est · vale Phedria Antipho Geta
Quid faciam · unde ego huic nunc tam subito
argentum inveniam miser · cui minus nichilo est
Quod hic si potuisset exhortarier triduum hoc promis-
sum fuerat An Ita ne hunc patiemur o geta fieri mi-
serum qui me dudum ut dixti adiuverit comiter quin
cum opus est beneficium rursum experiamur reddere Ge
Scio equidem hoc esse equum An Age ergo · solus hunc
servare potes Ge Quid faciam An Invenias argentum
Ge Cupio · sed unde id edoce An Pater adest Ge Scio sed
quid tum An Ah dictum sapienti sat est Ge Ita ne An
Ita Ge Sane hercle pulchre suades · etiam tu hinc abis
non triumpho ex nuptiis tuis · si nichil nanciscor mali
nisi etiam nunc me huius causa querere in malo iubeas
crucem An Verum hic dicit Ph Quid ego a vobis geta a-
lienus sum Ge Haud sic puto · sed parumne est quod
omnibus nunc nobis succenset senex · ni instigemus
etiam ut nullus locus relinquatur preci Ph Alius ab o-
culis meis illam in ignotum hinc abducet locum · hem
dum igitur licet · dumque adsum · loquimini mecum antipho
contemplamini me An Quamobrem aut quid facturus es
cedo Ph Quoquo hinc asportabitur terrarum certum est
persequi aut perire Ge Dii bene vertant quod agas pe-
detemptim tamen An Vide si quid opis potes afferre huic
Ge Si quid · quid An Quere obsecro ne quid plus
minusve faxit quod nos post pigeat geta Ge Quero sal-
vus est ut opinor · verum etiam metuo malum An Noli
metuere una tecum bona mala tollerabimus Ge
Quantum est opus tibi argenti eloquere Ph Sole triginta
mine Ge Triginta hui percara est phedria Ph Istec
vero vilis est Ge Age age inventas reddam Ph O le-
pidum caput Ge Aufer te hinc Ph Iam opus est Ge

iam feret. sed opus est mihi Phormionem ad hanc
rem adiutorem dari. presto est. audacissime one-
ris quidvis impone et feret. plus est hic amico
amicus. tamen ego ad eum ocius. numquid est quod o-
pera mea vobis opus sit. nihil verum abi domum
et illam miseram quam nunc intus scio esse exanimatam metu
consolare. cessas. nihil est eque quod faciam libens
qua via istuc facies. dicam in itinere modo te hinc amove.

Demipho Chremes

Quartus actus

Quid qua profectus es causa hinc Lemnum Chremes
adduxtin tecum filiam. non. quid ita non.
postquam videt me eius mater esse hic diutius simul
autem non manebat etas virginis meam neglegentiam
ipsam cum omni familia ad me profectam esse aie-
bant. quid illic tam diu queso igitur commorabare
ubi id audieras. pol me detinuit morbus. unde
aut qui. rogas. senectus ipsa morbus est. sed ve-
nisse eas salvas audivi ex nauta qui illas vexe-
rat. quid gnato obtigerit me absente audistin
Chremes. quod quidem me factum consilii incertum
facit. nam hanc condicionem si cui tulero extraneo quo
pacto aut unde mihi sit dicundum ordine est. te
mihi fidelem esse eque atque ego sum mihi sciebam
ille si me alienus affinem volet tacebit dum inter-
cedet familiaritas. sin spreverit me plus quam opus
est scito sciet. vereorque ne uxor aliqua hoc resci-
scat mea. quod si fit ut me excutiam atque egrediar
domo id restat. nam ego meorum solus sum meus.
scio ita esse et ideo ista mihi res sollicitudini est
neque defetiscar usque ego experirier donec tibi id
quod pollicitus sum effecero

2a Scena

Ego hominem callidiorem vidi neminem quam phormio
nem venio ad hominem ut dicerem argentum opus
esse et id quo pacto fieret vix dimidium dixeram
intellexerat gaudebat me laudabat querebat
senem dis gratias agebat tempus sibi dari ubi
phedrie se ostenderet nihilominus amicum esse quam
antiphoni hominem ad forum iussi operiri eo me
esse adducturum senem Sed eccum ipsum quis est ulteri
or at at phedrie pater venit sed quid pertimui autem
belua an quia quos fallam pro uno duo sunt mihi
dati commodius esse opinor duplici spe utier petam
hinc unde a primo institeram si is dat sat est si ab ho
nihil fiet tum hunc adoriar hospitem

Scena actus

Antipho Geta Demipho Cremes

1a Scena

Expecto quam mox recipiat sese geta sed patruum vi
deo cum patre astare ei mihi quam timeo adventus
huius quo impellat patrem Ge. Adibo hosce o noster chremes
Cre. Salve o geta Ge. Venire salvum volupe est. Cre. Cre
do Ge. Quid agitur Cre. Multa advenienti ut fit
nova hic compluria Ge. Ita de antiphone audistin
que facta Cre. Omnia Ge. Tun dixeras huic facinus in
dignum chremes sic circumiri Cre. Id cum hoc agebam commo
dum Ge. Nam hercle ego quoque id quidem mecum agitans se
dulo ut opinor inveni remedium huic rei Cre. Quid
geta quod remedium Ge. Ut abii abs te fit forte ob
viam mihi phormio Cre. Qui phormio Ge. Is qui
istam Cre. Scio Ge. Visum est mihi ut eius temptarem sen
tentiam prendo hominem solum cur non inquam phor
mio videtis inter nos sic hec potius cum bona ut com
ponatis gratia quam cum mala herus liberalis est et
fugitans litium nam ceteri quidem hercle amici omnes
modo uno ore auctores fuere ut hanc precipitem
daret An. Quid hic temptat aut quo evadet hodie Ge.

An legibus daturum penas dices? si istam eiecerit
prius id exploratum est. heia sudabis satis si cum illo
inceptas homine. hijs verbis ea eloquentia est. verum
pone esse victum eum. at tandem tamen non capitis
eius res agitur sed pecunie. postquam hominem hijs
verbis sentio mollirier. soli sumus nunc hic inquam
eho. dic quod velis dari tibi in manum ut herus
ab hijs desistat litibus. hec hinc facessat tu
molestus ne sies. **An.** Satin illi dii sunt propitii. **Ge.**
Nam sat scio si tu aliquam partem equi bonique dixeris
ut est ille bonus vir tria non commutabitis verba
inter vos. **De.** Quis te istec iussit loqui. **Ge.** Immo non
potuit percommode eo quo nos volumus. **An.** Occidi. **Ge.** Perge
loqui. **Ge.** At primo homo insaniebat. **De.** Cedo quid
postulat. **Ge.** Quid. nimium. **De.** Quantum. **Ge.** libuit. **De.**
dic. **Ge.** Si quis daret talentum magnum. **De.** Immo
malum hercle ut nihil pudet. **Ge.** Quod dixi adeo
ei. queso quid si filiam suam unicam locaret. parum re
tulit non suscepisse. inventa est que dotem petat. ut ad
pauca redeam. at mittam illius ineptias. hec denique
eius postrema fuit oratio. Ego inquit iam a prin
cipio amici filiam ita ut equum fuerat volui uxorem
ducere. nam mihi veniebat in mentem eius incommodum
in servitutem pauperem ad ditem dari. Sed mihi opus
erat ut aperte tibi nunc fabuler aliquantum que af
ferret qui dissolverem que debeo. etiam si nunc vult de
mipho dare quantum ab hac accipio que sponsa est
mihi. nullam malim quam istanc uxorem dari. **An.**
Utrum stulticia facere ego hunc an malicia dicam
scientem an imprudentem. incertus sum. **De.** Quid si animam
debet. **Ge.** Ager oppositus est pignori ob decem minas

inquit De. Age age iam ducat dabo Ge. Edicule ite sunt
ob decem alias De. Hoc nimium est Ch. Ne clama petito
a me hasce decem Ge. Uxori emunda ancillula est tum
pluscula suppellectile opus est opus est sumptu ad nup-
tias his rebus pone sane inquit decem minas De. Sexcen-
tas proinde potius scribito iam michi dicas nichil do impu-
ratus ne ille ut etiam me irrideat Ch. Queso ego dabo
quiesce tu modo filius fac ut illam ducat nos quam volumus
An. Ei michi Geta occidisti me tuis fallaciis Ch. Mea ca-
ciatur me hoc equum est amittere Ge. Quantum potes me in-
quit certiorem face si illam dant hanc ut mittam ne in-
certus siem nam illi mihi dotem constituerunt dare Ch. Iam ac-
cipiet illis repudium renunciet hanc ducat De. Que quidem
illi res vertat male Ch. Opportune adeo nunc mecum at-
tuli argentum fructum quem Lemni uxoris reddunt predia
id sumam uxori tibi opus esse dixero

Antipho Geta

Geta Ge. Hem An. Quid egisti Ge. Emunxi argento
senes An. Satin est id Ge. Nescio hercle tantum iussus
sum An. Eho verbero aliud michi respondes ac rogo
Ge. Quid ergo narras An. Quid ego narrem opera tua
ad restim michi quidem res redit planissime ut te quidem omnes
dii dee et superi inferi malis exemplis perdant hem
si quid velis huic mandes quod quidem recte curatum
velis qui te ad scopulum e tranquillo afferat quid minus
fuit utile quam hoc ulcus tangere aut nominare uxorem In-
iecta est spes patri posse illam extrudi Nunc cedo porro
Phormio dotem si accipiet uxor ducenda est domum quid
fiet Ge. Non enim ducet An. Novi ceterum cum argentum repe-
tent nostra causa scilicet in nervum potius ibit Ge. Nichil est an-
tipho quin male narrando possit depravarier Tu
id quod boni est excerpis et dicis quod mali est au-
di nunc contra Iam si argentum acceperit ducenda est

uxor ut aiunt · credo tibi · spatium quidem tandem appara-
dis nuptiis · vocandi · sacrificandi dabitur paululum
interea amici quod polliciti sunt dabunt · id ille istis
reddet An Quamobrem · aut quid dicit Ge Rogas quot res
post illa monstra evenerunt mihi introiit in edes al-
ter alienus canis · anguis per impluvium decidit de te-
gulis · gallina cecinit · interdixit ariolus · aruspex ve-
tuit ante brumam aliquid novi negotii incipere que cau-
sa iustissima est · hec fient An Ut modo fiant Ge fient anti-
pho · vide me pater exit · abi dic esse argentum phedrie

Demipho Geta Cremes

5ta Scena Quietus esto inquam ego curabo ne quid verborum duit ·
hoc temere numquam amittam ego a me · quin mihi
testes adhibeam cui dem et quamobrem dem commemorabo
Ge ut cautus est · ubi nichil est opus Cre at ita opus
est facto · et matura dum libido eadem hec manet nam
si altera illa magis instabit forsitan nos reiciet Ge Rem
ipsam putasti Cre Duc me ad eum ergo Ge Non mo-
ror Cre Ubi hoc egeris transito ad uxorem meam ut co-
veniat hanc prius quam hinc abeat · dicant eam dare
nos phormioni nuptum ne succenseat · et magis
esse illum ydoneum qui ipsi sit familiarior nos nostro
officio nichil egressos esse quantum is voluerit datum
esse dotis De Quid tua malum id refert Cre Magni
demipho De Non sat est tuum te officium fecisse si non
id fama approbat Cre Volo ipsius quoque voluntate hoc
fieri ne se eiectam predicet De Idem ego istud facere
possum Cre Mulier mulieri plus congruit De Rogabo Cre
Ubi illas nunc ego reperire possim cogito Sophrona Cremes Quintus actus

Quid agam · quem mihi amicum inveniam mi-
sera aut consilia hec referam · aut unde auxi-

lium mihi petam nam vereor. hera ne ob meum suasum
indigne iniuria afficiatur. ita patrem adolescentis facta
hec tollerare audio violenter. Cre. Nam que hec est anus
exanimata a fratre que egressa est meo. So. Quod ut faci-
am faceret egestas me impulit, cum scirem infirmas
nuptias hasce esse ut id consulere interea vita ut
in tuto foret. Cre. Certe edepol nisi me animus fallit aut
parum prospiciunt oculi meae nutricem gnate video. So.
Neque ille investigatur. Cre. Quid agam. So. Qui est eius
pater. Cre. Adeon an maneo dum ea que loquitur ma-
gis cognoscam. So. Quod si eum reperire possim nichil
est quod verear. Cre. Ea ipsa est colloquar. So. Quis hic
loquitur. Cre. Sophrona. So. Et meum nomen nominat. Cre.
Respice ad me. So. Dii obsecro vos est ne hic Stilpho.
Cre. Non. So. Negas. Cre. Concede hinc a foribus pau-
lulum istorsum sodes Sophrona, nec me istoc posthac
nomine appellastis. So. Quid non obsecro is es quem
semper te esse dixti. Cre. St. So. Quid has metuis fores.
Cre. Conclusam hic habeo uxorem sevam. Verum istoc
de nomine eo perperam olim dixi ne vos forte in-
prudentes foris effunderetis atque id porro aliqua uxor
mea rescisceret. So. Hem istoc pol nos te hic invenire
misere numquam potuimus. Cre. Eho dic mihi quid tibi rei
est cum familia hac unde exis. ubi ille sunt. So. Mi-
seram me. Cre. Hem quid est. vivunt ne. So. Vivit gna-
ta. meam ipsam ex egritudine misera mors con-
secuta est. Cre. Male factum. So. Ego autem que essem anus
deserta egens ignota ut potui nuptum virginem
collocavi huic adolescenti harum qui est domus
edium. Cre. Antiphoni. So. Hem ipsi isti. Cre. Quid duas
ne is uxores habet. So. Au obsecro unam quidem
ille hanc solam. Cre. Quid est igitur de illa altera

que dicatur cognata phormioni Ch. hic ergo est So.
quid ais Ch. Compositum factum est quomodo hanc amans
habere posset sine dote So. dii vestram fidem quam sepe
forte temere eveniunt que non audeas optare
offendi adveniens quicum volebam atque ut volebam
collocatam filiam quod nos ambo opere maximo da-
bamus operam ut fieret sine mea cura maxima
sua cura hec sola fecit Ch. Nunc quid opus facto est
vide pater adolescentis venit eumque animo iniquo hoc
oppido ferre aiunt So. Nichil pericli est sed per deos
atque homines meam esse hanc cave resciscat quis-
quam Ch. Nemo ex me scibit Sequere me intus
cetera audies

Demipho Geta

Nostrapte culpa facimus ut malos expediat
esse dum dici nimium nos bonos et benignos
studemus Ita fugias preter casam quod aiunt non-
ne id sat erat accipere ab illo iniuriam etiam
argentum est ultro obiectum ut sit qui vivat dum
aliquid aliud flagitii conficiat Ge. planissime De.
hiis nunc premium est qui recta prava faciunt Ge. Ve-
rissime De. ut stultissime quidem illi rem gesserimus
Ge. Modo ut hoc consilio possit discedi ut istam du-
cat De. Etiam ne id dubium est Ge. haud scio hercle
ut homo est an mutet animum De. hem mutet Ge.
Nescio verum si forte dico De. Ita faciam ut frater
censuit ut uxorem huc eius ducam cum ista ut lo-
quatur tu geta abi previa hanc venturam Ge. Ar-
gentum inventum est phedrie de iurgio siletur pro-
visum est in presentia ne hinc abeat quid nunc por-
ro quid fiet in eodem luto hesitas usuram solves

geta prius quod fuerat malum in diem abiit plage
crescunt nisi prospicis nunc hinc domum ibo at pha-
nium edocebo ne quid vereat phormionem aut eius

3a Scena

Demipho Nausistrata Chremes orationem

Agedum ut soles nausistrata fac illa ut placetur
nobis ut sua voluntate quod est faciendum faciat
Na faciam De pariter nunc opera me adiuvas ac dudum
reopitulata es Na factum volo ac pol minus queo viri cul-
pa quam me dignum est De quid aut Na quia pol mei
patris bene parta indiligenter tutatur nam ex hiis predijs
talenta argenti bina statim capiebat hem vir viro
quid prestat De bina quesso Na ac rebus viliori-
bus multo tamen duo talenta De hui Na quid hec videntur
De scilicet Na virum me natam vellem ego ostenderem De cer-
te scio Na quo pacto De parce sis ut possis cum illa
ne te adolescens mulier defatiget

Quarta scena continuata cum precedenti

Ehem ut iubes Sed meum uxorem abs te exire
video Chr hem demipho iam illi datum est ar-
gentum De curavi illico Chr Nollem datum ei sed vide-
o uxorem pene plus quam sat erat De Cur nolles chre-
me Chr Iam recte De quid tu et quid locutus cum illa
es quamobrem hanc ducimus Chr transegi De quid ait
tandem Chr Abduci non potest De qui non potest Chr quia
uterque utrique est cordi De quid istuc nostra Chr Magni
preterea cognatam comperi esse nobis De quid deli-
ras Chr Sic erit non temere dico redii mecum in memo-
riam De Satin sanus es Na Ah obsecro vide ne in
cognatam pecces De Non est Chr Ne nega patris
nomen aliud dictum est hoc tu errasti De Non no-
rat patrem Chr Norat De Cur aliud dixit Chr Nunquam
ne hodie concedes michi neque intelliges De Si tu
nichil narras Chr perdis Na miror quid hoc siet
demipho equidem hercle nescio Chr Vin scire at

ita me servet Iupp(iter) / ut propior illi quam ego sum ac tu
homo nemo est De Di vestram fidem eamus
ad ipsam una omnes nos aut scire aut nescire hoc
volo Ch ha De quid est Ch Ita ne parvam fidem mihi
aput te esse De vis me hec credere. vin satis quesi-
tum mihi istud esse. age fiat. quid de illa filia a-
mici mei quid futurum est Ch Recte De hanc igitur
mittimus Ch quid ni De Illa maneat Ch Sic De Ire
tibi licet Nausistrata Na Sic pol commodius esse in
omnes arbitror quam ut ceperes retinere hanc. nam perli-
beralis visa est Ch(?) quid istuc negotii
est Ch Iam ne operuit hostium De Iam Ch O Iupiter
dii nos respiciunt. gnatam inveni nuptam cum tuo filio
De hem quo pacto id potuit Ch Non satis tutus est
ad narrandum hic locus De At tu intro abi Ch heus
ne filii quidem noster resciscant volo Antipho — Quinta scena

Letus sum ut utcumque mee res sese habent. fra-
tri obtigisse quod vult. quam scitum est eiusmodi pa-
rare in animo cupiditates quas cum adverse res sient
paulo mederi possis. hic simul ut argentum repperit cu-
ra sese expedivit. Ego nullo possum remedio me e-
volvere ex hiis turbis. quin si hoc celetur in metu. sin
patefit in probro sim. neque me domum nunc reci-
perem ni mi esset spes ostentata huiusce habende
Sed ubi nam Getam invenire possum ut rogem quod — iubeat
tempus conveniendi patris me capere suadeat

Phormio Antipho

Argentum accepi tradidi lenoni abduxi mu-
lierem. curavi propria Phedria ut poteretur. nam
emissa est manu / nunc una res restat mihi que e-
rat conficienda. otium ab senibus ad potandum ut ha-
beam. nam aliquot hos sumam dies An Sed

phormio est quid ait pho Etiam an Etiam nam sat tunc q
phedria nunc est. quo pacto satietatem amoris ait
se sumere velle pho Vorsam partes tuas acturus e
an Quas pho Ut fugitet patrem. te suas rogavit rur-
sum ut ageres causam ut pro se diceres nam potaturus
apud me est ego me sunium ire senibus dicam ad
mercatum ancillulam emptum dudum quam dixit geta
ne cum hic non videat me conficere credat argentum suum
sed hostium concrepuit abs te an Vide quis egrediatur pho

Septima scena

Geta antipho phormio

Geta est

O fortuna. o fors fortuna quantis commodita-
tibus quam subito hero meo antiphoni ope vestra
hunc onerastis diem an Etiam nam hic sibi volt Ge
Nosque amicos eius exonerastis metu. sed nunc mihi
nunc ego cesso qui non humerum onero pallio atque
hominem propero invenire ut hec que contigerint
sciat an Num tu intelligis quod hic narrat pho Num
tu an Nichil pho Tantundem ego Ge Ad lenonem hinc
ire pergam ibi nunc sunt an Heus geta Ge Hem ti-
bi num mirum aut novum est revocari cursum cum
institeris an Geta Ge Perge hercle nunquam tu odio
tuo me vinces an Non manes Ge Vapulabis an
Id quidem tibi iam fiet nisi resistis verbero Ge Fa-
miliariorem oportet esse hunc qui minitatur malum
sed is ne est quem quero an non ipsus est pho Congre-
dere actutum an Quid est Ge Omnium quantum est qui
vivant hominum homo honoratissime nam sine contro-
versia a diis solus diligere antipho an Ita velim
sed istuc credam ita esse dici michi velim Ge Sa-
tin est si te delibutum gaudio reddo an Enecas pho
Quin tu has pollicitationes aufer et quod fers cedo
Ge Oho tu quoque aderas phormio pho Aderam sed

tu quid cessas Ge Accipe hem ut modo argentum tibi de-
dimus apud forum recta domum sumus profecti interea
mittit herus me ad uxorem tuam An Quamobrem
Ge Omitto proloqui nam nichil est ad hanc rem an-
tipho ubi in gynaeceum ire occepi ne puer ad me accur-
rit Mida pone deprehendit pallio resupinat respicio ro-
go quamobrem retineat me ait esse vetitum intro ad he-
ram accedere Sophrona modo fratrem huc inquit senis in-
troduxit Chremem eumque nunc esse intus cum illis hoc
ubi ego audivi ad fores suspenso gradu placide ire
perrexi accessi astiti animam compressi aurem admovi
ita animum cepi attendere hoc modo sermonem captans An
heu Geta Ge hic pulcherrimum facinus audivi itaque
pene hercle exclamavi gaudio Pho Quod Ge Quod-
nam arbitrare Pho Nescio Ge Atqui mirificissimum
patruus tuus pater est inventus Phanio uxori tue
An hem quid ais Ge Cum eius consuevit olim matre
in Lemno clanculum Pho Sompnium utin hec ignoraret
suum patrem Ge Aliquid credito Phormio esse cause
sed me censen potuisse omnia intelligere extra ho-
stium intus que inter se ipsi egerint Pho atque her-
cle ego olim quoque audivi illam fabulam Ge Immo
etiam dabo quo magis credas patruus interea
inde huc egreditur foras haud multo post cum patre
idem recepit se intro denuo ait uterque tibi potestatem
eius habende dari denique ego sum missus ut te requi-
rerem atque adducerem An hem quin ergo rape me quid
cessas Ge fecero An O mi Phormio vale Pho Vale
antipho bene me ita dii ament factum et gaudeo
tantam fortunam de inproviso esse his datam summa
eludendi occasio est mihi nunc senes et Phedrie

curam adimere argentariam. ne cuiquam suorum equalium supplex
siem. nam idem hoc argentum ita ut datum est ingratiis ei datum
erit. hoc quia cogam re ipsa repperi. nunc gestus mihi voltusque
est capiendus novus. Sed hinc concedam in angiportum
hoc proximum. inde hisce ostendam me ubi egressi erunt foras
quo me assimularem ire ad mercatum. non eo.

Octaua Scena

Demipho Phormio Cremes

Dis magnas merito gratias habeo atque ago cum eve-
nere hec nobis frater. nunc quantum potest conveniendus est
phormio prius quam dilapidet nostras triginta minas ut au-
feramus. pho. demiphonem si est domi visam ut quod. de.
Nos ad te ibamus phormio. pho. de eadem hac fortasse
causa. de. Ita hercle. pho. Credidi. quid ad me ibatis. ridi-
culum an veremini ne non id facerem quod recepissem semel.
heus heus quanta hec mea paupertas est. adhuc curavi
unum hoc quidem ut mihi esset fides. cre. Estne ita ut di-
xi liberalis. de. Oppido. pho. Idque ad vos venio nuntia-
tum demipho paratum esse ubi voltis uxorem date. nam omnes
post habui mihi res ita ut par fuit. postquam tantopere id
ad vos velle animadverteram. de. At hic dehortatus est me
me ne illam tibi darem. nam qui rumor erit populi inquit
si id feceris. olim cum honeste potuit. tum non est data. nunc
viduam extrudi turpe est. ferme eadem omnia que tute du-
dum coram me incusaveras. pho. Satis superbe illuditis me.
de. Qui. pho. Rogas. quia ne alteram quidem illam potero du-
cere. nam quo redibo ore ad eam quam contempserim. cre. Tum
autem antiphonem video ab sese amittere invitum eam. de.
Tum autem video filium meum invitum sane mulierem ab se a-
mittere. sed transi sodes ad forum atque illud mihi argen-
tum rursum iube rescribi phormio. pho. Quod ego perscripsi
porro illis quibus debui. de. Quid igitur fiet. pho. Si vis
mihi uxorem dare quam despondisti ducam. Sin est ut velis

manere illam apud te dos hic omnis maneat demipho
nam non est equum me propter vos decipi · propterea quod ego vestri
honoris causa repudium altere remiserim · que dotis tantundem da-
bat de In hinc in malam rem cum istac magnificentia fu-
gitiue · etiam nunc credis te ignorarier · aut tua facta
adeo pho Irritor de Tu ne hanc duceres si tibi data esset
pho fac periclum de Ut filius cum illa habitet apud te hoc
vestrum consilium fuit pho Queso quid narras de Quin
tu mihi argentum cedo pho Immo uero uxorem tu cedo
de In ius ambula pho In ius · enimuero si porro odiosi es-
se pergitis de Quid facies pho Ego ne vos indotatis modo
patrocinari fortasse arbitramini etiam dotatis soleo de
Quid id nostra pho Nichil · quandam noram cuius vir uxo-
rem cre Hem de Quid est pho Lemni habuit aliam cre
Nullus sum pho Ex qua filiam suscepit et eam clam e-
ducat cre Sepultus sum pho Hec adeo illi iam denarrabo
cre Obsecro ne facias pho Oh tu ne is eras de Ut ludos
facit cre Missum te facimus pho Fabule cre Quid vis tibi
argentum quod habes condonamus pho Audio · quid vos
malum ergo sic me ludificamini inepti vestra puerili sententia
nolo · volo · volo · nolo · rursum cape cedo cape · quod dictum
indictum est · quod modo erat ratum id irritum est cre Quo
pacto aut unde hec hic rescivit de Nescio · nisi me id
dixisse nemini certo scio cre Monstri · ita me dii ament simile
est pho Inieci scrupulum de Hem hiccine ut a nobis tantum ar-
genti auferat tam aperte irridens · emori hercle sa-
tius est · animo virili presentique ut sis para · vides peccatum
tuum id esse elatum foras · neque id iam celare posse te uxo-
rem tuam · nunc quod ipsa ex aliis auditura sit chreme ·
id nos metipsos indicare placabilius est · tum hunc
impuratum poterimusque nostro modo ulcisci pho At at · nisi

michi prospicio hereo. hic gladiatorio animo ad me af-
fectat viam Cre At uxor ut placari possint De Bono animo
es ego redigam vos in graciam hoc fretus chreme cum
e medio excessit unde hec suscepta est tibi Pho Itane a-
gitis mecum. satis astute aggredimini non hercle ex re
istius me instigasti demipho. Ain tu tandem ubi peregre
tibi quod libitum fuit peregre feceris neque huius sis verita
femine primarie. qui novo modo ei faceres contumelias. ve-
nias michi nunc precibus lautum peccatum tuum. hisce ego illam
dictis ita tibi incensam dabo. ut ne restinguas lacrimis
si extillaveris De Malum quod isti dii dee que omnes duint. tanta
ne affectum quemquam esse hominem audacia. Non hoc pub-
licitus scelus hinc deportarier in solas terras Cre In id
redactus sum loci ut quid agam cum illo nesciam. prorsus
De Ego scio. in ius eamus Pho In ius. huc si quid libet
De Assequere at retine dum ego huc servos voco Cre Enim
solus nequeo. accurre huc Pho Una iniuria est tecum
De lege agito ergo Pho Altera tecum chreme est De Rape
hunc Pho Ita ne agitis. enimvero voce est opus. Nausi
strata exi Cre Os opprime De Impurum vide quantum
valet Pho Nausistrata inquam Cre Non taces Pho Tace-
am De Nisi sequitur pugnos in ventrem ingere vel ocu-
lum exclude Pho Est ubi vos ulciscar locus

Nausistrata Cremes Phormio Demipho

Qvis nominat me Cre Hem Na Quid istuc turbe
est obsecro mi vir Pho Hem quid nunc obstupui-
sti Na Quid hic homo est non michi respondes Pho Hic
tamen ut tibi ut respondeat qui hercle ubi sit nescit
De Cave isti quicquam credas Pho Abi tange si non to-
tus friget me eneca Cre Nichil est Na Quid ergo est
quod istic narrat Pho Iam scies ausculta Cre Pergin

credetis Na Quid ergo ego obsecro huic credam qui nihil
dixit pho deliras miser timeo Na Non pol temere est quod tu
tam times Cre Egon timeo pho Recte sane qn nihil pudet
quod ego narro tu narra de Scelus tibi narret pho Oho
factū est abs te sedulo pro fratre Na Mi vir non mihi no
narras Cre At Na Quid at Cre Non opus est dicto pho
Tibi quidē at scito huic opus est in lemno Cre Hem
quid ais non taces pho Clam te Cre Ei mihi pho Uxorē
duxit Na Mi homo dii melius duint pho Sic factū e
Na Perii misera pho Et inde filiā suscepit iā unam dū
tu dormis Cre Quid agimus Na Proh dii immortales fa
cinus indignum miserandum et malū de Hoc factū
est pho An quicquā hodie factū est indignius qui ubi
ad uxores ventū est tū fiunt senes Na Demipho te ap
pello nā me cū hoc ipō distedet loqui. Hecine erat
itiones crebre et mansiones diutine lemni. Hecine
erat ea que nros fructus minuebat vilitas de Ego
nausistrata esse in hac re culpam meritū non ne
go Sed eam que sit ignoscenda pho Verba fiunt mor
tuo de Nā neque negligentia tua neque id odio fecit
tuo vinolentus fere ab hinc annos quindecim muli
erculā eam compressit unde hec nata est neque post
illa unquā attigit ea mortem obiit e medio abiit
qui fuit in hac re scrupulus. Quãobrem te oro ut a
lia tua facta sunt equo animo hoc feras Na Quid
equo aio cupio misera in hac re iam defungier. Sed
quid sperem etate porro minus peccaturū putem. iam
tum erat senex senectus si verecundos facit. an me
a fortuna [forma] atque etas nunc magis expetenda est. De
mipho quid mihi afferes quãobrem expectē aut
sperem porro non fore pho Exequias Chremeti q

bus est comodum ire iam tempus est. fit. dabo. age nunc age pho-
mionem qui volet lacessito. faxo tali eum mactatum atque
hic est infortunio. Na. Redeat in gratiam. Iam suppliciis satis est
mi. habet hec ei quod dum vivat usque ad aurem obgannitat. Na.
At meo merito credo. quid ego nunc ea commemorem tibi de
Demiphon sigillatim qualis in istum nunc fuerim. De. Novi eque
omnia tecum. Na. Meritone hoc meo videtur factum. De. Minime gen-
tium. verum iam accusando fieri infectum non potest. ignosce
orat confitetur purgat. quid vis amplius. Pho. Enimvero priusquam
hec det veniam mihi prospiciam et Phedrie. heus Nausistra-
ta priusquam huic respondes temere audi. Na. Quid est. Pho. Ego
minas triginta per fallaciam ab isto abstuli eas dedi tuo gna-
to is pro sua amica lenoni dedit. Cre. Hem quid ais. Na. Adeo
tibi hoc indignum videtur. filius homo adolescens si habet unam
amicam. tu duas uxores nihil pudet. quo ore illum obiur-
gabis. responde mihi. De. Faciat ut voles. Na. Immo ut iam
scias meam sententiam. neque ego ignosco neque promitto quicquam
neque respondeo priusquam gnatum video cuius iudicio permitto
omnia. quod is iubebit faciam. Pho. Mulier sapiens es Nausistrata
Na. Satin tibi est. Pho. Immo vero pulchre discedo et probe et
preter spem. Na. Tuum nomen dic quod est. Pho. Michin. Phormio
vestre familie hercle amicus et tuo summus Phedrie. Na. Phor-
mio at ego ecastor posthac tibi quod potero et que voles fa-
ciamque et dicam. Pho. Benigne dicis. Na. Pol meritum est tuum
Pho. Vin primum hodie facere quod ego gaudeam Nausistrata. et
quod tuo viro oculi doleant. Na. Cupio. Pho. Me ad cenam voca. Na.
Pol vero voco. De. Eamus intro hinc. Cre. Fiat. sed ubi est Phe-
dria iudex noster. Pho. Iam hic faxo aderit.
Et vos valete et plaudite. Calliopius recensui.

Finis phormionis

Incipit Echira acta ludis romanis Sexto Iulio Cesare. Gneio cornelio
edilibus curulibus. Non est peracta tota. Modos fecit Flaccus Claudi tibiis
paribus Gneio Octavio T. manlio consulibus. Relata est iterum ludis funebribus.
Relata est tertio Quinto Fulvio L. Marco edilibus curulibus

Argumentum In ethira

Uxorem duxit pamphilus phylomenam
Cui quondam ignorans virgini vitium
obtulit Cuius per vim quem detraxerat a
nulum dederat amice bachydi meretrice
Deinde profectus in imbrum est nuptam
haud attigit hanc mater utero gravidam ne id sciat
socrus ut egram ad se transferet Revertitur pamphilus
deprehendit partum celat uxorem tamen recipere noluit pa
ter incusat bachidis amorem Dum se purgat ba
chis de anulum mater vitiate forte agnoscit myrri
na uxorem recepit pamphilus cum filio

Prologus

Echira est huic nomen fabule hec cum data est
nova novum intervenit vitium et calamitas ut
neque spectari neque cognosci potuerit Ita populus stu
dio stupidus in funambulo animum occuparat Nunc
hec plane est pro nova Et is qui scripsit hanc ob ea
rem noluit iterum referre ut iterum possit vendere
Alias cognostis eius quesso nunc hanc cognoscite O
rator ad vos venio cum ornatu prologi Sinite exora
tor sim eodem ut iure uti senem liceat quo iure
sum usus adolescentior novas qui exactas feci
ut inveterascerent ne cum poeta scriptura evanesceret
In hiis quas cecilii primum didici novas partim sum
earum exactus partim vix steti Quia sciebam dubiam
fortunam esse scenicam spe incerta certum mihi labo
rem sustuli Easdem agere cepi ut ab eodem alias
discerem novas studiose ne illum ab studio abducere
perfeci ut spectarentur ubi sunt cognite placite sunt
Ita poetam restitui in locum prope iam remotum iniuria
adversarium ab studio atque a labore atque ab arte

musica. Ego si scripturam sprevissem in presentia et in deterrendo eum voluissem operam sumere ut in otio esset potius quam in negotio deterruissem facile ne alias scriberet. Nunc quid petam mea causa equo animo attendite.

Hecyram ad vos refero quam mihi per silentium numquam agere licitum est. Ita eam oppressit calamitas. Eam calamitatem vestra intelligentia sedabit si erit adiutrix nostrae industriae. Cum primum eam agere coepi pugilum gloria funambuli eodem accessit expectatio comitum conventus strepitus clamor mulierum fecere ut ante tempus exirem foras. Vetere in nova coepi uti consuetudine in experiundo ut essem refero denuo. Primo actu placeo. Cum interea rumor venit datum iri gladiatores populus convolat tumultuantur clamant pugnant pugnare de loco. Ego interea meum non potui tutari locum. Nunc turba non est otium et silentium est. Agendi mihi tempus datum est vobis datur potestas condecorandi ludos scenicos. Nolite sinere per vos artem musicam recidere ad paucos. Facite ut vestra auctoritas meae auctoritati fautrix adiutrixque sit. Si numquam avare pretium statui arti meae et eum quaestum esse in animum induxi maximum quam maxime servire vestris commodis sinite impetrare me qui in tutelam meam studium suum et se in vestram commisit fidem ne eum circumventum inique iniqui irrideant. Mea causa causam hanc accipite et date silentium ut lubeat scribere aliis mihique ut discere novas expediat posthac pretio emptas meo.

Explicit prologus

Philotis meretrix Syra lena

Primus actus

Per pol quam paucos reperias meretricibus fideles evenire amatores Syra. Vel hic Pamphilus quotiens iurabat Bacchidi quam sancte ut quivis facile posset credere numquam illa viva ducturum uxorem domum. Hem

duxit Si Ego propterea te sedulo et moneo et hortor ne
cuiusquam te misereat qui spolies inutiles lacteas quecumque
nacta sis phi Ut ne eximium neminem habeam Si Neicz
nam neo quisquam illorum secto ad te uenit qui ita pararet
sese abs te ut blandiciis suis quam minimo precio suam
uoluptatem expleat. hiscine tu amabo non contra in
sidiabere phi Tamen pol eandem iniurium est esse omnibus
Si Iniurium autem est ulcisci aduersarios aut qua uia te
captent illi eadem ipsos capi. Eho me miseram. cur non
aut istec mihi etas et forma, aut tibi hec sententia

Sira anus. parmeno seruus. philotis meretrix

Za scena

Par Senex si quaeret me modo isse dicito ad portum percon
tatum aduentum pamphili. Audin quid dicam Scirte
si quaeret me ut tum dicas. si non quaeret nullus dixeris
alias ut uti possim causa hac integra Sed uideon
ego philotium unde hec aduenit. philotis salue mul
tum phi O salue parmeno Si Salue mecastor parmeno
pa Et tu edepol sira dic mihi philotis ubi te oblecta
sti tam diu phi Minime equidem me oblectaui que cum
milite corinthum hinc sum profecta inhumanissimo
biennium ibi perpetuum misera illum pertuli pa Edepol
te desiderium athenarum arbitror philotium cepisse se
pe te tuum consilium contempsisse phi Non dici potest quam cupi
da eram huc redeundi et abeundi a milite. nosque
hic uidendi. antiqua ut consuetudine agitarem inter uos
libere conuiuium. nam illic ut haud licebat nisi prefinito loqui
que illi placeret pa Haud opinor commode finem sta
tuisse orationi militem phi Sed quid hoc negotii est modo
quod narrauit mihi hic intus bacchis. quod ego num
quam credidi fore. ut ille hac uiua posset animum inducere
uxorem habere pa Habere autem phi Eho tu an non

habz · par habz · sed firme hodie uereor ne sint nup-
tie phi Ita dy deeqz faxit · si in rem est bachidis · sz qui
istuc credam esse ita dic m parmeno pa Non e op9 plato
hc ptotaier desiste phi Nepe ea ca ut ne id fiat pala ita
me dy bn amet haud ppterea te rogo ut hoc pferam sz ut
tacita mecu gaudea pa Nuqz ta dices comode ut tergu
meu tua i fide qmittam phi Ah noli parmeno qsi tu no mlt
to malis narrare hc m qz ego q ptoter scire pa Vera h
predicat · et id m maxim uitiu est · si m fide das te ta
cituraz · dica phi Ad ingeniu redis · fide do loquere pa Ausculta
phi Istic su pa Hanc bachide amabat · ut cu maxie · tu pa
phil9 cu pr uxore ut ducat orare occipit · et h qua oim
q sut patru · se sene esse dice · illu aut esse unicu · psi
diu uelle se senectuti sue · ille pmo se negare · sed pqz
acri9 pr instat · fecit animi ut incert9 foret · sed pudori
an ne amori obsequeret magis · tundedo atqz odio denique
effecit senex · despondz ei gnata hui9 uicini pxi · usqz
illud uisu est pamphilo neutiqz graue · donec ia i ipis nup
ciis · postqz uidet paratas nc moram ulla qn ducat dari · ibi
demu tulit ita egre ut ipsa bachidem si adesset credo ibi ei9
comiseresceret Ubiuqz datu erat spaciu solitudinis / ut collo
qui mecu una posset parmeno pery · qd ego egi · in qd me
gieci malu · no potero hc ferre parmeno · pery mis
phi At te dy deeqz pdant cu istoc odio hoc laches pa Ut
ad pauca redea · uxore deducit domu · nocte illa pma
virgine no attigit · q qsecuta e nox nihilo magis phi Quid
ais · cu virgine una adolescens cubuerit · plus potus se illa
abstinere ut potuerit · no uersile dicis · nec ueru arbitror
pa Credo ita uideri tibi · na nemo ad te uenit nisi cupiens
tui · ille inuitus illa duxerat phi Quid deinde fit pa Diebus
sane pauculis post pamphilus me solu seducit foras · narrat
qz ut uirgo ab se integra etia tu siet · se qz antequa ea uxore
duxisset domu · sperasse eas tolerare posse nuptias · sed

quam decreverim non posse diutius habere eam ludibrio haberi
Parmeno qui itidem integram reddam ut accepi a suis neque
honestum mi neque utile ipsi virgini est Phi. Pium et pudicum
ingenium narras Pamphili Pa. Hoc ego proferre incommo-
dum mi esse arbitror reddi patri autem cui tu nichil dicas vi-
tii superbum est sed ego spero ubi hoc cognoverit non pos-
se se mecum esse abituram denique Phi. Quid interea ibatne
ad Bachidem Pa. Cottidie sed ut fit postquam hunc alienum ab se
videt maligna multo et procax magis illico facta est Phi.
Non edepol mirum Pa. Atque ea res multo maxime disiunxit illum
ab illa postquam et sese et illam et hanc que domi erat cognovit
satis ad exemplum ambarum mores earum existimans hec ita
ut liberali esse ingenio decet pudens et modesta incommo-
da atque iniurias viri omnes ferre et tegere contumelias hu-
ius animus partim uxoris misericordia devinctus partim victus huiusce iniuria
paulatim elapsus est Bachide atque huc transtulit amorem
postquam par ingenium nactus est interea in Imbro moritur
cognatus senex horum ad hos redibat lege hereditas eo
amantem invitum Pamphilum extrudit pater relinquit cum matre hic
uxorem nam senex rus abdidit sese huc raro in urbem
commeat Phi. Quid adhuc habent infirmitatis nuptie Pa. Nunc
audies primum dies complusculos bene conveniebat sane inter
eas Interim miris modis odisse cepit Sostratam neque
lites inter eas ulle postulatio numquam Phi. Quid igitur Pa.
Si quando ad eam accesserat confabulatum fugere e conspectu illico
videre nolle denique ubi non quit pati simulat se a matre ac-
cersi ad rem divinam abiit ubi illic dies est complures ac-
cersi iubet dixere causam tunc nescio quam iterum iubet nemo remisit
postquam accersunt sepius egram esse simulat mulierem nostra il-
lico it visere ad eam admisit nemo hoc ubi senex re-
scivit heri ea causa huc advenit patrem continuo convenit
Philumene quid egerint inter se nondum etiam scio nisi sane cure est mi

rure est quorsum eveniet hoc sciet · hec omnia re · pergam quo te pri-
hoc iter PH Equidem ego · nam constitui cum quodam hospite me
esse illum conventuram PAR Dii vortant bene · quod agas PH Vale
PAR Et tu bene vale Philotium — Laches Sostrata

Scdus actus

Prohe deum atque hominum fidem · quod hoc genus est · et que
haec est coniuratio ut omnes mulieres eadem eque studeant no-
lint que omnia · neque declinatam quicquam ab aliarum ingenio
ullam reperias Ita adeo uno animo omnes socrus oderunt nurus
viris esse adversas eque studium est similis pertinacia est In eo-
dem que omnes mihi videntur ludo docte ad maliciam et ei
ludo si ullus est magistram hanc satis esse certe scio SO Me
miseram que nunc quamobrem accuser nescio LA Hem tu nescis SO
Ita me dii ament bene mi Laches itaque una inter nos agere
etatem liceat LA Dii mala prohibeant SO Meque immerito abs te
esse accusatam postmodum rescisces LA Scio te immerito accu-
satam · an quicquam pro istis factis dignum te dici potest · que me et te et
familiam dedecoras · filio luctum paras · tum ex amicis inimici
ut sint nobis affines facis / qui illum decreverunt dignum suos cui
liberos committerent · tu sola exorere que perturbes hec tua impuden-
tia SO Ego ne LA Tu inquam mulier · que me omnino lapidem / non
hominem putas An quia ruri crebro esse soleo · nescire ar-
bitramini quo quisque pacto hic vitam vestrarum exigat · multo
melius hic que fiunt quam illic ubi sum assidue scio · ideo quia
ut vos mihi domi eritis · proinde ego ero fama foris
Iam pridem equidem audivi cepisse odium tui Philomenam
minimeque adeo mirum · et ne id fecisset · magis mirum foret
sed non credidi adeo · ut etiam totam hanc odisset familiam
domum · quod si scissem illa hic maneret potius tu hinc
isses foras At vide quam immerito egritudo hec oritur mihi
a te Sostrata Rus habitatum abii concedens vobis · et rei
serviens · sumptus vestros otiumque ut nostra res posset pati · meo
labori haud parcens preter equum atque etatem meam · non te
pro hiis curasse rebus ne quid egre esset mihi SO Non

mea opa. neqz pol culpa euenit La Immo maxie sola hic
fuisti in te omnis heret culpa sola sostrata q hic erant
curares cu ego solui uos curis ceteris cu puella anum
suscepisse inimicitias no pudet. illius dices culpa factum
So haud eqde dico mi laches La Gaudeo ita me dii a-
met gnati ca nam de te qde satis scio peccando detrimenti
q nihil fieri pt So Qui scis an ea causa mi uir odisse
se assimulauerit ut cu matre una plus esset La Quid ais. no
signi sat est q heri nemo uoluit uisente te ad eam intro ad
mitte So Eni lassam ea oppido tu aiebat. eo ad eam no ad
missa sum La Tuos esse illi mores morbu magis q ali ulla
am rem arbitror et merito adeo Nam vraz nulla est qui gna
tu uelit ducere uxore. et q uobis placita est condicio datur ubi
duxere impulsu uro, uro impulsu easdem exigunt

Phidippus laches Sostrata — Scda scena

Etsi scio ego philomena meu esse ius ut te cogam
que ego imperem facere, ego tn patrio aio uictus faciam
ut tibi concedam neqz tue libidini aduersabor La Atque
eccum phidippum optime uideo. ex hoc scibo iam quid siet Phi
dippe et si ego meis me omnibus scio apprime esse obsequen
tem, sed no adeo ut facilitas mea corrupat illoz aios
qd si tu ide faceres magis in re et nostra et uestra id esset
Nunc uideo in illaz ptate esse te Phi Heia uero La Adii
te heri de filia. ut ueni itidem incertu me admisisti haud
ita decet. si ppetuam hanc uis esse affinitate celare te iras. Si
qd e peccatu a nobis. profer. aut ea refellendo aut purgan
do uobis corrigemus. te iudice ipso. Sin ea est causa retinendi
apud uos. quia egra est. te mi iniuria facere arbitror phidip
pe. Si metuis. satis ne ut mee domi curetur diligenter
At ita me dii ament. haud tibi hoc concedo. et si illi pr es.
ut tu illam saluam magis uelis quam ego. Id adeo gnati
ca. que ego intellexi illam no min q se ipsum amare atqz

magnificentie · neque adeo clam me est quam esse eum grauiter latu=
rum credam · hoc si resciuerit · eo domum studeo hec prius quam ille
huc redeat phi Laches et diligentiam uestram et benignitatem noui
et que dicis omnia esse ut dicis animum induco · et te mihi hoc
cupio credere · illam ad uos redire studeo · si facere possim ullo
modo la Que res te id facere prohibet · eho numquid nam accusat
uirum phi Minime nam postquam attendi magis · et ui cepi cogere
ut rediret / sancte adiurat non posse apud uos Pamphilo se ab-
sente perdurare · aliud fortasse aliis uitium est · ego sum animo
leni natus · non possum aduersari meis la Hem sostrata So
Heu me miseram la Certum ne est istuc phi Nunc quidem ut
uidetur Sed numquid uis aliud · nam est quod me forum transire iam
oportet la Eo tecum una

Sostrata 2a scena

Edepol ne nos sumus inique eque omnes inuise uiris
propter paucas · que omnes faciunt · digne ut uideamur
malo Nam ita me dii ament · quod me accusat nunc uir · sum
extra noxam Sed non facile est excusatu · ita animum induxerunt
socrus omnes esse iniquas · haud pol me quidem · nam numquam
secus habui illam at si ex me esset gnata · nec qui hoc ueniat
mihi scio nisi pol mi filium multis modis iam expecto ut re-
deat domum

Pamphilus Parmeno

3us actus

Nemini ego plura acerba credo esse ex amore hominum
unquam oblata · quam mihi heu me infelicem · hancine ego
uitam parsi perdere · hacine causa ego eram tantopere cupidus rede=
undi domum · cui quanto fuerat prestabilius ubiuis gentium
etatem agere · quam huc redire atque hec ita esse miserum me
resciscere · nam nos omnes quibus est alicunde aliquis obiectus labos
omne quod est interea tempus · priusquam id rescitum est lucro est pa
At sic citius qui te expedias his erumnis reperias · si non
redisses · hec ire facte essent multo ampliores Sed nunc ad=
uentum tuum ambas Pamphile scio reuerituras · rem cog=
nosces · iram expedies · rursum in gratiam restitues · leuia sunt

quam tu propter gratiam esse in animum induxti tuum pa Credo consolari me an
quisisti ceterum cum eque miser. perpulsus hanc uxorem duxi. habebam
alibi animum amori deditum. iam in hac re ut facile intelligi
facilius scitu est quam fuerim miser. tamen numquam ausus sum recusare eam
quam mihi obtrudit pater. vix me illinc abstraxi atque impeditum
in ea expediui animum meum. vixque huc contuleram. hem
noua res orta est porro ab hac quae me abstrahat. tum matrem
ex ea re aut uxorem in culpa inventurum arbitror. quod cum ita esse
invenero quid restat porro nisi ut fiam miser. nam matris ferre
iniurias me pamphile pietas iubet. tum uxori obnoxius sum
ita me olim suo ingenio pertulit. tot meas iniurias quae nusquam
in ullo patefecit loco. Sed magnum nescio quid necesse est evenisse
parmeno unde ira inter eas intercessit quae tam permansit diu. pa
haud quidem hercle parvum est. si vis vero veram rationem exequi.
non maximas quae maxime sunt interdum irae iniurias faciunt.
nam saepe est in quibus rebus alius ne iratus quidem est. cum de
eadem causa est iracundus factus inimicissimus. Pueri inter sese quam pro
levibus noxiis iras gerunt. Quapropter. quia enim qui eos guber
nat animus infirmum gerunt. Itidem ille mulieres sunt ferme ut
pueri levi sententia. fortasse unum aliquod verbum inter eas iram hanc
concivit pa Abi parmeno intro. ac me venisse nuntia pa
hem quid hoc est pa Tace trepidari sentio et cursari rursum
prorsus. agedum ad fores accede propius pa hem sensistin pa
Noli fabularier. pro Iuppiter clamorem audio pa Tute loqueris
me vetas

Mirrina pamphilus parmeno — 7ta Scena

Tace obsecro mea gnata pa Matris vox visa est phi
lomene. nullus sum pa Quidum pa Perii pa Quam
obrem pa Nescio quod magnum malum profecto me celat pa
uxorem philomenam pavitare nescio quid dixerunt. id si forte
nescio pa Interii. cur id mihi non dixti pa Quia non po
teram una omnia pa Quid morbi pa Nescio pa Quid nemo
medicum adduxit pa Nescio pa Cesso hinc ire intro

ut lꝫ quin primum quicquid est eum sciam · Scruo nam me philume-
na mea nunc te offendam affectat · nam si puellam ullam intro e-
xysse me xpna haud dubium est pa Non usquam facto est mihi
nunc hinc me sequi · nam inuisos omnes nos esse illis sentio
heri neque noluit postreaꝯ uirum intro mittere si forte morbo amplior
factus siet · quod sane nolim maxime heri tam mei · seruum illico
introysse dicerent post ipse aliquid intulisse quod mali ca-
piti atque etati eorum morbo qui aucta siet · hera in crimen ueni-
et · ego uero in magnum malum Sostra parmeno pamphilus

Sta scena

Nescio quid iam dudum hic audio tumultuari miseram · ma-
le metuo ne philomene magis morbus aggrauescat · quod
te esculapi et te salus ne quid sit huius oro · nunc ad eam
uisam · pa · Heus heus sostrata · So Hem · pa Iterum istinc exclu-
dere · So Hem parmeno tune hic eras · perii quid faciam · non uisa-
m uxorem pamphili · cum in proximo hic sit egra · pa Non uisas
nec mittas quidem uisendi causa quemquam · Nam qui amat cui odio ipsus
est · bis facere stulte duco · laborem inanem ipsus capit · et illi
molestiam affert · Tum filius introiit uidere ut uenit quid agat So
Quid ais · an uenit pamphilus · pa Venit · So diis gratias ago
hem istoc uerbo animus mihi rediit · et cura ex corde excessit · pa Iam
ca te tam maxime nunc hinc introire nolo · nam si remittent quippiam
philomene dolores · omnem rem narrabit scio continuo sola soli · quam
inter uos interuenerit · unde ortum est initium ire · atque eccum uideo
ipsum egredi · quam tristis est · So O mi gnate · pa Mea mater
salue · So Gaudeo uenisse te saluum · Saluan philumena est
pa Meliuscula est · So Utinam istuc ita dii faxint · Quid tu igitur
lacrimas · aut quid es tam tristis · pa Recte mater · So Quid fuit
tumulti · dic mihi · an dolor repente inuasit · pa Ita factum est · So
Quid morbi est · pa Febris · So Cottidiana · pa Ita aiunt · i sodes
intro · consequar iam te mea mater · So Fiat · pa Tu pueris curre
parmeno obuiam atque eis onera adiuta · pa Quid? non sciunt
ipsi uiam domum qua redeant · pa Cessas · Pamphilus

1ma scena

Nequeo mearum rerum initium ullum inuenire idoneum
unde exordiar narrare que nec opinanti accidunt · partim

prosperi huius obtulisti parti quam accepi animibus quam propter
me exanimatum omnibus eduxi foras. Nam modo intro me ut corripui
timidus, alio suspicans morbo me visurum affectam, at sensi
uxorem esse. hei mihi. postquam me aspexere ancille advenisse. illico
omnes simul lete exclamant venit. id quod me de repente aspe-
xerant. Sed continuo vultum earum sensi inmutari omnium, quia tam incommode
illis fors obtulerat adventum meum. una illarum interea pro-
pere precurrit nuntians me venisse. ego eius videndi cupidus recta
consequor. postquam intro adveni. ex templo eius morbum cognovi miser. nam
neque ut celari posset tempus spatium ullum dabat. neque voce alia
ac res monebat ipsa poterat conqueri. postquam aspexi O facinus
indignum inquam et corripui illico me inde lacrimans incredibili re
atque atroci percitus. Mater consequitur. iam ut limine exirem. ad genua
accidit. lacrimans misera. miseritum est. profecto hoc sic est, ut puto
omnibus nobis ut res dant sese, ita magni atque humiles sumus.
hanc habere orationem mecum a principio instituit. O mi pamphile abs
te quam ob rem hec abierit causam vides. Nam vitium est oblatum virgini
olim ab nescio quo improbo. nunc huc confugit te atque alios partum ut
celaret suum. Sed cum orata eius reminiscor nequeo quin lacrimem miser.
Que neque fors fortuna est inquit nobis que te hodie obtulit. per eam te obse-
cramus ambe. si ius si phas est uti adversa eius per te tecta ta-
citaque apud omnes sient. si umquam erga te animo esse amico sensisti eam mi
pamphile. Sine labore hanc gratiam te ut sibi des illa nunc ro-
gat. ceterum de reducenda id facias quod in rem sit tuam. parturire
eam neque gravidam esse ex te solus conscius es. Nam aiunt tecum post
duobus concubuisse eam mensibus. tum postquam ad te venit mensis agi-
tur hic iam septimus. quod te scire ipsa indicat res. Nunc si potis est pamphi-
le. maxime volo doque operam ut clam partus eveniat patrem atque
adeo omnes. Sed si fieri id non potest quin sentiat. dicam abortum esse. Scio
nemini aliter suspectum fore. quin quod verisimile est. ex te recte eum
natum putent. continuo exponetur. hic tibi nihil est quicquam incommodi
et illi misere indigne factam iniuriam contexeris. pollicitus sum
et servare in eo certum est quod dixi fidem. Nam de reducenda
id vero nequaquam honestum esse arbitror nec faciam. et si me amor

cõiunx' cõsuetudo q3 eius tenet · lachino q̄ p9 hat futa e
vita ad i mete uenit · solitudo q3 · O fortũa ut nuq̄3 pꝑetuo
es bona · Sz iam prior ador me ad hanc re cõitatam reddã
que ego cõsiliũ miss᷑ feci · rede huic nunc operam dabo · pa
est parmeno ad pueros · huic minime est opus i hac re ade
Na olim soli credidi ea me abstinuisse i pri° ad data sit
vxor · si clamore eius huic crebro exaudiet · ne parturire i
telligat · alicu' m' est huic ablegendus dũ pariet philomena

Parmeno Sosia Pamphilus

Octa scena

Ain tu itomodũ tibi hoc euenisse iter · So · No hercle parmeno ũbis dici pt tm̄ quã re ipsa nauigare icomodũ
est · Pa · Ita ne est · So · O fortunate nescis qd mali pteriëis
qui nuq̄3 m'istĩ es mare · na alias ut omittam miserias · vna hanc uide dies trigĩta aut plus eo i naui fui · cũ
interea semp̄ morte expectabã miser · ita usq3 aduersa tepestate usi sũg · Pa · Odiosũ · So · haud clã me est · deniq3 hercle
aufugerim potius q3 redeã · si eo michi redeundũ sciã · Pa ·
Olim te causse cõe ĩpellebat leues · qd' nc minitare facere ut
facias · sosia · Sz pamphilũ ipm uideo stare ante hostiũ · ite
intro ego huic adibo · si qd me uelit · here etiã nunc tu hic stas
Pa · Et quide te expecto · Pa · Quid ẽ · Pa · In arce transcurso opus est
Pa · Cui homi · Pa · Tibi · Pa · In arce · qd eo · Pa · Callidemide hospitẽ miconiũ q' mecũ vna aduectus ẽ conueni · Pa · perij
uouisse huic dicã · si saluus domũ redijsset vnq3 ut me
ambulado rũperet · Pa · Quid cessas · Pa · Quid uis dicã · an tõ
ueniã mõ · Pa · Jmo qp cõstitui me conuenturũ eũ · hic no posse
ne me frustra illic expectet · uola · Pa · At no noui facie eius
Pa · At faciã · ut noueris · magnus rubicũdus · crispus crassus
cesius · et cadauerosa facies · Pa · Dij illũ pdãt · qd si no ve
ueniat · ne usq3 ad uesperam maneã · Pa · Maneto · curre · Pa ·
Non queo · ita defessus sũ · Pa · Ille abijt · qd agã infelix · pre
sus nescio quo pacto hoc celẽ · qd me orauit mirrina suẽ
gnate partũ · na me miseret mulieris · qd' potero faciã · tñ
ut pietatẽ colã · Na me parenti potius q3 amori obsequi oportz
attat eccũ phidippũ ẽ patrẽ uideo · horsũ pgunt qd dicã hisce icertus sũ

Laches phidippus pamphilus

Nona sc(en)a

Dixtin dudum illam expectare dixisse filium si phi venisse ai
unt redeat la factum pa Quam causam dicam patri quam ob rem
non reducam nescio la Quem ego hic audivi loqui pa Certum est
offirmare viam me quam decrevi persequi la Ipsus est de quo hoc a
gebam tecum pa Salve mi pater la Gnate mi salve phi Benefactum
te advenisse pamphile et adeo quod maximum est salvum atque va
lidum pa Creditur la Advenis modo pa Admodum la Cedo quid
reliquit phania consobrinus noster pa Sane hercle homo voluptati
obsequens fuit dum vixit et qui sic sunt haud multum heredem iu
vant sibi vero hanc laudem relinquunt vixit dum vixit bene la Tum
tu igitur nichil attulisti huc plus una sententia pa Quicquid est id
quod reliquit profuit la Immo obfuit nam illum vivum et salvum
vellem phi Impune optare istuc licet ille reviviscet iam numquam
et tamen utrum malis scio la Heri philomenam ad se accersi hic ius
sit hic dic iussisse te phi Noli fodere iussi la Sed eam iam remittet
te eam phi Scilicet pa Omnem rem scio ut sit gesta adveniens
audivi omnia modo la At illos invidos dii perdant qui haec libenter
nunciant pa Egomet me scio cavisse ne ulla merito contume
lia fieri a nobis posset idque si nunc memorare hic velim quam fide
li animo et benigno in illam et clementi fui vere possum ni te
ex ipsa id magis velim resciscere namque eo pacto maxime apud
te meo erit ingenio fides cum illa que nunc in me iniqua est equa
de me dixerit neque culpa hoc discidium evenisse mea
id testor deos Sed quando sese indignam esse deputat matri mee
cui concedat cuiusque mores toleret sua modestia neque alio pa
cto componi potest inter eas gratia segreganda aut mater a me est phi
dippe aut philomena Nunc me pietas matris potius commodum
suadet sequi la Pamphile haud invito ad aures sermo
mihi accessit tuus cum te postputasse omnes res pre parente
intelligo Verum vide ne impulsus ira prave insistas pamphi
le pa Quibus iris impulsus nunc in illam iniquus sim que numquam quicquam
erga me commerita est pater quod nollem et sepe quod vellem me
ritam scio amoque et laudo et vehementer desidero nam fuis
se erga me miro ingenio expertus sum illique exopto ut
reliquam vitam exigat cum eo viro me qui sit fortunatior quandoquidem

Scena quarta

illam a me distrahit necessitas phi Tibi id in manu est ne fiat
la Si sanus es satis est iube illam redire pa Non est consilium pater matris
secundum commodis la Quo abis mane mane inquam quo abis
phi Que haec est pertinacia la Dixin phidippe hanc rem egre
laturum eum esse quam ob rem te orabam ut filiam remitteres phi Non cre-
didi edepol adeo inhumanum fore. Ita nunc is sibi me supplica-
turum putat. si est ut velit reducere uxorem licet. sin alio est
animo renumeret dotem. huc eat la Ecce autem tu quoque proterve ira-
cundus es phi Percontumax redisti huc nobis pamphile la Decedet ira-

Scena quinta

ira haec. etsi merito iratus est phi Quia paululum vobis acces-
sit pecunie sublati animi sunt la Etiam mecum litigas phi Deliberet
renunciet renunciet hodie mihi velit necne an non. ut alii si non huic
sit fiet la Phidippe ades audi paucis. abiit quid mea postremo
inter se transigant ipsi ut libet quoniam nec gnatus neque hic mi quicquam
obtemperat. que dico parvipendunt. porto hoc iurgium ad uxorem
cuius hec fiunt consilio omnia. atque in eam hoc omne quod mihi est egre evomam

Actus quartus

Perii quid agam. quo me — Myrrina Phidippus
vertam. quid viro meo respondebo misera. nam audivisse
vocem pueri visus est vagientis ita corripuit derepente tacitus
tus sese ad filiam quod si rescierit peperisse eam id qua causa clam me
habuisse dicam non edepol scio. Sed ostium concrepuit credo ipsum
ad me exire. nulla sum phi Uxor ubi me ad filiam ire sensit se
duxit foras. atque eccum video. quid agis myrrina. heus tibi dico
myr Mihi ne mi vir phi Vir ego tuus sim. tu virum me aut
hominem adeo deputas esse. nam si utrumvis horum mulier umquam
tibi visus forem. non sic ludibrio tuis factis habitus essem myr Quibus
phi At rogitas. peperit filia. hem taces ex quo myr
Istuc patrem rogitare est equum. perii ex quo censes nisi ex illo
cui data est nuptum obsecro phi Credo. neque adeo arbitrari pa-
tris est aliter. Sed demiror quid sit quam ob rem tantopere hunc omnes nos
celare volueris partum. presertim cum et recte et tempore suo pepererit a-
deon pervicaci esse animo. ut puerum preoptares perire ex quo
firmiorem inter nos fore amicitiam posthac sciret. potius quam advor-
sum animi tui lubidinem esset cum illo nupta. Ego etiam illorum
esse culpam hanc credidi que te est penes myr Misera sum phi

Laches phidippus pamphilus

Vtinam sciam ita esse istuc. Sed nunc mihi in mentem uenit ex hac
re quod locuta es olim, cum illum generum cepimus: nam nega-
bas nuptam filiam tuam posse te pati cum eo qui meretricem
amaret et qui pernoctaret foris. Mir. Quemuis causam hunc suspica-
ri quam ipsam ueram malo. Phi. Multo prius sciui quam tu illam ami-
cam habere; uerum id uitium numquam decreui esse a-
dolescentie: nam id omnibus innatum est. At pol iam aderit tempus, se
quoque etiam cum oderit. Sed ut olim te ostendisti, nihil ces-
sasti eadem esse usque adhuc, ut filiam ab eo abduceres, ne
quod ego egissem esset ratum. Id nunc res indicium hoc facit
quo pacto factum uolueris. Mir. Adeon me putare te esse
ei tui matrem siem, ut eo esse animo, si ex usu esset nostro hoc matri-
monium? Phi. Tun prospicere aut iudicare nostram in rem quod sit potes?
Audisti ex aliquo fortasse qui uidisse eum diceret exeuntem aut intro-
euntem ad amicam: quid tum postea? si modeste ac raro fecit, non-
ne ea dissimulare nos magis humanum est quam dare operam id scire
qui nos oderit? nam si is repente posset ab ea sese auellere quicum tot
consuesset annos, non eum hominem ducerem nec uirum satis firmum
gnate. Mir. Mitte adolescentem, obsecro, et que me peccasse ais.
Abi, solus solum conueni, roga uelit necne uxorem; obsecro, an non;
si est ut dicat se uelle, redde; sin est ut nolit, recte consului
mee. Phi. Siquidem ille ipse non uult, et tu sensisti esse in eo
[illegible] peccatum, aderam cuius consilio fuerat ea par prospici. Quam-
obrem incendor ira te esse ausam facere hec iniussu meo. Interdi-
co ne extulisse extra edes puerum usquam uelis. Sed ego stultior
meis dictis parere hanc qui postulem. Ibo intro atque edicam ser-
uis ne quoquam efferri sinant. Mir. Nullam pol credo mulierem
me miseriorem uiuere. nam ut hic laturus hoc sit, si ipsam rem
ut siet resciuerit, non edepol clam me est, cum hoc quod leuius
est tam iracundo animo tulit; nec qua uia sententia eius pos-
sit mutari scio. Hoc mihi unum ex plurimis miseriis reli-
quum fuerat malum, si puerum ut tollam cogit, cuius nos qui
sit nescimus pater. nam cum compressa est gnata, forma in tenebris no-
sci non quita est, neque detractum est tum quicquam qui posset

noscier qui siet Ipse eripuit vi digito quem habuit virgini
abiens anulum. Sed vereor pamphilum ne orata mea nequeat
diutius celare cum sciat alienum puerum tolli pro suo

2ª scena — Non clam me est mi gnate Sostrata pamphilus
Non clam me est mi gnate tibi me esse suspectam uxorem tuam propter meos mores hinc
abisse et si ea dissimulas sedulo. Verum ita me dii ament
itaque obtingant ex te que opto mihi. ut numquam sciens commerui me-
rito ut caperet illa odium mei. teque ante quod me amare rebar
ei rei firmasti fidem nam mihi intus tuus pater narravit modo quo pac-
to habueris me prepositam amori tuo. Nunc tibi me certum est
contra gratiam referre. ut apud me premium esse positum pietati
scias. mi pamphile hoc et vobis et mee commodum fame arbitror
Ego rus abituram hinc cum tuo me esse certe decrevi patre. ne
mea presentia obstet neu causa ulla restet reliqua quin tua philumena
ad te redeat pa Quæso quid istuc consilii est. illius stultitia victa
ex urbe tu rus habitatum migres. non facies. neque sinam
ut qui nobis mater maledictum velit. mea pertinacia esse dicat
factum. haud tua modestia. tum tuas amicas te et tuas cogna-
tas deserere. et festos dies mea causa nolo So Nichil pol mihi i-
stec res voluptatis ferunt dum etatis tempus tulit. perfuncta satis sum
satietas iam me tenet studiorum istorum. hec mihi nunc cura est maxima
ut ne cui mea longinquitas etatis obstet. mortemve exoptet
meam. hic video me esse invisam immerito tempus est concedere. Sic op-
tume ut ego opinor omnes causas preciderim omnibus et hac me suspi-
tione exsolvam. et illis morem gessero. Sine me obsecro hoc effu-
gere quod vulgus male audit mulierum pa Quam fortunatus sum ce-
teris rebus absque una hac foret. hanc matrem habens talem
illam autem uxorem So Obsecro mi pamphile. non tute rem incommo-
dam ut quæque est in animum inducas pati. Si cetera sunt ita ut
tu vis. itaque ut esse illam existimo mi gnate da veniam
hanc mihi reduc illam pa Ve misero mihi So Et quidem mihi. nam
hec res non me minus male habet quam te gnate mi Laches

3ª scena — Quem cum istoc sermonem habueris procul Sostrata pamphilus
Quem cum istoc sermonem habueris procul
hinc stans accepi uxor istuc est sapere qui ubicumque

opus sit animum possum flectere credo sit satius fortasse · idcirco ut si fe-
ceris. So. Fores strepit pol. La. Abi rus quo libet · ibi ego te et tu me fe-
res. So. Spero ecastor. La. I ergo intro · et compone que tecum simul ferantur
dixi. So. Ita ut iubes faciam. Pa. Pater. La. Quid uis pamphile. Pa. Hinc
abire matrem · minime. La. Quid ita istuc uis. Pa. Quia de uxo-
re incertus sum etiam · quid sim facturus. La. Quid est · quid uis facere nisi
reducere. Pa. Equidem cupio · et uix contineor sed non minuam meum consili-
um · ex usu quod est / id persequar · credo ea gratia concordes magis si non redu-
cam fore. La. Nescias · negabis · uerum id tua refert nil / utrum ille fecerint
quando hec abierit · odiosa est hec etas adolescentulis · e medio equum excedere
est · postremo nos iam fabule sumus pamphile senex atque anus. Sed ui-
deo phidippum per tempus egredi · accedamus. Phidippus laches

Quarta scena

Tibi quoque edepol sum irata philomena · grauiter quidem. Pamphilus
nam hercle abs te est factum turpiter · et si tibi causa est hac de re
mater que te impulit huic uero nulla est. La. Oportune mi phidippe in
ipso tempore ostendis. Phi. Quid est. Pa. Quid respondebo his aut quo pacto hoc ape-
riam. La. Dic filie rus concessuram hinc sostratam · ne reuereatur minus iam
quo redeat domum. Phi. Ah nullam de his rebus culpam commeruit
tua · a mirrina hec sunt mea uxore exorta omnia. Commutatio fit. Ea nos
perturbat laches. Pa. Dum non reducam · turbent porro quam uelint. Phi.
Ego pamphile esse inter nos si fieri potest affinitatem hanc sane perpetu-
am uolo · Sin est ut aliter tua sit sententia / accipies puerum. Pa. Sensit
peperisse · occidi. La. Puerum · quem puerum. Phi. Natus est nobis nepos ·
nam abducta a uobis pregnans fuerat filia · nec fuisse pregnantem
unquam ante hunc sciui diem. La. Bene me ita dii ament nuncias · et gau-
deo natum illum tibi · et illam saluam. Sed quid mulieris uxorem habes aut
quibus moratam moribus nos ne hoc celatos tam diu · nequeo satis
quam hoc mihi uidetur factum praue proloqui. Phi. Non est istud factum minus placitum quam
mihi laches. Pa. Et si iam dudum fuerat ambiguum hoc mihi · nunc non est cum eam
consequitur alienus puer. La. Nulla tibi pamphile hic iam consultatio est. Pa. Perii
La. Hunc uidere sepe optabamus diem · cum ex te esset aliquis qui te appellaret patrem
euenit · habeo gratiam diis. Pa. Nullus sum. La. Reduc uxorem · ac noli
aduersari mihi. Pa. Pater si illa ex me uellet liberos sibi aut se esse mecum nu-
ptam satis certe scio non clam me haberet que celasse intelligo. Nunc cum
eius alienum a me animum sentiam neque conuenturum inter nos posthac esse
arbitror · quapropter reducam. La. Mater quod suasit sua adolescens mulier

fecit · iniuriam ne id e · testes ne te posse reprie(n)d' ullam mulierem q̄ tre-
at culpa · an q̄ nō deliquit uiri · phi Nos met indictos iam laches
et tu pamphile · remissam opus sit uob' reductam domum uxo' q̄d
faciat i manu nō est mea · ne cuius in re uob difficultas a me erit
Q̄z q̄d faciemus de puero la Ridicule · rogas · q̄cq̄d futurum e · huic su-
u reddas sit ut alamq' nrm pa Crude ipse neglexit pr · ego alam
la Q̄d dixti Eho an nō alemq' pamphile · p̃demq' q̄so potiq̄ q̄
hec est amentia Enunc c̄o p̄fecus iam tace nego Ita cogis ea q̄
nolo ut prīte hoc loq̄re · ignarum te censes tuarum lacrimarum esse me
a' quid sit h' q̄d' sollicitare ad hunc mo · p̃imum ubi hac dixti causa
te ppt tuam mulierem nō posse habere hanc uxorem domi · polliciata
est ea se egressuram ex edibus Nunc postq̄ ademptam hanc q̄sti t' causam il-
des puer q̄ cla te natus e · alteram es · erras tui animi si me pu-
tes esse ignarum Aliq̄n tandem huc animum nolo ut adducas tuum
Q̄m longum spatium amicam habendi tibi dedi · sumptus q̄s fecisti i eam
quam eq' aio tuli · egi atq' oraui tecum uxorem ut duceres · tempus dixi
ee i pulsu duxisti meo · q̄ tu obsecutus m' fecisti ut decuerat · nunc
animum rursum ad meretricem induxisti tuum · cui tu obsecutus facis huic
adeo iniuriam · nam i eadem uitam te reuolutum denuo uideo ee pa Me-
ne la Teipsum · et facis iniuriam · cum fingis falsas tuas ad discordiam
ut tu cum illa uiuas · teste hanc cum abs te amoueris Sensit q̄z a-
deo uxo' · nam ei causa alia q̄ fuit q̄obrem abs te abiret phi Plane
hic diuinat · nam ita id e pa Dabo iusiurandum nihil ee istorum t'
la Ah reduc uxorem · aut q̄obrem nō opus sit cedo pa Nō e nunc tps
la Puerum accipias nam is q̄dem i culpa e nō · post de matre uideo pa
omnibus modis miser sum nec q̄d agam scio · tot me nunc rebus miserum
concludit pr · adibo hinc · prius qm pmouico parum · nam puerum in-
iussu credo nō tollet meo · p̃sertim in ea re cum sit mi adiutrix
socrus la Fugis · hem · nec q̄cq̄ certi respondes mi · num t' uidetur ee
apud sese · sine puerum phidippe · mi trade ego alam phi Maxime nō mi-
rum fecit uxor mea · si hec eq' tulit · amare mulieres sunt · nō facile h'
ferunt · ppt hanc irae · nam ipsa narrat mi · id ego · hoc prite nolue-
ram dicere neq' illi credebam primo · nunc uero palam est · nam omnino ab-
horre' animum huic uideo a nuptiis la Quid ergo agam phidippe q̄d
das consilii phi Quid agas · meretricem hanc primum adeundam censeo
oremus accusemus · grauius denique minitemur · si cum illo habuerit rem
postea la Faciam ut mones Eho puer curre ad bacchidem hanc
uicinam nostram · euoca huc uerbis meis et te oro porro i hac re

aduentus siet meus ph Ah iam dixi dudum ideoque nunc dico laches · ma-
nere hanc affinitatem inter nos uolo · si ullo modo est ut possit quod spero
fore · sed uis ne adesse me vna dum istam conuenis la Immo uero
abi aliquam puero nutricem para Bachis laches

7us actus

Non hoc de nichilo est, quod laches nunc me conuentam esse ex-
petit · Nec pol me multum fallit quin quod suspicor sit quod
uelit la Videndum est ne minus propter iram hanc impetrem quam pos-
sim · aut ne quid faciam plus quod post minus me fecisse satius sit aggre-
diar · Bachis salue ba Salue laches la Credo edepol te non
nichil mirari bachis quid sit quapropter te huc foras puerum euocare
iussi ba Ego pol quoque etiam timida sum · cum uenit mi in mentem que sim
ne nomen mi questus obsiet apud te · nam mores facile tutor la Si
uera dicis · nichil tibi periculi est a me mulier · nam iam etate ea
sum · ut non siet peccato mi ignosci equum · Quo magis omnes res
cautius ne temere faciam accuro · nam si id nunc facis facturaue es
bonas quod par est facere inscitum offerre iniuriam tibi me inme-
renti iniquum est ba Est magna ecastor gratia de istac re quam
tibi habeam Nam qui post factam iniuriam se expurget parum mi pro-
sit Sed quid istuc est la Meum receptas filium ad te pamphilum
ba Ah la Sine dicam · uxorem hanc prius quam duxit · uostrum amorem per-
tuli · Mane non dum etiam dixi id quod uolui · hic nunc uxorem habet
quere alium tibi firmiorem amicum dum tempus consulendi est · nam neque
ille hoc animo erit · neque pol tu eadem istac etate ba Quis id ait
la Socrus ba Mene la Te ipsam · et filiam abduxit suam · pue-
rumque ob eam rem clam uoluit qui natus est extinguere ba Aliud
si scirem qui firmare meam apud uos possem fidem sanctius quam iusiuran-
dum id pollicerer tibi laches / me segregatum habuisse uxorem ut duxit
a me pamphilum la Lepida es Sed scin quid uolo potius sodes fa-
cias ba Quid uis cedo la Eas ad mulieres huc intro atque istuc iusiu-
randum idem pollicearis illis · Exple animum his teque hoc crimine expedi
ba Faciam quod pol si alia esset ex hoc questu haud faceret scio · ut de
tali causa nupte mulieri se ostenderet Sed nolo esse falsa fama gnatum
suspectum tuum nec leuiores uobis quibus est minime equum / uiderier
inmerito · nam meritus de me est quod queam illi ut commodem · la Facile
beniuolum quam lingua tua iam me tibi reddidit Nam non sunt sole
arbitrate hee · ego quoque etiam hoc credidi Nunc autem tu ego te

esse post illam opinionem aperi. fac eadem ut sis. porro mea ut utare
amicitia ut voles. Aliud si faciam sic exprimat me ne eis quisquam
ex me audiat verum. Nunc te moneo unum quales sim amica aut
quid possim potius quam inimica periclum faciam. Phidippus

Scea ota — Laches Bacchis

Nichil apud me tibi defieri patiar
quin quod opus sit benigne prebeatur. Sed cum tu satura atque ebria
eris puer ut satur sit facito. La. Noster socer video venit pu-
ero nutricem adducit. Phidippe Bacchis deierat persancte. Ph. Hec-
cine ea est. La. Hec est. Ph. Nec pol iste metuunt deos neque has
deos respicere opinor. Ba. Ancillas dedo. quolibet cruciatu per
me exquire. Hec res hic agitur. Pamphilo me fa-
cere ut redeat uxor oportet. quod si perfecero non penitet me fame
solam fecisse id quod alie meretrices facere fugitant. La. Phidippe
nostras mulieres suspectas fuisse falso nobis in re ipsa invenimus
porro hanc nunc experiamur. nam si compererit crimini tua se uxorem fal-
so credidisse. missam iram faciet. Si autem est ob eam rem iratus gnatus
quod peperit uxor clam. id leve est. cito ab eo hec ira discedet. pro-
fecto in hac re nil mali est quod sit discidio dignum. Ph. Velim
quidem hercle. La. Exquire adest. quod satis sit faciet ipsa. Ba. Fiam.
Ph. Quid istec mihi narras. an quia non tute ipse dudum audisti
de hac re animus meus ut sit Laches. illis modo exple anim-
um ut credat. La. Queso edepol Bacchis quod mihi es pollicita
tute ut serves. Ba. Ob eam rem vis ut ergo intro eam. La. I atque animum
exple his et coge ut credat. Ba. Eo et si scio pol his fore me-
um conspectum invisum hodie. Nam nupta meretrici hostis est a
viro ubi segregata est. La. At hec amice erunt ubi quam ob rem adveneris
resciscent. Ph. At easdem amicas fore tibi promitto. rem ubi cognoverint. nam
illas ab errore et te simul suspitione exolves. Ba. Perii pudet Phi-
lomene. Sequimini me intro huc ambe. La. Quid est quod mihi malim quam
quod huic intelligo evenire. ut gratiam ineat sine suo dispendio. et
mihi prosit. nam si est ut hec nunc Pamphilum vere ab se segregarit. scit sibi
nobilitatem ex eo et rem natam et gloriam esse. refert gratiam ei. unaque
nos sibi opera amicos iunget. Parmeno Bacchis

Edepol ne meam erus esse operam deputat parvi precii qui ob
rem nullam misit me frustra ubi totum desedi diem Myconium
hospitem dum expecto in arce Callidemidem. Itaque ineptus hodie dum illic

sedeo ut quisque veniat attendebam adolescentes dic dum quis es tu
myconius. non sum. at callidemides. non. hospitem ecquem pamphi-
lum hic habes omnes negabant neque eum quemquam esse arbitror. denique
iam pudebat hercle. abii. Sed quid bacchidem ab nostro affine
exeuntem video. quid huic hic est rei. ba Parmeno opportune te of-
fers. propere curre ad pamphilum. pa quid eo. ba dic me orare
ut veniat. pa ad te. ba immo ad philumenam. pa quid rei est.
ba tua quod nihil refert percontari desinas. pa nihil aliud
dicam. ba etiam cognovisse anulum illum myrrinam gnatae suae
fuisse, quem ipsus olim mi dederat. pa scio. tantumne est. ba tantum. ad-
erit continuo, hoc ubi ex te audiverit. Sed cessas. pa minime equidem nam
hodie haud mi data est. ita cursando atque ambulando totum hunc
contrivi diem. ba Quantam obtuli adventu meo letitiam pamphi-
lo hodie. quot commodas res attuli. quot autem ademi curas. gna-
tum ei restituo, qui pene harum ipsiusque opera periit. uxorem quam
numquam est ratus posthac habiturum se reddo. qua re suspectus
suo patri et phidippo fuit exsolvi. hic adeo his rebus anulus fu-
it initium inveniendis. Nam memini abhinc menses decem fere ad
me nocte prima confugere anhelantem domum, sine comite, vini ple-
num, cum hoc anulo. extimui illico. mi pamphile, inquam, amabo quid exani-
matus obsecro aut unde anulum istum nactus es. dic mihi. ille alias res a-
gere se simulare. postquam video nescio quid suspicarier. magis cepi
instare ut dicat. homo se fatetur in via nescio quam compressisse.
dicitque sese illi anulum dum luctatur detraxisse. eumque hec cognovit myr-
rina in digito modo me habente. rogat unde sit. narro omnia. Hinc cognitio
facta est philumenam esse compressam ab eo et filium inde hunc natum. hec
tot propter me gaudia illi contigisse letor. etsi hoc meretrices alie nolunt. ne-
que enim est in rem nostram ut quisquam amator nuptiis letetur. Verum ecas-
tor quaestus gratia ad malas partes numquam animum inducam. Ego dum illi
licitum est usa sum benigno et lepido et comi. incommode mihi nuptiis
evenit factum fateor. at pol me fecisse arbitror, ne id merito
mi eveniret. multa ex quo fuerint commoda eius incommoda equum est ferre.

Vide mi parmeno etiam sodes. pamphilus parmeno bacchis
ut mi hec certa et clara attuleris. ne me in breve conicias
tempus gaudio hoc falso frui. pa visum est. pa certen. pa certe. pa
deus sum si hoc ita est. pa verum reperies. pa manedum sodes. timeo Octava scena

ne aliud credam atque aliud nunciet. pa. Pergo. pa. Dic te dixisse opinor invenisse in nuptias bacchide anulum suum. pa. Scitum. pa. Eum quem olim dedi ei ea quam tu hodie mihi nunciare iussisti. Ita ne est factum? pa. Ita inquam. pa. Quis me est fortunatior venustatisque adeo plenior. Ego ne te pro hoc nuncio quid donem quid nescio. pa. At ego scio. pa. Quid? pa. Nihil enim. nam neque in nuncio neque in me ipso boni quid sit scio. pa. Egon qui ab orco mortuum me reducem in lucem feceris, sinam sine munere a me abire. Ah nimium me ingratum putas. Sed bacchidem eccam video stare ante hostium. me expectat credo adibo. Bacchis. Pamphilus. Parmeno

Salve pamphile. pa. O bacchis o mea bacchis. salvatrix mea. ba. Bene factum et volupe est. pa. Factis ut credam facis antiquamque adeo tuam venustatem obtines. ut voluptati obitus sermo adventus tuus quocumque adveneris semper siet. ba. At tu ecastor morem antiquum atque ingenium obtines. ut unus hominum homo te vivat nusquam quisquam blandior. pa. Hahahe tu mihi istuc. ba. Recte amasti pamphile uxorem tuam. nam numquam ante hunc diem meis oculis eam quod nossem videram. perliberalis visa est. pa. Dic verum. ba. Ita me dii ament pamphile. pa. Dic mihi harum rerum numquid dixti iam patri. ba. Nihil. pa. Neque opus est adeo mutito. ba. Placet non fieri itidem ut in comoediis. omnia omnes ubi resciscunt. hic quos par fuerat resciscere sciunt. quos non autem aequum est neque resciscent neque scient. Immo etiam qui hoc occultari facilius credas dabo. Myrrhina ita phidippo dixit iureiurando meo se fidem habuisse et propterea te sibi purgatum. pa. Optime est. speroque hanc rem esse eventuram ex sententia. pa. Here ne mihi licet scire ex te hoc quid sit quod boni feceris aut quid istuc est quod agitis. pa. Non licet. pa. Tamen suspicor. egon hunc ab orco mortuum. quo pacto? pa. Nescis parmeno quantum hodie profueris mihi et ex quanta aerumna extraxeris. pa. Immo vero scio neque hoc imprudens feci. pa. Ego istuc satis scio. pa. An temere quicquam parmeno praetereat quod facto usus sit. pa. Sequere me intro parmeno. pa. Sequor. equidem plus hodie boni feci imprudens quam sciens ante hunc diem umquam.

Vos valete et plaudite. Calliopius recensui.

Finis 1476 21ma Ottobris

Terentii. punizii. Afri. Comici. liber. explicit. feliciter

Ipe no om̄i no omnibȝ omnia credas
Q̄u credit nimis : miser ee cred ...